МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

К. В. Бучіна, О. Ю. Малая

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Навчально-методичний посібник
для студентів факультету іноземних мов

Харків – 2015

УДК 811.112.2(075.8)
ББК 81.2Нем-923
Б 94

Рецензенти:

Ю. Ю. Шамаєва — кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики та практики викладання іноземної мови Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна»;

В. А. Кібенко — доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу Національного технічного університету «Харківський політехнічній інститут».

Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 4 від 26.02.2014 р).

Бучіна К. В., Малая О. Ю.

Б 94 Додаткові матеріали з німецької мови : навчально-методичний посібник для студентів факультету іноземних мов / К. В. Бучіна, О.Ю. Малая. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. — 144 с.

У посібнику за курсом подається теоретичний матеріал курсу, пропонуються додаткові вправи до засвоєння навчального матеріалу, подаються зразки контрольних робіт, рекомендації до самостійної роботи студентів, список рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів.

Посібник розроблено для студентів першого курсу факультету іноземних мов, які вивчають німецьку мову як другу іноземну. Може використовуватися студентами інших спеціальностей і факультетів.

УДК 811.112.2(075.8)
ББК 81.2Нем-923

© Харьківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015
© Бучіна К. В., Малая О. Ю., 2015
© Дончик І. М., макет обкладинки, 2015

ЗМІСТ

Передмова 4

Теоретичний матеріал курсу 5

Граматика 5

Особові займенники, їх відмінювання і вживання 5

Поняття дієслова 6

Класифікація дієслова за змістом, зв'язком і за способом дієвідмінювання 8

Відмінювання слабких дієслів у теперішньому часі 9

Питальні слова 10

Порядок слів у простих розповідних, питальних і наказових реченнях 11

Розділові знаки у німецькому реченні 14

Поняття артикля, відмінювання означеного та неозначеного артиклів 20

Вживання неозначеного артикля 21

Вживання означенного артикля 21

Відсутність артикля перед іменниками 23

Заперечення 24

Відмінювання сильних дієслів у теперішньому часі 27

Наказовий спосіб 29

Підсилювальні частки 30

Присвійні займенники, їх відмінювання та вживання 30

Різниця між дієсловами kennen та wissen 32

Прийменники зі знахідним відмінком, їх значення 33

Прийменники з давальним відмінком, їх значення 35

Прийменники, після яких вживається як знахідний, так і давальний відмінок 38

Дієслова з префіксами, що відокремлюються та не відокремлюються 41

Зворотні дієслова 44

Утворення перфекта 45

Утворення дієприкметника II 46

Модальні дієслова з об’єктивною модальністю у теперішньому та минулому часі ... 47
Модальні дієслова із суб’єктивною модальністю ... 49
Сполучники у складносурядних реченнях, їх значення та вплив на порядок слів ... 51
Кількісні числівники ... 52
Відмінювання іменників ... 56
Правила утворення множини іменників ... 57
Невизначено-особовий займенник man ... 61
Прикметник ... 61
Відмінювання прикметників ... 62
Фонетика ... 64
Алфавіт ... 64
Поняття «фонетика» і «фонема» ... 64
Будова мовного апарату ... 64
Класифікація німецьких голосних ... 65
Класифікація німецьких приголосних ... 65
Довжина голосних ... 66
Склад ... 67
Приступ голосних ... 67
Відступ голосних ... 67
Аспірація ... 68
Веляризація ... 68
Наголос ... 68
Інтонація у німецькому реченні ... 68
Фразовий наголос ... 69
Мелодія, або зміна тону ... 69
Рух тону ... 69
Низхідний тон ... 69
Поняття перед такту, ядра та затакту ... 69
Оглушення ... 69

Закон кінця складу 70
Гемінація 70
Асиміляція приголосних 70
Фонетичні одиниці членування мовлення 71
Наголос у німецькій мові 71
Правила інтонування 73
Правила вимови німецьких фонем 77
Практичні вправи 92
Урок 1 92
Урок 2 95
Урок 3 96
Урок 4 100
Урок 5 105
Урок 6 109
Урок 7 117
Урок 8 120
Самостійна робота студентів 126
Зразки завдань для поточного та підсумкового контролю 138
Рекомендована література 142

ПЕРЕДМОВА

«Німецька мова (друга іноземна мова)» — нормативна дисципліна, що викладається на факультеті іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна студентам за напрямом підготовки 020303 «Філологія», спеціальністю 6.020302 «Мова та література», 6.020303 «Переклад».

Запропонований посібник є додатком до основного підручнику курсу (Практический курс немецкого язика (для начинающих) / Завьялова В. М., Ильина Л. В. — М. : ЧеРо, 2004 — 347 с.) та має впорядкувати роботу студентів з відповідної дисципліни на першому курсі, які вивчають німецьку мову як другу іноземну, полегшити сприйняття навчального матеріалу та виконання самостійної роботи.

Мета викладання дисципліни на першому курсі — розвиток у студентів мовних і мовленнєвих навичок та вмінь на рівні А1 відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Завдання курсу — ознайомити студентів з основами теоретичної фонетики; сформувати у студентів уявлення щодо функціонування граматики, необхідної на рівні А1; розвинути у студентів практичне володіння мовою на рівні А1 з додержанням орфоепічних, граматичних, лексичних норм (читання, аудіювання, письмо, усне діалогічне та усне монологічне мовлення, переклад з німецької мови українською, переклад з української мови німецькою).

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати**: основи теоретичної фонетики (поняття фонеми, голосного та приголосного звуку, твердого приступу, палаталізації, напівдзвінкості, аспірації, асиміляції, інтонації, мелодії; правила наголосу, типи інтонації, теоретичні засади вимови фонем); базові граматичні теми рівня А1 (дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі та перфекті; наказовий спосіб дієслів; використання артикля; відмінювання іменників, прикметників, займенників; порядок слів у реченні; вживання прийменників з певними відмінками; кількісні числівники); лексичний мінімум, що охоплює передбачені програмою теми.

Вміти: читати прості тексти зі знайомою лексикою; сприймати на слух знайомі слова і прості фрази за умови повільного і чіткого мовлення (живого чи в запису); брати участь у діалозі на простому рівні за умови, що співрозмовник готовий повторити або перефразувати свої висловлення у повільному темпі й допомогти студентові сформулювати те, що той намагається сказати; ставити прості запитання та відповідати на прості запитання на знайомі теми; використовувати прості речення та вирази для монологічного мовлення на знайомі теми; писати прості короткі тексти на знайомі теми; записувати на слух тексти зі знайомою лексикою зі свідомою фонетичною правильністю без орфографічних помилок; перекладати прості короткі тексти зі знайомою лексикою з німецької мови українською та з української мови німецькою; правильно використовувати інтонацію, наголос, вимову.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ КУРСУ

ГРАМАТИКА

1. Особові займенники, їх відмінювання і вживання (Personalpronomen)

Особовий займенник — це слово, яке вказує на особу (або предмет), що виконує або відчуває будь-яку дію.

Особові займенники першої та другої особи однини та множини **ich** «я», **du** «ти», **wir** «ми», **ihr** «ви», а також третьої особи множини **sie** «вони» не розрізняються за родами. За родами розрізняються тільки особові займенники третьої особи однини: **er** «він», **sie** «вона», **es** «воно».

Займенник третьої особи множини використовується також у так званій формі ввічливого звертання; він пишеться у цьому випадку з великої літери. Як і український займенник «Ви», Sie вживається не тільки при звертанні до однієї особи, а й до кількох осіб:

Herr Schmidt, kaufen Sie das Buch? Herren, kaufen Sie das Buch? (Пане Шмідте, ви купуєте книгу? Панове, ви купуєте книгу?)

Зверніть увагу!

Необхідно не плутати займенники Sie та ihr, які однаково перекладаються українською мовою — «ви».

Sie — займенник, що використовується при звертанні до однієї або декількох осіб, яким мовець прагне виявити свою повагу.

Ihr — займенник, що використовується при звертанні до декількох осіб, до кожної з яких мовець звертається на «ти».

Таким чином, ihr = ти + ти + ...; Sie = Ви (+ Ви + ...).

— Як треба звертатися до групи людей, якщо у цій групі ми до однієї людини звертаємося на Ви, а до інших — на ти?

— У такому випадку до групи людей необхідно звертатися, використовуючи займенник Sie, адже при звертанні ihr ми образимо цю одну людину, що розраховує на ввічливе звертання.

Особові займенники відмінюються, тобто змінюються за відмінками. У німецькій мові розрізняють чотири відмінки: називний (der Nominativ), який відповідає на запитання wer? was?; родовий (der Genitiv), який відповідає на питання wessen?; давальний (der Dativ), який відповідає на питання wem? і знахідний (der Akkusativ), який відповідає на питання wen? was?

Відмінювання особових займенників відбувається наступним чином:

	Однина					Множина		
	1-ша особа	2-га особа	3-тя особа			1-ша особа	2-га особа	3-тя особа
			чол. рід	сер. рід	жін. рід			
Nom.	ich я	du ти	er він	es воно	sie вона	wir ми	ihr ви	sie вони Sie Ви
Gen.	meiner мене	deiner тебе	seiner його	seiner його	ihrer її	unser нас	euer вас	ihrer їх Ihrer Вас
Dat.	mir мені	dir тобі	ihm йому	ihm йому	ihr їй	uns нам	euch вам	ihnen їм Ihnen Вам
Akk.	mich мене	dich тебе	ihn його	es його	sie її	uns нас	euch вас	sie їх Sie Вас

2. Поняття дієслова (Verb)

Дієслово виражає дію або стан предмета і відповідає на питання: що робить (предмет)?, що відбувається (з предметом)? Дієслово, як і в українській мові, відмінюється, тобто змінюється за особами, числами, часом, станом і способами і ***має***:

1) 6 особових форм, а саме три форми особи (перша, друга і третя особа) однини і три форми особи (перша, друга і третя особа) множини, третя особа множини вживається також як «ввічлива форма звертання» до однієї або декількох осіб;

2) 6 форм часу: Präsens (форма теперішнього часу), Präteritum, Perfekt і Plusquamperfekt (форми минулого часу), Futurum I і Futurum II (форми майбутнього часу). Крім Präsens і Präteritum, усі форми часу утворені за допомогою допоміжних дієслів; відповідно до цього Präsens і Präteritum називаються простими формами часу, інші — складеними;

3) 2 стани: Aktiv (дійсний стан) і Passiv (пасивний стан);

4) 3 способи: Indikativ (дійсний спосіб), Imperativ (наказовий спосіб) і Konjunktiv (умовний спосіб).

Зверніть увагу!

У німецькій мові дієслова не розрізняються за видом (доконаний/ недоконаний)!

Дієслова ***поділяються***:

а) за змістом — на самостійні (смислові) і несамостійні (допоміжні, зв'язкові та модальні);

б) за способом дієвідміни — на слабкі, сильні і неправильні;

в) залежно від зв'язку присудка з додатком — перехідні (transitiv), неперехідні (intransitiv), зворотні (reflexiv) і взаємні (reziprok).

3. Класифікація дієслова за змістом, зв'язком і за способом дієвідміни

А. Класифікація дієслова *за змістом*

За змістом дієслова поділяються на самостійні (смислові) і несамостійні (допоміжні, зв'язкові та модальні).

Допоміжні дієслова — це дієслова, які служать для утворення складних часових форм, втрачаючи при цьому своє основне значення. Це дієслова haben «мати», sein «бути» і werden «ставати».

Зв'язкові дієслова — дієслова, які виконують роль зв'язки у складеному іменному присудку (sein, werden, bleiben) і, відповідно, використовуються у конструкції ХТОСЬ/ЩОСЬ є (стає) КИМОСЬ/ЧИМОСЬ/ЯКИМОСЬ.

Модальні дієслова — це дієслова, які позначають не саму дію (або стан), а ставлення до цієї дії або стану (können «могти», wollen «хотіти» тощо).

Б. Класифікація дієслова *за способом дієвідмінювання*

У німецькій мові розрізняють два основних типи дієвідміни — слабку і сильну. Відмінювання неправильних дієслів відхиляється від загальних правил, його треба вчити напам'ять. Тип дієвідміни дієслова визначають його основні форми: Infinitiv (невизначена форма), Präteritum (минулий розповідний час) і Partizip II (дієприкметник II). Дієслова слабкої дієвідміни додають до кореня або основи дієслова при утворенні Präteritum суфікс **-te** (machte), а при утворенні Partizip II — суфікс **-t** (gemacht), причому коренева голосна не змінюється (але і тут є винятки).

Дієслова сильної дієвідміни утворюють Präteritum без суфікса, тільки шляхом зміни кореневого голосного (ging), а у Partizip II мають суфікс **-en** (gegangen), багато них у Partizip II змінюють кореневий голосний звук.

Деякі дієслова сильної дієвідміни змінюють кореневий голосний при відмінюванні у теперішньому часі, проте не всі (nehmen — er nimmt).

— Коли я дивлюсь на інфінітив незнайомого мені дієслова, чи можу я зрозуміти, до сильної дієвідміни воно відноситься чи до слабкої?

— Ні. Саме тому дієслова сильної дієвідміни необхідно вчити напам'ять, коли ви зустрічаєте їх уперше.

В. Класифікація дієслова *за зв'язком* присудка з додатком

1. Перехідні дієслова виражають дію, безпосередньо спрямовану на будь-який предмет. Цей предмет виражений іменником або займенником у знахідному відмінку (Akkusativ) без прийменника; таким чином, присудок,

виражений перехідним дієсловом, має при собі прямий додаток: lesen «читати».

2. Неперехідні дієслова виражають стан або дію, не спрямовану безпосередньо на який-небудь предмет. Присудок, виражений неперехідним дієсловом, або зовсім не має додатків, або має непрямий додаток з прийменником чи без нього: gehen «іти, ходити».

3. Зворотні дієслова виражають дію, спрямовану на саму дійову особу; характеристикою зворотного дієслова є наявність при ньому зворотного займенника sich «себе, собі»: sich waschen «митися».

4. Наявність sich при деяких дієсловах вказує на дію, яку дві або кілька осіб направляють один на одного. Такі дієслова називаються взаємними. При взаємних дієсловах замість sich може стояти займенник einander «один одного»: sich (або einander) begrüßen «вітати один одного».

4. Відмінювання слабких дієслів у теперішньому часі (Präsens)

Теперішній час дієслів (презенс) виражає дію, що відбувається у теперішньому часі. За наявності у реченні відповідної обставини часу презенс може виражати дію, що відбувається у майбутньому часі.

Презенс дієслів утворюється від основи невизначеної форми дієслова (інфінітива), тобто від інфінітива дієслова з відокремленим закінченням **-n** або **-en**, шляхом додавання до основи особистих закінчень.

— Як мені виділити основу дієслова?

— Це дуже просто! Необхідно відокремити від інфінітива закінчення **-en**: machen → mach – en = mach. Щоправда, у німецькій мові є дієслова, у яких немає літери **-e** у закінченні. У таких дієслів може відділитися лише закінчення **-n**: dauern → dauer – n = dauer.

		Однина				Множина			
Особа	Рід	Особовий займенник		Основа дієслова	Закінчення	Особовий займенник		Основа дієслова	Закінчення
1		я	ich	mach	e	ми	wir	mach	en
2		ти	du	mach	st	ви (ти + ти)	ihr	mach	t
3	ч. р	він	er	mach	t	вони	sie	mach	en
	ж. р	вона	sie	mach	t				
	с. р	воно	es	mach	t				
Ввічлива форма		Ви	Sie	mach	en	Ви (Ви + Ви)	Sie	mach	en

Зверніть увагу!
Форма першої та третьої особи множини, а також ввічлива форма співпадають з інфінітивом (тобто, для дієслова, наприклад, dauern, правильною буде форма sie dauern).

Це правило зазнає деяких варіацій залежно від закінчення основи дієслова. Розглянемо їх.

1. Дієслова, основа яких закінчується на **-d** або **-t** (наприклад, arbeiten, antworten, bilden) або приголосний + **-m** або **-n** (наприклад, öffnen), отримують у другій особі однини та множини та у третій особі однини з'єднувальний голосний **-e**. Виняток з винятку складають ті дієслова, основа яких закінчується на **-rm**, **-lm**, **-rn**, **-ln** (наприклад, lernen).

2. Дієслова, основа яких закінчується на звук [s] (на письмі **-s**, **-ss**, **-ß**, **-z**, **-tz)**, отримують у другій особі однини закінчення **-t**, а не **-st** (наприклад, duzen, grüßen).

3. Дієслова, основа яких закінчується на **-el**, втрачають у першій особі однини **-e-** (angeln — ich angle).

	malen	**bad**en	**arbeit**en	**öffn**en	**lern**en	**grüß**en	**angel**n
ich	male	bade	arbeite	öffne	lerne	grüße	angle
du	malst	badest	arbeitest	öffnest	lernst	grüßt	angelst
er	malt	badet	arbeitet	öffnet	lernt	grüßt	angelt
sie	malt	badet	arbeitet	öffnet	lernt	grüßt	angelt
es	malt	badet	arbeitet	öffnet	lernt	grüßt	angelt
wir	malen	baden	arbeiten	öffnen	lernen	grüßen	angeln
ihr	malt	badet	arbeitet	öffnet	lernt	grüßt	angelt
sie	malen	baden	arbeiten	öffnen	lernen	grüßen	angeln
Sie	malen	baden	arbeiten	öffnen	lernen	grüßen	angeln

5. Питальні слова (Fragewörter)

Питальними називаються такі слова, що вживаються у питальних реченнях. До цієї групи входять різноманітні з граматичної точки зору слова. Залежно від типу вони можуть змінюватись або не змінюватись за родами, відмінками та числами.

Питальне слово	Переклад українською	Приклади
Wer?	Хто?	Wer fehlt heute?
Wen?	Кого?	Wen fragt der Lehrer?
Wem?	Кому?	Wem sagst du das?

Was?	Що?	Was unterrichtet dieser Dozent?
Wann?	Коли?	Wann kommt Hermann gewöhnlich nach Hause?
Wie lange?	Скільки (часу)?	Wie lange lernt ihr schon Deutsch?
Wie viel?	Скільки?	Wie viel Bilder hast du?
Wie?	Як?	Wie heißt diese Studentin?
Wo?	Де?	Wo wohnen Sie?
Woher?	Звідки?	Woher kennst du Helga?
Wohin?	Куди?	Wohin geht der Vater?
Warum?	Чому?	Warum machst du das?
Wessen?	Чий?	Wessen Buch liegt hier?
Welche/r/s?	Який (з певного ряду предметів)?	Welche Farbe gefällt dir?
Was für ein(e)	Який (питання якості)?	Was für ein Text ist das?

6. Порядок слів у простих розповідних, питальних і наказових реченнях (Wortfolge in Aussage-, Frage- und Aufforderungssätzen)

А. Порядок слів у розповідних реченнях

При побудові порядку слів у розповідних реченнях існують дві можливості — прямий порядок слів і зворотний порядок слів.

1. Прямий порядок слів.

Місце	1	2	3
Член речення	Підмет	Присудок	Другорядні члени речення
Приклад	Ich	gehe	in die Universität am Morgen.

2. Зворотний порядок слів (на перше місце виноситься один другорядний член речення).

Місце	1	2	3	4
Член речення	Другорядний член речення	Присудок	Підмет	Другорядні члени речення
Приклад	Am Morgen	gehe	ich	in die Universität.

Зверніть увагу!
Вперед може виноситися не більше одного другорядного члена речення.

3. При складеному іменному присудку (присудок, що складається з дієслова-зв'язки «бути» та іменної частини, тобто конструкція ХТОСЬ /

ЩОСЬ є ЯКИЙСЬ / ХТОСЬ / ЩОСЬ) іменна частина ставиться у самий кінець речення.

Місце	1	2	3	4
Член речення	Підмет	Зв'язка	Другорядні члени речення	Іменна частина
Приклад	Ich	bin	mit der Arbeit	zufrieden
	ХТОСЬ	є		ЯКИЙСЬ

Б. Порядок слів у загальних питаннях (без питального слова)

Місце	1	2	3
Член речення	Присудок	Підмет	Другорядні члени речення
Приклад	Gehst	du	in die Universität am Morgen?

В. Порядок слів у спеціальних питаннях (з питальним словом)

1. Якщо питання ставиться до другорядного члена речення.

Місце	1	2	3	4
Член речення	Питальне слово	Присудок	Підмет	Другорядні члени речення
Приклад	Was	lernt	Anna	am Abend?

2. Якщо питання ставиться до підмета.

Місце	1	2	3
Член речення	Питальне слово	Присудок	Другорядні члени речення
Приклад	Was	steht	da?

3. Якщо питання ставиться до означення.

- Означення підмета.

Місце	1	2	3
Член речення	Питальне слово + підмет	Присудок	Другорядні члени речення
Приклад	Wessen Buch	steht	oben?

- Означення додатка.

Місце	1	2	3	4
Член речення	Питальне слово	Присудок	Підмет	Другорядні члени речення
Приклад	Wessen Buch	lobt	Oma	oft?

Г. Порядок слів у наказових реченнях

Місце	1	2
Член речення	Присудок	Другорядні члени речення
Приклад	Lerne	gut!

Д. Порядок слів у реченнях з додатками у знахідному та давальному відмінках

Якщо у реченні зустрічаються два додатки (один у давальному, інший — у знахідному відмінку), порядок слів залежить від того, якою частиною мови вони виражені.

Якщо маємо два іменники, то спочатку ставиться додаток у давальному, потім — у знахідному відмінку: Die Lehrerin gibt dem Mädchen das Heft. — Вчителька дає дівчині зошит.

Якщо маємо два займенники, то спочатку ставиться додаток у знахідному, потім — додаток у давальному відмінку: Die Lehrerin gibt es ihm. — Вчителька дає його їй.

Якщо ж один з додатків виражений іменником, а інший — займенником, то спочатку ставиться займенник, незалежно від відмінку, потім іменник: Die Lehrerin gibt es dem Mädchen. Die Lehrerin gibt ihm das Heft. — Вчителька дає його дівчині. Вчителька дає їй зошит.

Зверніть увагу!

У реченнях зі зворотнім порядком слів, де підмет виражений іменником, а додаток — займенником, додаток ставиться перед підметом.

Oft schreibt die Frau den Eltern den Brief. (Жінка часто пише листа батькам.)

Oft schreibt ihnen die Frau den Brief. (Часто пише їм жінка листа.)

Oft schreibt ihn die Frau den Eltern. (Жінка часто пише його батькам.)

Oft schreibt ihn ihnen die Frau. (Часто пише його їм жінка.)

Якщо підмет виражений займенником, порядок слів відповідає загальному правилу:

Oft schreibt sie den Eltern den Brief. (Часто пише вона листа батькам.)

Oft schreibt sie ihnen den Brief. (Часто пише вона їм листа.)

Oft schreibt sie ihn den Eltern. (Часто пише вона його батькам.)

Oft schreibt sie ihn ihnen. (Часто пише вона його їм.)

— Чи має у реченні бути два додатки, щоб додаток у формі займенника ставився перед підметом?

— Ні. При зворотному порядку слів, якщо підмет виражено іменником, додаток у формі займенника в будь-якому разі буде передувати підмету: Oft schreibt ihm die Frau (Жінка часто пише йому.)

Е. Порядок слів у реченні з декількома обставинами

TEKAMOLO — вигадане слово, за допомогою якого легко запам’ятати порядок слів у реченнях з декількома обставинами. Кожні дві літери означають початок типу обставини.

Temporal — часова обставина (Коли?)

Kausal — причинна обставина (Чому?)
Modal — модальна обставина (Як?)
Lokal — обставина місця (Де?)
Irena fährt am Wochenende (TE) wegen des starken Urlaubsverkehrs (KA) mit dem Zug (MO) nach Berlin (LO) (На вихідних через сильну напруженість доріг під час відпусток Ірена їде до Берліна потягом).

7. Розділові знаки у німецькому реченні

А. Коми

Коми служать для того, щоб зробити текст більш зрозумілим. Всередині речень вони відокремлюють частини речення, групи слів або окремі речення.

1. Кома при однорідних членах речення.

Як однорідних члени речення можуть виступати як окремі слова (будь-які частини мови), так і цілі групи слів. Однорідними вважаються такі слова або групи слів, кому між якими можна замінити сполучником “und”. Окремі (найчастіше за все це останні елементи переліку) можуть приєднуватись до інших за допомогою сполучників “und”, “sowie” або “oder”. У цьому випадку кома не ставиться.

Der Apfel ist rot, rund, saftig. (Яблуко червоне, кругле, соковите.)

Anna kann singen, Gitarre spielen, tanzen. (Анна може співати, грати на гітарі, танцювати.)

Auf dem Tisch liegen Bücher, Hefte, Bleistifte und Kugelschreiber. (На столі лежать книги, зошити, олівці та ручки.)

Am Morgen gehen wir joggen, Sport treiben oder wandern. (Вранці ми йдемо бігати, займатись спортом або ж у похід.)

Сказане стосовно сполучників “und”, “sowie” или “oder” справедливе також і для інших сполучників сурядності, які можуть також складатися з декількох частин: beziehungsweise (bzw). — або; sowohl… als auch — як…, так і…; entweder… oder — або…, або…; weder… noch — ані…, ані… .

Зверніть увагу!
Кома у таких випадках у німецькій мові не ставиться, на відміну від української.

Helga isst zu Mittag im Café bzw. im Restaurant. (Хельга обідає у кафе або ресторані.)

Sprecht ihr sowohl Deutsch als auch Spanisch? (Ви розмовляєте як німецькою, так і англійською?)

Entweder rufe ich sie an oder gehe selbst hin. (Я або зателефоную їй, або сам піду до неї.)

Sie waschen sich weder morgens noch abends kalt. (Вони не приймають холодний душ ані вранці, ані ввечері.)

Кома завжди ставиться перед сполучниковим або безсполучниковим протиставленням.

Da ist eine Schule, **kein** Kindergarten. (Там школа, не дитячий садок.)

Du bist **nicht nur** begabt, **sondern auch** fleißig. (Ти не тільки обдарований, але й старанний.)

Кома між декількома прикметниками ставиться лише у тому випадку, якщо вони однаковою мірою відносяться до іменника, який стоїть за ними. Для перевірки необхідно поставити між прикметниками сполучник “und”: якщо речення не втратило свого значення, значить, кома необхідна.

warmer, sonniger Tag = warmer und sonniger Tag (теплий, сонячний день)

großes deutsches Wörterbuch ≠ großes und deutsches Wörterbuch (великий німецький словник)

Головні та підрядні речення теж можуть бути предметом переліку. Головні речення завжди рівнозначні, підрядні — лише у тому випадку, якщо відносяться до одного головного речення. Сполучники “und”, “sowie”, beziehungsweise (bzw.), “oder” замінюють кому перед останнім елементом у переліку.

Die Sonne scheint, der Wind weht, das Wetter ist wunderbar. (Сонце світить, вітер віє, погода чудова.)

Ich habe Mathe gelernt, aber Viktor hat mich gestört. (Я вчив математику, але Віктор заважав мені.)

Lora versteht nicht, was ich will, wo ich gewesen bin und wohin ich gehe. (Лора не розуміє, чого я хочу, де я був і куди йду.)

2. Кома при звертанні.

Пряме звертання зазвичай відділяється комою, якщо стоїть на початку або наприкінці речення, або двома комами — якщо у середині. Якщо після слова “Hallo” стоїть одне ім’я, кома може не ставитись.

Hallo, liebe Britta! Але Hallo Britta! (Привіт, (люба) Брітта!)

Können Sie kommen, Herr Schmidt? (Ви можете прийти, пане Шмідт?)

Wir bitten dich, Max, beruhige dich! (Ми благаємо тебе, Максе, заспокойся!)

У формулах привітання наприкінці (електронного) листа кома **не ставиться**!

Mit freundlichen Grüßen (З дружнім привітом)

Herzlichst (Щиро)

3. Кома після вигуків.

Зверніть увагу!

Вигук — особлива частина мови, яка виражає почуття, емоції, волевиявлення мовця, не називаючи їх.

Якщо вигук знаходиться під наголосом, він відокремлюється комою. Без наголосу кома не ставиться.

Nein, er kommt nicht! (Ні, він не прийде!)

Otto hat den Zug verpasst, **leider**! (Отто спізнився на потяг, на жаль!)

Ach, wie schön! (Ах, як чарівно!)

Oh du lieber Himmel! (Ох ти Боже ж мій!)

Слово “bitte” **зазвичай** не відокремлюється комою.

Gib mir bitte einen Bleistift. (Дай мені, будь ласка, олівець.)

4) Головне та підрядне речення відокремлюються одне від одного комами.

Ich glaube, dass du es schaffen kannst! (Я вважаю, що ти зможеш з цим впоратись!)

Зверніть увагу!

Деякі підрядні речення виглядають як головні, оскільки вводяться без сполучників та мають звичайний порядок слів. Таке підрядне теж відокремлюється від головного комою.

Ich glaube, du schaffst das! (Я вважаю, ти з цим впораєшся!)

Б. Крапка з комою

Цей знак застосовується у тих випадках, якщо кома є занадто слабким, а крапка — занадто сильним розділовим знаком. Розділені крапкою з комою речення тісно пов’язані один з одним за змістом. Після крапки з комою пишеться маленька літера, окрім випадків, коли наступне слово є іменником.

Wir können nicht alles wissen; man muss nur wissen, wo man nachschlagen kann. (Ми не можемо знати все; треба знати лише, де можна знайти знання.)

Крапку з комою можна також використовувати для розділення більш пов’язаних між собою груп у переліку.

Auf dem Tisch liegen viele Dinge: Hefte, Lehr- und Wörterbücher; Schokolade, Kekse und Pralinen; eine Karte, ein Kompass, eine Taschenlampe. (На столі лежать: зошити, підручники та словники; шоколад, печиво та цукерки; карта, компас, ліхтарик.)

В. Двокрапка

Як правило, двокрапка ставиться:

а) після частини безсполучникового речення, що містить у собі повідомлення. Зміст повідомлення розкривається після двокрапки.

Es war klar: Diese Übung hat Viktor nicht gemacht. (Було ясно: цю вправу Віктор не зробив.)

б) перед прямою мовою, пряма мова береться у лапки.

Der Lehrer fragt: „Wer fehlt heute?“ (Вчитель питає: «Хто сьогодні відсутній»?)

в) перед переліком або поясненням.

Sie brauchen: Papier, Lineal, Bleistift, Kugelschreiber. (Вам потрібні: папір, лінійка, олівець, ручка.)

So ruft man von der Telefonzelle an: Man wirft eine Münze in den Apparat ein, nimmt den Hörer ab und wartet den Summton ab. (Так треба телефонувати з телефонної кабінки: кидаєш монету в апарат, знімаєш слухавку та чекаєш на гудки.)

Зверніть увагу!

Якщо після двокрапки йде повне речення, воно починається з великої літери: Und dann habe ich verstanden: Ich kenne ihn! (А тоді я зрозумів: я його знаю!)

г) двокрапка ставиться також перед реченнями, які підсумовують все вищесказане або роблять висновок з попереднього речення.

Hier tanzt man, singt man, jubelt man: Das Chaos ist komplett. (Тут танцюють, співають, радіють — повнісінький хаос.)

Г. Лапки

Цей знак свідчить про те, що щось передається дослівно. Лапки завжди парні і використовуються у прямій мові та у цитатах.

Д. Розділові знаки при прямій мові

Найчастіше лапки використовуються для передачі прямої мови. При цьому у лапки потрапляють саме сказані слова.

„So ist es also.“ («Отже, це так.»)

Якщо перед дослівною передачею чиїсь слів стоїть супроводжуюче речення, необхідно ставити двокрапку (див. попередній параграф).

Das Mädchen sagt: „So ist es also.“ (Дівчина каже: «Отже, це так.»)

Супроводжуюче речення може стояти також в іншому місці, наприклад, перериваючи пряму мову. У цьому випадку воно виділяється комами з обох боків і починається з малої літери.

„Wir gehen“, sagte er, „und zwar gleich.“ («Ми йдемо, — сказав він, — при чому зараз же.»)

Якщо супроводжуюче речення стоїть після прямої мови, то перед ним замість крапки ставиться кома.

Коли пряма мова містить у собі оклик або питання, а наприкінці використовується знак оклику або питання, ці розділові знаки ставляться перед кінцевими лапками. Після лапок перед супроводжуючим реченням ставиться кома. Якщо супроводжуюче речення саме по собі містить оклик або питання, тоді і пряма мова, і супроводжуюче речення зберігають знаки.

Der Postangestellte fragt: „Haben Sie schon das Formular ausgefüllt?“ (Співробітник пошти питає: «Ви вже заповнили формуляр?»)

„Was möchten Sie bestellen?“, fragt Olaf. («Що ви хочете замовити?» — спитав Олаф.)

„Gib mir dein Heft!“, brüllt der Vater. («Дай мені свій зошит!» — гиркає тато.)

Hat Olga wirklich gefragt: „Wo sind Sie geboren?“? (Невже Ольга дійсно спитала: «Де ви народились?»?)

Е. Розділові знаки при цитуванні

Для цитування діють такі ж правила, як і у випадку з прямою мовою, оскільки тут також йдеться про дослівну передачу виразів, заголовків тощо.

Треба пам’ятати про те, що цитати мають зберігати оригінальну форму, тобто залишатися без будь-яких змін, разом із розділовими знаками, що вже

містяться у них. Те ж саме стосується випадків, коли конструкції у реченні вимагають іншого відмінку.

Das Buch „Verflixt, das Klasofon ist weg!“ ist sehr interessant. (Книга «Прокляття, класофон зник!» дуже цікава.

Ich habe ein Kapitel aus „Das Schloss“ von Kafka gelesen. (Я прочитав одну главу із «Замка» Кафки.)

Є. Дефіс

Цей розділовий знак використовується дуже широко. У німецькій мові він найчастіше служить для того, щоб з’єднати декілька слів та скорочених форм слів у такі лексичні одиниці, що можна легше прочитати. У більшості таких випадків треба ставити дефіс, інколи від нього можна відмовитись. Наприкінці строки його вживають як знак переносу.

Дефіс обов’язково ставиться:

а) у субстантивованому складному інфінітиві (перше слово, субстантивований інфінітив та всі іменники пишуться з великої літери):

das angenehme Außer-sich-vor-Freude-sein (це приємне відчуття, коли ти не пам’ятаєш себе від радощів);

б) в інших складних словах, коли окремі слова разом складають принципово нове поняття, вони з’єднуються дефісом (або дефісами):

eine 50-Cent-Briefmarke (поштова марка на 50 центів);

Зверніть увагу!

Навіть у тому випадку, коли складне слово не є іменником, перший компонент його пишеться з великої літери, якщо це іменник: Vitamin-A-reich (пишеться з великої літери, незважаючи на те, що це прикметник)

в) у складних словах, які містять у собі абревіатури, скорочення, окремі літери або цифри:

x-förmig, Musik-DVD, Lkw-Wagen, 12-jährig, 100-prozentig (у формі «х», DVD з музикою, 12-річний, 100-відсотковий)

г) для уникнення повторення певної частини складного слова її замінюють на дефіс. Причому немає значення, чи є ця частина головною, чи означальною:

die Treppe hinab- und hinaufgehen (спускатися та підніматися по сходах)

Schuljunge und -mädchen (школяри та школярки);

д) у назвах вулиць та установ, що складаються з кількох частин та містять особові імена:

Johann-Jacob-Baeyer-Straße (вулиця Йоганна Якоба Байера)

Theodor-Heuss-Kolleg der Robert-Bosch-Stiftung (Колегія Теодора Гойса фонду імені Роберта Боша).

Дефіс може ставитися:

- для запобігання непорозумінь (інколи краще поставити дефіс всередині складного слова, щоб при читанні одразу було зрозуміло, про що йдеться):

Spieler-Leben / Spiel-Erleben;

- для того, щоб структура слова була очевиднішою (якщо через скупчення голосних або ж приголосних слово важко читати):

Zoo-Ordnung;

- для того, щоб було легше читати довгі слова:

Multifunktions-Instrument;

- для виділення окремих частин складних слів:

Kennen-Gebrauch.

Якщо треба підкреслити, що одна річ складається з двох зовсім різних фарбових елементів, треба вживати дефіс. Якщо ж мова йде про змішану фарбу або відтінок, дефіс випадає.

Am Fest hat sie einen schwarz-rot gestreiften Pullover getragen. — дві чітко виражені фарби. (Під час свята на ній був чорно-червоний светр.)

Das Meereswasser war blaugrün. — відтінок морської води. (Вода в морі синьо-зелена.)

Дефіс не можна ставити:

- ✓ у простих, прозорих складних словах, які складаються з основного та означального компонента, особливо, коли між ними стоїть з'єднувальне «s»: das Hochzeitsjubiläum, das Sprachenlernen, die Empfängeradresse;
- ✓ у складених прикметниках, де перший прикметник уточнює значення другого: süßsauer, lauwarm.

Ж. Тире

Для вживання цього розділового знаку не існує чітких правил. Звичайне тире може бути заміненим комою, двокрапкою або крапкою з комою. Під час читання воно означає довгу паузу.

Якщо тире перериває або обриває речення, після нього пишеться маленька літера, за винятком випадків, коли наступне слово є іменником.

Dein Zug fährt gleich ab — du musst dich beeilen (Твій потяг від'їжджає, тобі треба поспішити.)

Тире може використовуватись у наступних випадках:

а) коли після розділового знаку є неочікуване продовження речення

Und dann, plötzlich — fiel er hin! (А тоді, раптом, він упав!);

б) коли є протиставлення

Alle haben gesungen — nur du hast geschwiegen. (Всі співали, лише ти мовчав);

в) коли зненацька змінюється тема:

Ich habe dich gar nicht bemerkt. — Wie siehst du eigentlich aus? (Я тебе зовсім не помітив. — Як ти взагалі виглядаєш?)

г) між командами:

Auf die Plätze — fertig — los! (На старт, увага, марш!)

Подвійне тире слугує для того, щоб відокремити від тексту вставки. Після кожного тире пишеться маленька літера, виключаючи ті випадки, коли наступне слово є іменником. У більшості випадків ці тире можна замінити комами або дужами. Якщо вставка містить у собі знак оклику або питання, ці знаки ставляться перед другим тире. Крапками вставки не завершуються.

Anna ist — sie war völlig überrascht — stehen geblieben. (Раптом Анна зупинилась: вона була дуже здивована.)

Er ist ihr — warum auch nicht? — hinterher gegangen. (Він — чому б і ні? — пішов за нею.)

Meinen Spickzettel hat der Lehrer — leider! — nicht übersehen. (Мою шпаргалку вчитель — на жаль! — не пропустив.)

8. Поняття артикля, відмінювання означеного та неозначеного артиклів (Artikel)

На відміну від української мови, де рід і відмінок виявляються в закінченні, у німецькій мові таку розрізнювальну функцію виконує спеціальна частина мови — артикль. Артикль буває двох видів: означений (der bestimmte Artikel) та неозначений (der unbestimmte Artikel). Артикль виражає категорію означеності / неозначеності. За його допомогою у висловленні можна виділити нове (невідоме) як протилежність старому (відомому).

Відмінювання означеного та неозначеного артиклів.

	Однина						Множина	
Відмінок	Чоловічій рід		Середній рід		Жіночій рід			
Nom.	der	ein	das	ein	die	eine	die	—
Gen.	des	eines	des	eines	der	einer	der	—
Dat.	dem	einem	dem	einem	der	einer	den	—
Akk.	den	einen	das	ein	die	eine	die	—

Артикль можуть замінювати такі слова:

- присвійні займенники: mein (мій), dein (твій), sein (його), sein (його), ihr (її), unser (наш), eurer (ваш), ihr (їх), Ihr (Ваш);
- вказівні займенники: dieser (цей), jener (той), derjenige (той, хто), derselbe (той самий), solcher (такий);
- питальні і відносні займенники: welcher (який, котрий);
- невизначені займенники: einiger (деякий), jeder (кожен), mancher (якийсь), alle (усі), sämtliche (усі без винятку), viele (багато), einige (деякі), mehrere (багато різних), beide (обидва);
- заперечний займенник kein (ніякий).

Mit diesem Jungen studiere ich an einer Universität. (З цим хлопцем я навчаюсь в одному університеті.)

Jenes Haus ist sehr groß. (Той будинок дуже великий.)

Diese Übung macht jeder Student. (Цю вправу виконує кожен студент.)

— Що відбувається у реченні зі словами, які замінюють артикль?

— Вони відмінюються. Так, слова dieser (цей), jeder (кожен) jener (той), mancher (деякий), solcher (такий); welcher (який); alle (усі); beide (обидва); sämtliche (усі без винятку) відмінюються як означений артикль, а присвійні займенники та заперечний займенник kein — як неозначений артикль.

9. Вживання неозначеного артикля (Unbestimmter Artikel)

Неозначений артикль вживається в таких випадках.

1. При первинному згадуванні предмету

Hier steht schon ein Stuhl. (Тут вже стоїть (якийсь) стілець.)

2. Після дієслів haben, brauchen та після безособового звороту es gibt.

Herbert hat einen bösen Hund. (У Герберта є злий собака.)

In der Stadt gibt es einen Park. (У місті є парк.)

Brauchst du einen Kugelschreiber? (Тобі потрібна ручка?)

3. В іменному присудку.

Kiew ist eine große Stadt. (Київ — велике місто.)

Das ist ein Wörterbuch. (Це словник.)

4. В іменному присудку, який виражений іменником та означає професію, звання, приналежність до партії чи нації, якщо він конкретизований означенням.

Konrad ist ein guter Übersetzer. (Конрад гарний перекладач.)

5. При порівнянні.

Er malt wie ein Künstler. (Він малює наче художник.)

10. Вживання означеного артикля (Bestimmter Artikel)

Означений артикль вживається в таких випадках.

1. Якщо предмет має узагальнююче значення.

Das einzige Verkehrsmittel in dieser Stadt ist der Bus. (Єдиним транспортним засобом у цьому місті є автобус.)

2. Якщо предмет конкретизований

а) повторним згадуванням:

Auf dem Tisch liegt ein Buch. Das Buch ist groß. (На столі лежить книга. Книга велика.);

б) ситуацією (тобто предмет добре відомий мовцю та його співрозмовникам або є для відповідної ситуації єдиним у своєму роді):

Machen Sie bitte das Fenster auf! (Відкрийте, будь ласка, вікно!);

Er setzt den Hut auf. (Він надягає капелюха.);

Der Professor hält eine Vorlesung. (Професор читає лекцію.);

в) означенням, що виражене іменником у родовому відмінку або у давальному відмінку з прийменником:

Die Bücher meiner Kollegin liegen hier. (Книги моєї колеги лежать тут.);

Die Werke von Jorge Luis Borges sind weltbekannt. (Твори Хорхе Луїса Борхеса всесвітньо відомі.);

г) прийменниковим означенням:

Der Vortrag über die Sprachgeschichte ist interessant. (Доповідь про історію мови цікава.);

д) означуваним підрядним реченням:

Die Blumen, die in der Vase stehen, sind schön. (Квіти, що стоять у вазі, красиві.);

е) інфінітивом, що виступає як означення:

Die Möglichkeit, nach Deutschland zu fahren, haben jetzt alle. (Можливість поїхати до Німеччини мають тепер усі.);

ж) прикметником у найвищому ступені порівняння або ж порядковим числівником:

Die älteste Schwester ist zehn Jahre alt. (Найстаршій сестрі десять років.);

Heute ist der 11. April. (Сьогодні одинадцяте квітня.)

3. Якщо предмет, що називають, є єдиним у своєму роді. Сюди відносяться назви островів, сторін світу, планет, сузір'їв, пір року, днів тижня, місяців, річок, озер, гір, морів, океанів, пустель:

Der Himmel — небо; die Sonne — Сонце; die Erde — Земля; der Merkur — Меркурій; die Venus — Венера; der Herbst — осінь; der Montag — понеділок; der Juni – червень; der Rhein — Рейн; das Schwarze Meer — Чорне море; der Kaukasus — Кавказ,; der Peloponnes — Пелопоннес; die Sahara — Сахара.

Die Erde dreht sich um die Sonne. (Земля обертається навколо Сонця.)

4. З назвами країн та міст жіночого та чоловічого роду, наприклад:

Die Schweiz — Швейцарія; die Türkei — Туреччина; die Mongolei — Монголія; der Iran — Іран; der Irak — Ірак; der Libanon — Ліван; der Sudan — Судан.

5. З назвами країн і міст середнього роду та власними назвами, якщо вони конкретизовані узгодженим або неузгодженим означенням:

das wunderschöne Kiew — чудовий Київ;

das heutige Deutschland — теперішня Німеччина;

das Odessa von heute — Одеса сьогодні;

der große Heine — великий Гейне.

6. З речовинними іменниками, якщо вони конкретизовані.

Der Tee in der Tasse ist noch heiß. (Чай у чашці ще гарячий.)

Der Fisch in dieser Soße schmeckt gut. (Риба у цьому соусі смачна.)

7. З власними назвами, якщо вони називають ролі, п'єси.

Wer spielt heute den Othello? (Хто сьогодні грає Отелло?)

8. З назвами вулиць, майданів, бульварів:

Der Alexanderplatz liegt im Zentrum von Berlin. (Александерплац знаходиться у центрі Берліна.)

Зверніть увагу!

Артикль не вживається при зазначенні адреси: Helga wohnt Goethestraße 40. (Хельга живе на Ґетештрасе 40.)

9. З власними назвами жіночого роду в непрямих відмінках.

Die Ausstellung der Heike Weber war interessant. (Виставка Хайке Вебер була цікавою.)

10. З речовинними іменниками, якщо вони вживаються з іменниками, що керують давальним та знахідним відмінками.

Unter dem Schnee liegt ein Spielzeug. (Під снігом лежить іграшка.)

11. З абстрактними іменниками, якщо вони конкретизовані означенням у родовому відмінку, обставинами, означальними реченнями або всім контекстом.

Die UNO dient für die Erhaltung des Friedens in der ganzen Welt. (ООН служить для збереження миру в усьому світі.)

11. Відсутність артикля перед іменниками (Fehlen des Artikels)

Артикль відсутній в таких випадках.

1. Якщо перед іменником стоїть означення, виражене займенником або кількісним числівником.

Deine Bücher kannst du in jenen Schrank stellen. (Свої книги можеш поставити в ту шафу.)

Unsere Klasse besteht aus vierzehn Menschen. (Наш клас складається з чотирнадцяти людей.)

2. При іменнику у множині, якщо в однині цей іменник вживався б з неозначеним артиклем (тобто мова йде про невідомі предмети).

Auf dem Tisch liegt ein Bleistift. (На столі лежить олівець.)

Auf dem Tisch liegen Bleistifte. (На столі лежать олівці.)

3. Якщо предикатив (іменна частина присудка) виражений іменником, що означає професію, звання, приналежність до партії, нації, пору року, відрізок дня і т.ін.

Dieser Mann ist Bulgare. (Цей чоловік болгарин.)

Es ist Herbst. (Осінь.)

4. При звертанні або при зазначенні звання.

Kollege Franz, helfen Sie mir bitte! (Колего Франце, допоможіть мені, будь ласка!)

Leutnant Mauser studiert an der Polizeiakademie. (Лейтенант Маузер навчається у поліцейській академії.)

5. Якщо перед іменником вживається означення у родовому відмінку, виражене власною назвою або питальним займенником.

Wessen Auto steht hier? (Чия автівка стоїть тут?)

An der Wand sitzt Alexanders Sohn. (Біля стіни сидить син Олександра.)

6. У словосполученнях типу: Mitte Januar — середина січня; Anfang September — початок вересня; Ende Mai — кінець травня.

7. У деяких стійких словосполученнях, прислів'ях та приказках:

Schach spielen — грати у шахи;

Geige spielen — грати на скрипці;

Federball spielen — грати у бадмінтон;

zu Hause — вдома;

nach Hause — додому;

Fleiß bricht Eis. (Терпіння і труд усе перетруть.)

8. Перед назвами книг, статей, перед заголовками в об'явах.

Rauchen verboten. (Палити заборонено.)

9. Перед власними назвами, назвами міст та країн середнього роду без означення.

Johann Wolfgang von Goethe wurde in Frankfurt am Main geboren. (Йоганн Вольфганг фон Ґете народився у Франкфурті-на-Майні.)

10. Перед речовинними іменниками.

Deutschland ist reich an Kohlen und Eisen. (Німеччина багата на вугілля та залізо.)

China exportiert Tee. (Китай експортує чай.)

Irena hat 5 kg Kartoffeln gekauft. (Ірена купила 5 кілограмів картоплі.)

Er hat eine Tasse Kaffee getrunken. (Він випив чашку кави.)

11. Перед абстрактними іменниками.

Die Studenten hören dem Lektor mit Aufmerksamkeit zu. (Студенти уважно слухають лектора.)

12. Часто після прийменників ohne, ab, außer, bei, nach, vor: ohne Hut — без капелюха.

12. Заперечення (Verneinung)

А. Заперечення у простому реченні

Заперечення у простому реченні виражається за допомогою слів **nicht** (не) і **kein** (ніякий, жоден). Крім того, заперечення може виражатись заперечувальними займенниками та прислівниками.

- ✓ nichts — ніщо

Ich sehe nichts. (Я нічого не бачу.)

- ✓ niemand — ніхто

Niemand sitzt da. (Там ніхто не сидить.)

- ✓ nie, niemals — ніколи

Udo macht das nie. (Удо ніколи так не зробить.)

- ✓ nirgends, nirgendwo — ніде

Sehen Sie meinen Bleistift? Ich finde ihn niergendwo. (Ви не бачите мого олівця? Я ніде не можу його знайти.)

✓ nirgendwohin — нікуди

Mit dir geht meine Tochter nirgendwohin. (З тобою моя донька нікуди не піде.)

✓ nirgendwoher — нізвідки

Woher habt ihr diese schönen Birnen? — Nirgendwoher… Dort gibt es solche Birnen nicht mehr. (Звідки у вас ці чудові груші? — Нізвідки. Там таких груш вже немає.)

✓ keinesfalls, keineswegs — ні в якому разі

Gehst du heute ins Kino? Keineswegs. (Ти сьогодні йдеш у кіно? Ні в якому разі.)

— У чому полягає різниця між словами nie і niemals?

— Слова nie і niemals — синоніми, вони виражають один і той же смисл, проте за використання niemals заперечення буде трохи сильніше, емоційніше.

Зверніть увагу!

Німецьке речення може містити у собі лише одне заперечення. Українською мовою таке речення зазвичай перекладається з двома запереченнями.

Niemand besteht die Prüfung. (Ніхто не складе іспит.)

Запам’ятайте вислови.

- gar nicht — взагалі не

Ich sehe diesen Menschen gar nicht. (Цю людину я взагалі не бачу.)

- auch nicht — теж не

Ich vergesse dich nicht. — Ich vergesse dich auch nicht. (Я тебе не забуду. — Я тебе теж не забуду.)

- noch nicht — ще ні

Ich habe noch nicht alle Bücher. (У мене ще не всі книжки.)

- nicht mehr — більше не

Ich sehe dich nicht mehr, wo bist du? (Я тебе більше не бачу, ти де?)

Б. Різниця у вживанні у запереченні слів nicht і kein

Різниця у вживанні заперечного займенника **kein** і частки **nicht** формальна — **kein** вживається тільки з іменниками у заперечних висловленнях, які при трансформації висловлення у ствердне отримували б неозначений артикль. **Nicht** вживається в усіх інших випадках.

Зверніть увагу на трансформацію!

Haben Sie ein Wörterbuch? (Ви маєте словник?) Ja, ich habe ein Wörterbuch. (Так, у мене є словник). Nein, ich habe kein Wörterbuch. (Ні, у мене немає словника (дослівно: у мене немає жодного словника). При вживанні заперечення неозначений артикль *ein* замінюється на заперечний займенник *kein* (до **ein** просто додається літера **k**).

Якщо іменник вживається з означеним артиклем або іншим словом, що замінює собою артикль (наприклад, це слова dieser (цей), jeder (кожен) jener (той), mancher (деякий), welcher (який), alle (усі), beide (обидва), sämtliche (усі), присвійні займенники), то з таким іменником вживається **nicht**.

Ich habe das Wörterbuch **nicht.** (У мене немає цього словника.)

Якщо ж ви хочете підкреслити, що у вас не **цей** словник, а якийсь інший, *nicht* треба ставити саме перед тим словом, яке ви підкреслюєте. При цьому логічний наголос падає на означений артикль.

Ich habe nicht **das** Wörterbuch (sondern ein anderes). (У мене не цей словник (а інший).

Іноді слова можуть вживатися без артикля, хоча взагалі артикль у таких слів є (наприклад, у виразах чи у випадку множини іменників, які в однині вживалися б з неозначеним артиклем). При трансформації у заперечні речення такі іменники вживається із заперечним займенником kein.

Trinken Sie Wein? — Nein, ich trinke keinen Wein. (Ви п'єте вино? Ні, я не п'ю (ніякого) вина.)

Sprechen Sie Spanisch? — Ich spreche kein Spanisch. (Ви розмовляєте іспанською? — Ні, я не розмовляю іспанською.)

Hier gibt es Bücher. — Hier gibt es keine Bücher. (Тут є книги. — Тут немає книг.)

— Чи можливі ситуації, коли в одному реченні зустрічається і заперечення **nicht**, і неозначений артикль **ein**?

— Це можливо лише як особливий стилістичний прийом, коли мовець хоче емоційно підкреслити важливість іменника. Тоді іменник з неозначеним артиклем виноситься на початок речення.

Ein Wörterbuch brauche ich nicht. (Словник мені не потрібний.) Wein trinke ich nicht. (Вино я не п'ю.)

В. Місце частки nicht у реченні

Якщо у висловленні мовець заперечує усе ствердження загалом, nicht ставиться у кінці речення.

Irena fährt am Wochenende wegen des starken Urlaubsverkehrs mit dem Zug nach Berlin nicht. (На вихідних через сильну напруженість доріг під час відпусток Ірена не поїде до Берліна потягом.)

Якщо ж мовець заперечує не все ствердження загалом, а окрему його частину і запереченню підлягає лише один із членів речення, то частка **nicht** ставиться безпосередньо перед відповідним членом речення.

Dieses Wörterbuch ist nicht groß. (Цей словник не великий.)
Du gehst nicht schnell. (Ти йдеш нешвидко.)
Er ist nicht mein Bruder. (Він не мій брат.)
Er geht heute nicht zum Unterricht. (Він сьогодні йде не на заняття.)
Dieses Mädchen wartet nicht auf mich. (Ця дівчина чекає не на мене.)

Г. Заперечення і ствердження у відповіді на питання

У відповіді на питання використовуються частки ja (так), nein (ні), doch (аж ніяк).

Якщо у питанні **немає** заперечення, у відповіді вживаються або ja (так), або nein (ні):

Sprechen Sie Englisch? (Ви розмовляєте англійською?) — Ja. (Так, я розмовляю англійською) / Nein. (Ні, я не розмовляю англійською.)

Якщо у питанні **є** заперечення, вживаються або nein (ні), або doch (все ж таки ні).

Sprechen Sie Englisch nicht? — Nein. (Так, я дійсно не розмовляю англійською.) / Doch. (Ні, аж ніяк, я все ж таки розмовляю англійською.)

— Чи можна у відповіді на питання з запереченням вживати частку **ja**?
— Ні.

13. Відмінювання сильних дієслів у теперішньому часі (Starke Verben im Präsens)

Дієслова сильної дієвідміни (сильні дієслова) відрізняються від дієслів слабкої дієвідміни утворенням минулого часу — так, вони утворюють Präteritum без суфікса, тільки шляхом зміни кореневого голосного, а у Partizip II мають суфікс **-en**, багато з них у Partizip II змінюють кореневий голосний звук. У презенсі дієслова сильної дієвідміни отримують ті ж самі особові закінчення, що й дієслова слабкої дієвідміни, але деякі з цих дієслів змінюють кореневий голосний у другій і третій особі однини.

Існує три варіанти зміни кореневого голосного звука:

1. Дієслова сильної дієвідміни з кореневим голосним **a, o, au** отримують у другій і третій особі умлаут, наприклад, дієслова fahren «їхати», stoßen «штовхати», laufen «бігти»: fahren — du fährst; stoßen — du stößt; laufen — du läufst.

2. Дієслова з кореневим голосним **-e** змінюють його на **-i**, якщо звук короткий ([ɛ] → [i]), наприклад, sprechen — du sprichst,

3. Дієслова з кореневим голосним **-e** змінюють його на **-ie**, якщо звук довгий ([e:] → [i:]), наприклад, lesen — du liest.

Зверніть увагу!

Дієслова сильної дієвідміни, що змінюють у другій і третій особі однини кореневий голосний, не отримують у другій та третій особі однини з'єднувальний голосний -e, навіть якщо їхній корінь закінчуються на *-d* або *-t*. Якщо корінь закінчується на *-t*, таке дієслово в третій особі однини **взагалі не отримує** закінчення: halten (тримати) — du hältst, er hält.

Запам'ятайте форми наступних дієслів.

a	**ä**	**ä**	
backen	du bäckst	er bäckt	пекти
fahren	du fährst	er fährt	їхати
fallen	du fällst	er fällt	падати
laufen	du läufst	er läuft	бігти
schlafen	du schläfst	er schläft	спати
schlagen	du schlägst	er schlägt	бити
tragen	du trägst	er trägt	нести
wachsen	du wächst	er wächst	рости
waschen	du wäschst	er wäscht	мити
laden	du lädst	er lädt	грузити
braten	du brätst	er brät	жарити
halten	du hältst	er hält	тримати
raten	du rätst	er rät	радити

e	**i**	**i**	
brechen	du brichst	er bricht	ламати
erschrecken	du erschrickst	er erschrickt	лякати
essen	du isst	er isst	їсти
fressen	du frisst	er frisst	жерти
helfen	du hilfst	er hilft	допомагати
sprechen	du sprichst	er spricht	говорити
sterben	du stirbst	er stirbt	померти
treffen	du triffst	er trifft	зустріти
vergessen	du vergisst	er vergisst	забувати
werfen	du wirfst	er wirft	кидати
gelten	du giltst	er gilt	вважатися

Винятки:

geben	du gibst	er gibt	давати

nehmen	du nimmst	er nimmt	брати
treten	du trittst	er tritt	ступати

e	**ie**	**ie**	
empfehlen	du empfielst	er empfielt	рекомендувати
lesen	du liest	er liest	читати
sehen	du siehst	er sieht	бачити
stehlen	du stiehlst	er stiehlt	красти

— Як визначити, чи буде це конкретне сильне дієслово змінювати кореневий голосний?

— Ніяк. Такі дієслова необхідно вивчити як виняток.

14. Наказовий спосіб (Imperativ)

Так само, як і в українській мові, наказовий спосіб дієслів, який ще називають «імператив», висловлює наказ, розпорядження, прохання, пораду т. ін., а у випадку вживання із запереченням — заборону.

Імператив має чотири форми:

а) друга особа однини (звертання до однієї особи на «ти»): *mach*! (зроби!);

б) перша особа множини (звертання до однієї або кількох осіб із запрошенням зробити щось разом): *machen wir*! (давайте зробимо / зробімо!);

в) друга особа множини (звертання до двох або більше осіб, з кожною з яких мовець на «ти»): *macht*! (зробіть!);

г) форма ввічливості (звертання до однієї або кількох осіб, з кожною з яких мовець на «Ви»): *machen Sie*! (робіть).

Утворення імператива

- Друга особа однини

Для утворення цієї форми слід спочатку уявити собі форму другої особи однини у презенсі, потім відкинути займенник *du* та особове закінчення.

Du machst → ~~Du~~ mach~~st~~ → Mach!

До цієї форми може (але не обов'язково) додаватись закінчення *-e*:

Mach! = Mache!

Закінчення *-e* не можуть отримувати сильні дієслова, які змінюють у презенсі корінний голосний *e* на *i (ie)*.

Закінчення *-e* не можуть отримувати два дієслова-виключення: kommen (приходити) і lassen (залишати, змушувати).

Закінчення *-e* рекомендовано вживати в імперативі дієслів, основа яких закінчується на **-d** або **-t** (наприклад, arbeiten, antworten, bilden) або приголосний + **-m** (**-n**) (наприклад, öffnen) (це ті самі дієслова, які при дієвідмінюванні у презенсі отримують у другій особі однини та множини та у третій особі однини з'єднувальний голосний -e).

Утворення імперативу сильних дієслів має наступну специфіку.

Якщо дієслова змінюють у презенсі корінний голосний *e* на *i (ie),* ця зміна зберігається і в імперативі.

du sprichst — Sprich!

du liest — Lies!

При утворенні імперативу від дієслів, які отримали у другій особі однини умлаут, в імперативі умлаут відкидається.

du fährst — Fahr! (Fahre!)

- Перша особа множини

Ця форма збігається з першою особою множини презенса, але займенник wir ставиться після дієслова.

Wir machen (Ми робимо) Machen wir! (Давайте зробимо!)

Wir trinken Tee (Ми п'ємо чай) Trinken wir Tee! (Давайте пити чай!)

- Друга особа множини

Ця форма, на відміну від другої особи презенса, не має особового займенника ihr.

ihr fahrt	Fahrt!	Їдьте!
ihr wartet	Wartet!	Чекайте!
ihr sitzt	Sitzt!	Сидіть!

- Форма ввічливості

Форма ввічливості в імперативі утворюється від відповідної форми презенса, причому займенник *Sie* пишеться з великої літери та стоїть після дієслова.

Sie fahren (Ви їдете) Fahren Sie! (Їдьте!)

Sie sprechen (Ви говорите) Sprechen Sie! (Говоріть!)

Зверніть увагу!

Якщо дієслова у першій особі множини утворюють імператив з відповідними займенниками, то у другій особі як однини, так і множини, ні в якому разі не можна використовувати займенник: Machen wir! Machen Sie! Але: Mach! Macht!

15. Підсилювальні частки (Modalpartikel)

Підсилювальними частками називають службові частини мови, які вносять у речення емоційність і виражають ставлення мовця. Вони відносяться не до якогось конкретного члена речення, а до речення взагалі, а отже тяжіють до дієслова.

У реченнях наказового способу найчастіше використовується частка **mal**.

Mach mal die Hausaufgabe! (Зроби-но домашнє завдання!)

У стверджувальних реченнях використовуються частки **ja** и **doch**.

Ich mache ja die Hausaufgabe! (Я ж роблю домашнє завдання!)

Ich mache doch die Hausaufgabe! (Таж я роблю домашнє завдання!)

У питальних реченнях використовуються частки **denn** та **etwa**.

Machst du denn die Hausaufgabe? (Ти що, робиш домашнє завдання?)

Machst du etwa die Hausaufgabe? (Невже ти робиш домашнє завдання?)

16. Присвійні займенники, їх відмінювання та вживання (Possessivpronomen)

У німецькій мові кожному особовому займеннику відповідає певна форма присвійного займенника:

ich — mein (мій, моє), meine (моя, мої);

du — dein (твій, твоє), deine (твоя, твої);

er — sein (його), seine (його);

sie — ihr (її), ihre (їхні);

es — sein (його), seine (його);

wir — unser (наш, наше), unsere (наша, наші);

ihr — euer (ваш, ваше), eure (ваша, ваші);

sie — ihr (їхнє), ihre (їхні);

Sie — Ihr (Ваш, Ваше), Ihre (Ваша, Ваші).

Присвійні займенники зазвичай стоять перед іменником, узгоджуючись із ним у роді, числі та відмінку. Українською мовою присвійні займенники перекладаються відповідними займенниками — «мій», «твій», «його» тощо або займенником «свій» (у тих випадках, коли займенник відноситься до підмета). Das ist *mein* Bruder. (Це *мій* брат.) Ich liebe *meinen* Bruder. (Я люблю *свого* брата.)

Перекладаючи, слід брати до уваги рід іменника, з яким узгоджується присвійний займенник. Dein Buch ist interessant. — Твоя книга цікава.

Обираючи присвійний займенник третьої особи однини *sein* та *ihr*, необхідно брати до уваги рід, до якого належить предмет. Для чоловічого та середнього роду вживається присвійний займенник *sein*; для жіночого роду, а також третьої особи множини незалежно від роду — присвійний займенник *ihr*.

Der Mann nimmt sein Buch — чоловічий рід, третя особа однини.

Die Frau nimmt ihr Buch — жіночій рід, третя особа однини.

Das Mädchen nimmt sein Buch — середній рід третя особа однини.

Die Kinder nehmen ihre Bücher — третя особа множини.

Присвійні займенники відмінюються в однині як неозначений артикль, а у множині — як займенник *kein*.

Відмінок	Однина			Множина для всіх родів
	Чоловічій рід	Жіночій рід	Середній рід	
Nom.	mein Vater	meine Mutter	mein Kind	meine Kinder
Gen.	meines Vaters	meiner Mutter	meines Kindes	meiner Kinder
Dat.	meinem Vater	meiner Mutter	meinem Kind	meinen Kindern
Akk.	meinen Vater	meine Mutter	mein Kind	meine Kinder

Інші присвійні займенники (окрім euer) відмінюються за зразком займенника mein.

Зверніть увагу!

Отримуючи закінчення, займенник *euer* втрачає голосний *-e* перед *-r*.

Відмінок	Однина			Множина для всіх родів
	Чоловічій рід	Жіночій рід	Середній рід	
Nom.	euer Vater	eure Mutter	euer Kind	eure Kinder
Gen.	eures Vaters	eurer Mutter	eures Kindes	eurer Kinder
Dat.	eurem Vater	eurer Mutter	eurem Kind	euren Kindern
Akk.	euren Vater	eure Mutter	euer Kind	eure Kinder

— У чому полягає різниця між займенниками sein та ihn? І той, і той перекладаються українською як «його», так?

— Хоча слово «його» українською одне, воно має кілька значень: може позначати особовий займенник у знахідному відмінку (його, ihn) і присвійний займенник (його, sein). Ця різниця значень відбивається у використанні німецьких займенників sein (позначає належність об'єкта) та ihn (позначає сам об'єкт).

Порівняйте висловлення.

Ich sehe den Jungen. Ich sehe ihn. (Я бачу хлопчика. Я бачу його.)

Ich sehe den Jungen. Ich sehe seine Schwester. (Я бачу хлопчика. Я бачу його сестру.)

17. Різниця між дієсловами kennen та wissen

У першу чергу, різниця між словами ***kennen*** та ***wissen*** є формальною.

- *Kennen* вимагає після себе прямого додатка у знахідному відмінку, вираженого іменником або особовим займенником.

Ich kenne diesen Jungen. Ich kenne ihn. (Я знаю цього хлопчика. Я знаю його.)

Kennen Sie seine Adresse?

Kennen Sie den Titel dieses Buches?

Er kennt Wörter, Zitate, Bücher, Personen, Städte.

- *Wissen* вимагає після себе підрядного речення, непрямого додатка або іншого займенника, крім особового.

Er weiß **das, viel, wenig, alles, nichts**.

Er weiß, **dass — wo — wie — wann — durch wen** etwas geschieht.

Окрім формальної різниці існує різниця змістовна.

Kennen припускає наявність вміння та досвід, а також означає знайомство з кимось або чимось, яке відбулось давно.

Wissen, навпаки, припускає наявність теоретичних знань, які може мати людина. Тому слово wissen вживається зі словами Wort, Beispiel, Lösung, Adresse, Haus- und Telefonnummer замість слова kennen.

Wissen Sie ein Beispiel? — Ви знаєте якийсь приклад? Можете назвати його?

Wissen Sie die Lösung? — Ви знаєте це рішення? Ви бачите це рішення?

Wissen Sie seine Adresse, Telefonnummer? — Ви знаєте його адресу і телефон? Вони у вас записані і Ви можете комусь їх передати?

Різницю між ***kennen*** та ***wissen*** можна проілюструвати на наступному прикладі.

Wissen Sie den Verfasser des Buches? (Ви знаєте видавця цієї книги? Ви знаєте, як його звати?)

Kennen Sie den Verfasser des Buches? (Ви знаєте видавця цієї книги? Ви знаєте його особисто?)

На питання “Wissen sie den Weg?“ можна відповісти таким чином.

Ich weiß ihn, aber ich kenne ihn nicht. (Я знаю, як треба йти, але сам цією дорогою не ходив.)

У значенні «вивчити, знати напам’ять» ***können*** замінює ***kennen*** та ***wissen***.

Können Sie Deutsch? — Er kann seine Lektion nicht. — Sie kann das Gedicht auswendig.

Зверніть увагу!
У німецькій мові існують такі ідіоми:
(gut, nicht) Bescheid wissen in D — добре знати щось;
sich (gut, nicht) auskennen in D — добре розбиратись у чомусь.

Ich weiß in dieser Stadt Bescheid — я добре розбираюсь у цьому місті, добре орієнтуюсь.

Ich weiß in diesen Dingen nicht Bescheid = Ich kenne mich in diesen Dingen nicht aus — Я не розбираюсь у таких речах.

18. Прийменники зі знахідним відмінком, їх значення (Präpositionen mit Akkusativ)

Прийменники *durch, für, ohne, um, gegen, bis* завжди вимагають після себе знахідного відмінка.

Прийменник *durch* (через, крізь, [без прийменника]) означає:

- рух крізь якийсь простір: Er geht durch die Tür. (Він проходить у двері.) Sie sieht durch das Fenster. (Вона дивиться крізь віконне скло.);

- рух у межах якогось простору: Wir gehen durch die Stadt spazieren. (Ми гуляємо містом.);
- причину, діяча: Die Entdeckung Amerikas durch Kolumbus ist wichtig. (Відкриття Америки Колумбом важливе.)

Прийменник *für* (для, заради, за, на) означає:

- мету: Das ist ein Heft für Kontrollarbeiten. (Це зошит для контрольних робіт.) Ich mache das für dich. (Я роблю це заради тебе.);
- особисте ставлення до того, що відбувається: Das ist für mich interessant. (Мені це цікаво.);
- порівняння: Für sein Alter ist er klug. (Для свого віку він розумний.);
- заміну: Ich zahle für ihn. (Я сплачу за нього (замість нього).);
- час: Wir fahren dorthin für einen Tag. (Ми їдемо туди на один день.)

Прийменник *ohne* (без) означає:

- відсутність: Er geht dorthin ohne mich. (Він йде туди без мене.) Er macht das ohne Interesse. (Він робить це без інтересу.)

Зверніть увагу!

Після прийменника ohne зазвичай не вживається артикль: Er liest das Buch ohne Wörterbuch (Він читає книгу без словника).

Прийменник *um* (навколо, о) означає:

- просторове знаходження або рух відносно до якоїсь центральної точки: Er fährt um die Ecke. (Він повертає за ріг.) Er läuft um einen Baum. (Він бігає навколо дерева.) Die Studenten stehen um den Lehrer. (Студенти стоять навколо вчителя.);
- невизначеність часу (про рік або дату): Er fährt nach Deuschland um 2014. (Він поїде до Німеччини десь у 2014.) Die Prüfung ist um 20. Januar. (Іспит пройде приблизно 20 січня.);
- визначеність часу (про години): Kommen Sie zu mir um 19 Uhr! (Приходьте до мене о 19-00!)

Прийменник *gegen* (проти, навпроти, біля, близько) означає:

- рух у бік якоїсь статичної цілі: Warum schlägst du mit der Faust gegen die Tür? (Навіщо ти б'єш кулаком по дверях?);
- рух проти динамічної цілі: Er schwimmt gegen die Strömung. (Він пливе проти течії.);
- у переносному значенні — проти: Alle sind gegen dich. (Всі проти тебе.);

- порівняння: Gegen gestern ist heute kalt. (У порівнянні зі вчора сьогодні холодно.) Gegen seinen Bruder ist er klein. (У порівнянні з його братом він низенький.);
- невизначеність у часі (години, час доби): Er kommt gegen 19 Uhr. (Він прийде близько 19.) Er kommt gegen Abend. (Він прийде десь увечері.)

Прийменник *bis* (до) означає:

- відстань із наведенням кінцевого пункту призначення: Er fährt von Kiew bis Odessa. (Він їде з Києва до Одеси.);
- вказівку на напрямок. Завжди вживається з іншим прийменником, від якого залежить відмінок іменника: Das Auto fährt bis vor das Hotel. (Автівка під'їздить до готелю.) Das Auto fährt bis in das Stadion. (Автівка заїжджає на стадіон.) Das Bus fährt bis zum Platz. (Автобус їде до майдану.);
- вказівку на кінцеву точку у часі: Ich mache die Hausaufgaben bis 9 Uhr. (Я роблю домашнє завдання до 9-ої години.) Ich bleibe hier bis morgen. (Я залишусь тут до завтра.);
- у переносному значенні: Wir gehen bis Erschöpfung. (Ми будемо йти до знесилення.) Das Mantel kostet bis 300 Euro. (Пальто коштує до 300 євро.).

Прийменник *entlang* (вздовж, по) означає

- поруч, з краю: Wir gehen die Straße entlang. (Ми йдемо (вздовж) по вулиці). Den Fluß entlang verläuft die Hauptstraße. (Поруч з річкою проходить головна вулиця.);
- протягом: Er studiert gut das ganze Jahr entlang. (Він навчається добре протягом усього року). Die ganze Woche entlang hat es geschneit. (Сніжило протягом всього тижня.)

19. Прийменники з давальним відмінком, їх значення (Präpositionen mit Dativ)

Прийменники *mit, nach, aus, zu, von, bei, seit, außer, entgegen, gegenüber* завжди вимагають після себе давального відмінка.

Прийменник *mit* (з, на) означає:

- використання чогось: Sie schreibt mit dem Kugelschreiber. (Вона пише ручкою.);
- супроводжуючу обставину: Mit solcher Geschwindigkeit fahre ich nicht. (З такою швидкістю я не поїду.) Wir sehen diesen Film mit Interesse. (Ми дивимось цей фільм із зацікавленістю.) Ich gehe mit meinem Freund ins Theater. (Я йду до театру зі своїм другом.);
- співвідношення частина / ціле: Ein Tisch mit drei Beinen. (Стіл із трьома ніжками.)

Прийменник *nach* (після, в, до, через, за) означає:

- напрямок. Вживається перед прислівниками: Gehen Sie bitte nach links! (Йдіть ліворуч) та географічними назвами, які вживаються без артикля: Wir fahren nach Indien. (Ми їдемо до Індії.);

Зверніть увагу!
Якщо перед словом вживається артикль, замість nach вживається in: Wir fahren nach Deutschland / Wir fahren in die BRD (Ми їдемо до Німеччини / Ми їдемо до ФРН).

- час, передування: Nach dem Unterricht gehen wir nach Hause. (Після занять ми йдемо додому.);
- відповідність чомусь: Nach Marx ist die Wirtschaft sehr wichtig. (За Марксом, економіка є дуже важливою.) Wir studieren Deutsch nach diesem Lehrbuch. (Ми вивчаємо німецьку за цим підручником.) Meiner Meinung nach ist das nicht interessant. (На мою думку, це нецікаво.) У такому значенні він може вживатись у позиції післялогу.

Прийменник *aus* (з, за, із, через) означає:

- рух з якоїсь ємності: Er geht aus dem Zimmer. (Він виходить з кімнати.);
- причину: Er arbeitet aus Überzeugung. (Він працює із переконання.) Er hilft mir aus Mitleid. (Він допомагає мені через співчуття.);
- якість, матеріал: Das ist ein Haus aus Beton. (Це дім з бетону.);
- переносне значення — з: Dieses Kleid ist aus der Mode. (Це плаття вийшло з моди, не модне.)

Прийменник *zu* (до, для, на) означає:

- напрямок: Wir gehen zum Bahnhof. (Ми йдемо до вокзалу.);
- момент часу: Kommst du heute zum Abendessen? (Ти прийдеш на вечерю?) Ich mache diese Arbeit zum 1. September. (Я зроблю цю роботу до 1-го вересня.);
- мету: Wir trinken Limonade zur Erfrischung. (Ми п’ємо лимонад для того, щоб освіжитися.)

Прийменник *von* (від, з) означає:

- рух від якоїсь точки у просторі: Ich fahre von dieser Straße zu meinem Haus. (Я їду від цієї вулиці до свого будинку.) Der Bus fährt von Lviw nach Kiew. (Автобус їде зі Львова до Києва.);

- час, початок дії: Von acht Uhr bin ich zu Hause. (Я вдома з восьмої години.) Von acht bis neun Uhr ist die Pause. (Перерва продовжується з восьмої до дев'ятої години.);
- приналежність: Das ist ein Buch von meinem Freund. (Це книга мого друга.)

Прийменник *bei* (у, коло, під) означає:

- безпосередню географічну близькість: Ich wohne bei Kiew. (Я живу під Києвом.);
- перебування поряд з кимось, на чиїйсь (чужій) території: Ich wohne bei meinen Eltern. (Я живу у своїх батьків.);
- переносне значення – про авторів творів: Wir lesen das bei Goethe. (Це ми читаємо у Ґете.);
- час, одночасність: Beim Essen spricht er nicht. (За їжею він не розмовляє.) Ich sehe ihn bei der Party. (Я побачу його на вечірці.)

Прийменник *seit* (з, вже… як) означає:

- час, період з якогось моменту в минулому та по теперішній час: Seit drei Monaten studiere ich Deutsch. (Вже три місяці, як я вчу німецьку мову.) Ich bin in Charkiw seit gestern. (Я у Харкові зі вчора.)

Прийменник *außer* (окрім, крім) означає:

- протиставлення якійсь цілісності (яка виражена, наприклад, такими індикаторами, як все, завжди, кожен день, ніхто, ніколи) та окремого випадку: Außer dem Kind ist niemand in der Wohnung. (Окрім дитини, у помешканні нікого немає.);
- зіставлення: Außer mir ist noch meine Schwester zu Hause. (Окрім мене, вдома є ще моя старша сестра.);
- зміна стану: Die Maschine ist außer Betrieb. (Машина не працює.)

Прийменник *entgegen* (назустріч) означає:

- рух у напрямку точки відліку: Er kommt mir entgegen. (Він йде мені назустріч.) Частіше вживається у позиції післялогу.

Прийменник *gegenüber* (навпроти) означає:

- розташування на протилежному боці від чогось: Der Schule gegenüber steht mein Haus. (Навпроти школи стоїть мій будинок.) Der Lehrer sitzt dir gegenüber. (Вчитель сидить навпроти нього.) Зазвичай вживається у позиції післялогу, із займенниками це обов'язково;
- ставлення до людей: Mir gegenüber ist er immer sehr freundlich. (Він завжди привітний зі мною.)

Зверніть увагу!
При зіткненні деяких прийменників з артиклем відбувається їх злиття:

zu + der = zur
zu + dem = zum
von + dem = vom
in + das = ins
in + dem = im
an + dem = am
bei + dem = beim

— Чи обов'язковим є злиття прийменників з артиклем?
— Злиття прийменника з артиклем можна уникнути лише у тому випадку, якщо мовець хоче емоційно виділити відповідний іменник. При цьому логічний наголос падає на означений артикль:
Ich spreche von **dem** Mädchen. (Я кажу про **ту** дівчину, не про якусь іншу).

20. Прийменники, після яких вживається як знахідний, так і давальний відмінок (Wechselpräpositionen)

Прийменники *an, auf, hinter, neben, in, über, unter, vor, zwischen* можуть вживатися як зі знахідним, так і з давальним відмінком, залежно від контексту. Якщо обставина з цими прийменниками відповідає на питання «куди?», необхідно вживати знахідний відмінок. Якщо вона відповідає на питання «де?» або «коли?», необхідно вживати давальний відмінок.

Зверніть увагу!
Обставини часу стоять у давальному відмінку лише за наявності прийменника:
Ich besuche dich an diesem Tag, in dieser Woche, in jenem Monat, in diesem Jahr (Я прийду до тебе сьогодні, цього тижня, у цьому місяці, у цьому році).
Можливе вживання відповідних обставин часу без прийменника. У такому випадку вони стоять у знахідному відмінку:
Ich besuche dich jeden Tag, jede Woche, jeden Monat, jedes Jahr (Я приходжу до тебе кожен день, кожного тижня, кожного місяця, кожен рік).

Якщо мова йде про обставину місця, відповідні прийменники часто вживаються з певними дієсловами. Запам'ятайте:

stellen — ставити — куди? — знахідний відмінок
stehen — стояти — де? — давальний відмінок

legen — класти — куди? — знахідний відмінок
liegen — лежати — де? — давальний відмінок
hängen — вішати — куди? — знахідний відмінок
hängen — висіти — де? — давальний відмінок
setzen — саджати — куди? — знахідний відмінок
sitzen — сидіти — де? — давальний відмінок

Прийменник *an* (на, біля, за, до) означає:

- напрямок до вертикальної цілі: Wir stellen den Schrank an die Wand. (Ми ставимо шафу до стіни.);
- перебування біля вертикальної цілі: Der Schrank steht an der Wand. (Шафа стоїть біля стіни.);
- напрямок знизу до горизонтальної цілі: Wir hängen die Lampe an die Decke. (Ми вішаємо лампу на стелю.);
- перебування під горизонтальною ціллю: Die Lampe hängt an der Decke. (Лампа висить під стелею.);
- перебування у безпосередній близькості до водоймищ та гір: Köln am Rhein (Кельн на Рейні);
- точка у часі: перед іменниками типу Anfang, Ende: am Anfang (на початку), am Ende (наприкінці); перед календарною датою: am 31. Dezember (31-го грудня); перед днем тижня: am Montag (у понеділок); перед порою доби: am Morgen (вранці), am Tag (вдень), am Abend (ввечері); винятком є іменники зі значенням часу у жіночому роді — in der Nacht (вночі).

Прийменник *auf* (на) означає:

- напрямок зверху до горизонтальної цілі: Wir legen das Buch auf den Tisch. (Ми кладемо книгу на стіл.);
- перебування на горизонтальній цілі: Das Buch liegt auf dem Tisch. (Книга лежить на столі.);
- напрямок до закладу, контори: Ich gehe auf das Postamt. (Я йду на пошту.);
- перебування у закладі, конторі: Ich kaufe auf dem Postamt Briefmarken. (Я купую марки на пошті.);

Зверніть увагу!
Слід також враховувати таку різницю:
Sie geht auf den Bahnhof — Вона йде до вокзалу, щоб купити квітки.
Sie geht in den Bahnhof — Вона входить до будівлі вокзалу.
Sie geht zum Bahnhof — Вона йде у бік вокзалу.

- одночасність: Er hält einen Vortrag auf dem Kongreß. (Він робить доповідь на конгресі.);

- перед назвами мов: Sagen Sie das auf Deutsch! (Скажіть це німецькою!)

Прийменник *hinter* (поза, за) означає:

- напрямок до точки за об'єктом: Er legt den Teppich hinter den Tisch. (Він кладе килим за стіл.);
- перебування у точці за об'єктом: Der Teppich liegt hinter dem Tisch. (Килим лежить за столом.)

Прийменник *neben* (біля, коло, поряд) означає:

- напрямок до точки поряд з об'єктом: Er stellt die Lampe neben den Schrank. (Він ставить лампу біля шафи.);
- перебування у точці поряд з об'єктом: Die Lampe steht neben dem Schrank. (Лампа стоїть біля шафи.)

Прийменник *in* (в, у, через, за) означає:

- напрямок до точки в ємності: Wir legen das Buch in den Schrank. (Ми кладемо книгу у шафу.);
- перебування в ємності: Das Buch liegt im Schrank. (Книга лежить у шафі.);
- час після моменту говоріння: In 50 Jahren ist die Welt ganz anders. (Через 50 років світ буде зовсім іншим.);
- момент часу: Im Jahre 2015 beginnen wir das Studium an der Universität. (У 2015 ми почнемо навчання в університеті.)

Зверніть увагу на різницю прийменників *nach* та *in* у часовому значенні: якщо дія у реченні відбувається у минулому відносно моменту мовлення, використовується nach.

Er ist nach einer Stunde gekommen. (Він прийшов через годину.)

Якщо дія у реченні відбувається у майбутньому відносно моменту говоріння, використовується *in*.

Er kommt in einer Stunde. (Він прийде за годину.)

Прийменник *über* (над, через) означає:

- напрямок до точки над об'єктом: Er hängt das Bild über den Tisch. (Він вішає картину над столом.);
- перебування у точці над об'єктом: Das Bild hängt über dem Tisch. (Картина висить над столом.);
- переміщення над об'єктом: Der Hund springt über den Zaun. (Собака стрибає через паркан.)

Прийменник *unter* (під, серед) означає:

- напрямок до точки під об'єктом: Er legt den Teppich unter den Tisch. (Він кладе килим під стіл.);

- перебування у точці під об’єктом: Der Teppich liegt unter dem Tisch. (Килим лежить під столом.);
- напрямок до точки серед інших об’єктів (яких більше ніж два): Er setzt sich unter seine Freunde. (Він сідає серед своїх друзів.);
- перебування у точці серед інших об’єктів (яких більше ніж два): Er sitzt unter seinen Freunden. (Він сидить серед своїх друзів.)

Прийменник *vor* (перед, тому) означає:

- напрямок до точки перед об’єктом: Er stellt sich vor mich. (Він стає переді мною.);
- перебування у точці перед об’єктом: Er steht vor mir. (Він стоїть переді мною.);
- час у якійсь точці у часі: Vor 7 Jahren sind wir in diese Stadt gekommen. (Ми приїхали до цього міста 7 років тому.) Wir erwarten ihn nicht vor heute Abend. (Ми не чекаємо його до сьогоднішнього вечора.)

Прийменник *zwischen* (між) означає:

- напрямок до точки між двома об’єктами: Wir stellen den Tisch zwischen den Schrank und das Bett. (Ми ставимо стіл між шафою та ліжком.);
- перебування між двома об’єктами: Der Tisch steht zwischen dem Schrank und dem Bett. (Стіл стоїть між шафою та ліжком.);

Зверніть увагу: прийменник *zwischen* відноситься лише до двох об’єктів. Якщо об’єктів більше ніж два, використовується прийменник *unter*. Втім, іноді прийменник *zwischen* використовується у тому випадку, якщо об’єктів більше, але всі вони відносяться до однієї категорії, а те, що опинилось між ними — до іншої.

Er findet seine Aktentasche zwischen den Koffern sofort. (Він відразу знайде свій портфель серед валіз.)

- переносне значення: Zwischen diesem Jungen und diesem Mädchen gibt es keinen Streit. (Між цим хлопчиком та цією дівчиною немає ніяких суперечок.)

21. Дієслова з префіксами, що відокремлюються та не відокремлюються (Verben mit trennbaren und untrennbaren Präfixen)

Дієслівні префікси можуть не відокремлюватись, відокремлюватись (прислівники та прийменники) та змінювати свій характер, тобто або

відокремлюватись, або ні — в одних і тих самих дієсловах залежно від значення похідного дієслова.

1. Префікси, що не відокремлюються

До префіксів, що не відокремлюються, відносяться: **be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss-**. Вони не становлять самостійні слова та не несуть на собі наголосу: gehen «йти», begehen «чинити», ergehen «минати».

Префікси, що не відокремлюються, надають дієсловам різноманітні значення.

be- Дієслова з префіксом **be-** у більшості випадків є перехідними і часто означають направленість дії на об'єкт у цілому: bebauen «забудовувати» (від bauen «будувати).

ge- Дієслів з префіксом **ge-** небагато; цей префікс часто підсилює значення основного дієслова: gedenken «пам'ятати» (від denken «думати»); gehorchen «слухатись, підкорятись» (від horchen «слухати»).

er- За допомогою префікса **er-** часто утворюються дієслова, які позначають дію, що починається: erklingen «залунати» (від klingen «лунати») або завершується: erlernen «навчитися» (від lernen «вчити»).

ver- Найчастіше за все префікс **ver-** надає дієслову відтінок завершеності: vertreiben «виганяти» (від treiben «гнати»). Дієслову із зворотнім займенником sich префікс ver- надає відтінок невдалої дії: sich versprechen «обмовитися» (від sprechen «говорити»).

zer- Префікс **zer-** додає дієслову відтінок розділення, роздрібненості: zerreißen «розірвати» (від reißen «рвати»), zerteilen «розділити» (від teilen «ділити»).

ent- Дієслова з префіксом **ent-** означають початок дії: entbrennen «розгорятись» (від brennen «горіти») або віддалення: entlaufen «утекти» (від laufen «бігти»).

emp- З префіксом **emp-** утворено 3 дієслова: empfinden «відчувати», empfehlen «рекомендувати», empfangen «приймати».

miss- Дієслова з префіксом **miss-** означають дещо варте осуду: missbrauchen «зловживати» (від brauchen «вживати») або невдалу дію: missverstehen «невірно розуміти» (від verstehen «розуміти»).

2. Префікси, що відокремлюються

Такими префіксами слугують прийменники, наприклад: *auf, aus, ein* (варіант прийменника *in*), *mit, nach, vor, zu* та прислівники, наприклад: *fort, her, hin*. Як префікс вживається також прийменник *ab* «від, з», який як окреме слово зустрічається досить рідко. Префікси-прийменники та префікси-прислівники надають дієсловам різноманітні відтінки змісту, зазвичай у відповідності до свого значення. Префікси *ab-, an-, auf-, aus-, bei-, ein-, mit-, nach-, zu-* завжди відокремлюються, на них падає головний наголос. У висловленнях, що побудовані у презенсі чи претеритумі, ці префікси

займають останню позицію в реченні: Er steht um 8 Uhr auf (Він встає о 8 годині).

Дієслова з префіксами, що відокремлюються, розглядаються у багатьох граматиках як складні, оскільки ці префікси є частинами мови.

— Чи досить просто зрозуміти механізм функціонування префіксів, або ж треба вчити їх напам'ять?

— Необхідно розуміти функціонування префіксів для того, щоб бути у змозі вірно проаналізувати речення, оскільки справжнє значення відповідного дієслова у контексті часто розкривається лише після того, як наприкінці речення ми знаходимо його префікс. Слід добре запам'ятати всі префікси, що не відокремлюються, а головне, ті дієслівні префікси, що відокремлюються і були наведені тут. Невідокремлювані префікси рекомендовано завчити напам'ять.

3. Мінливі префікси

Мінливими префіксами є прийменники *über, unter, durch, um, wider* «проти», а також прислівники *wieder* «знову», *voll* «повністю».

Мінливий префікс переважно відокремлюється у тих дієсловах, в яких префікс та дієслово зберігають своє основне значення; у цьому випадку носієм наголосу є префікс: wiederholen «приносити знову» (wieder «знову» та holen «приносити»), übersetzen «пересаджувати» (über «пере-», setzen «саджати»).

Мінливий префікс переважно не відокремлюється у тих дієсловах, які підміняють своє основне, пряме значення метафоричним, переносним; у цьому випадку носієм наголосу стає корінь: wiederholen «повторювати», übersetzen «перекладати».

Запам'ятайте наступні дієслова.

abtrocknen	Er trocknet die Hände ab.	осушувати
abwaschen	Wäschst du ab?	мити посуд
anfangen	Wann fängt der Unterricht an?	починати
anrufen	Ich rufe meine Freundin an.	телефонувати
ansehen	Sieh mich an!	дивитись на
anziehen	Ich ziehe das Kind an.	одягати
aufhalten	Er hält mich oft auf.	затримувати
aufhören	Höre sofort auf!	припиняти
aufmachen	Ich mache das Fenster auf.	відкривати
aufräumen	Warum räumst du so oft auf?	прибирати
aufwachen	Wann wacht er auf?	прокидатись
ausatmen	Wir atmen langsam aus.	видихати
aussehen	Du siehst super aus!	виглядати
aussteigen	Wir steigen aus dem Bus aus.	виходити з транспорту
ausstrecken	Strecken Sie die Arme aus!	витягати

ausziehen	Sie zieht das Kind aus.	роздягати
einatmen	Er atmet zu schnell ein.	вдихати
einkaufen	Morgen kaufe ich ein.	робити покупки
einpacken	Ich packe alles ein.	пакувати речі
einschalten	Schaltest du das Radio ein?	включати
einschenken	Schenke mir Wasser ein.	наливати
einschlafen	Schläfst du schnell ein?	засинати
einsteigen	Wir steigen ins Auto ein.	сідати у транспорт
kennen lernen	Ich lerne neue Menschen kennen.	знайомитись
mitkommen	Kommst du mit?	йти разом с кимось
mitnehmen	Nimm das Buch mit!	брати з собою
spazieren gehen	Gehen wir spazieren!	гуляти
stattfinden	Wann findet die Party statt?	відбуватись
umsehen	Sieh dich um!	оглянутися
vorschlagen	Was schlägst du vor?	пропонувати
vorstellen	Stellst du mich deiner Frau vor?	відрекомендувати
weglaufen	Lauf nicht weg.	тікати
zuhören	Ich höre immer zu.	уважно слухати
zurückkommen	Morgen kommt er zurück.	повертатись

22. Зворотні дієслова (Reflexivverben)

Зворотні дієслова виражають дію, яка спрямована на саму діючу особу; характеристикою зворотного дієслова є наявність при ньому зворотного займенника *sich* «себе, собі»: sich waschen «митися», sich anziehen «одягатись».

Наявність *sich* біля деяких дієслів вказує на дію, яку направляють один на одного двоє чи декілька осіб. Такі дієслова називаються взаємними. Біля взаємних дієслів замість *sich* може стояти займенник *einander* «один одного»: sich (або einander) begrüßen «вітати один одного».

Зверніть увагу!

Займенник sich вживається лише з дієсловами у третій особі однини та множини; з дієсловом у першій та другій особі замість sich стоять відповідно особові займенники (ich, du, wir, ihr) у знахідному відмінку (Akkusativ), тобто mich, dich в однині, uns, euch у множині.

Під час дієвідмінювання зворотний займенник та особові займенники, що його заміняють, стоять безпосередньо після особової форми, що дієвідмінюється.

Infinitiv:

sich anziehen «одягатися»

ich ziehe mich an	wir ziehen uns an
du ziehst dich an	ihr zieht euch an
er zieht sich an	sie ziehen sich an

З цього правила є один виняток: у реченні зі зворотним порядком слів, у якому підмет виражений особовим займенником, займенник sich ставиться вже після підмета, а не після дієслова, до якого він відноситься: Schnell ziehe ich mich an und gehe spazieren. (Я швидко одягаюсь та йду на прогулянку.)

Зверніть увагу!

Дієслову зі зворотніим займенником *sich* не завжди відповідає в українській мові дієслово з суфіксом -ся / -сь та навпаки: *sich erinnern* «пам'ятати, згадувати», *lachen* «сміятися».

Деякі перехідні дієслова вживаються зі зворотним займенником sich у давальному відмінку (у значенні «собі»). У першій та другій особі однини з такими дієсловами стоїть відповідний особовий займенник у давальному відмінку (*mir, dir*). Це відбувається тоді, коли після дієслова стоїть додаток у знахідномувідмінку:

ich ziehe mir den Mantel an	wir ziehen uns die Mäntel an
du ziehst dir den Mantel an	ihr zieht euch die Mäntel an
er zieht sich den Mantel an	sie ziehen sich die Mäntel an

23. Утворення перфекта (Perfekt)

Перфект утворюється за допомогою допоміжного дієслова *haben* або *sein* та дієприкметника II смислового дієслова.

haben sein	+	дієприкметник II смислового дієслова

Вибір допоміжного дієслова залежить від значення смислового дієслова. Більшість дієслів дієвідмінюються з **haben**, а саме такі.

1. УСІ перехідні дієслова (тобто ті, які вимагають після себе додатка в знахідному відмінку): *Ich habe dieses Buch gelesen*.
2. УСІ зворотні дієслова (тобто дієслова з sich): *Er hat sich gewaschen*.
3. УСІ безособові дієслова (типу «розвиднятися», у німецькій мові з *es*): *Es hat geregnet*.
4. Більшість неперехідних дієслів:
   - дієслова, що виражають стан, почуття, подію у її ßуальності: *Sie haben geschlafen*.
   - дієслова, що означають дію, спрямовану на людину або предмет: *Er hat mir gratuliert.*
5. УСІ модальні дієслова: *Ich habe das nicht gewollt*.

Із **sein** дієвідмінюються такі дієслова.

1. Неперехідні дієслова зі значенням руху або переходу з одного стану в інший: *Sie sind nach Hause gegangen*.

Зверніть увагу!

Якщо мета та напрямок руху не зазначені, більшість дієслів можна вживати також з **haben**, наприклад *wandern, eilen, fliegen*, якщо підкреслюється процесуальність дії.

Процес	Результат
Wir haben 2 Stunden gerudert	Wir sind über den See an das gegenüberliegende Ufer gerudert.
Er hat 3 Stunden geschlafen.	Er ist eingeschlafen.

2. Дієслова-винятки *begegnen, bleiben, gedeihen, gelingen, glücken, geschehen, misslingen, passieren, sein, werden.*

24. Утворення дієприкметника II (Partizip II)

Дієприкметник II утворюється від основи дієслова за допомогою префікса ge- та суфікса -(e)t (у слабких дієслів) /-en (у сильних дієслів): lesen — gelesen / machen — gemacht.

У дієприкметнику II дієслів з частинами, що відокремлюється, префікс ge- вставляється між частиною, що відокремлюється та основним словом: mitbringen — mitgebracht.

Префікс ge- не отримують дієслова:

- з префіксами, що не відокремлюються: vergessen — vergessen;
- із суфіксом -ier: studieren — studiert.

Суфікс -et (не просто -t) отримують дієслова, основа яких закінчується на. -d, -t, - chn, - dn,- ffn, - gn, -tm: *geatmet, geöffnet.*

Більшість сильних дієслів не тільки отримують закінчення -en замість закінчення -(e)t, але й змінюють кореневий голосний, тому форму дієприкметника II сильних дієслів необхідно вчити напам’ять.

Запам’ятайте сильні дієслова.

beginnen	hat begonnen	Die Vorlesung hat begonnen.
gehen	ist gegangen	Ich bin ins Kino gegangen.
heißen	hat geheißen	Dieses Mädchen hat Anna geheißen.
kommen	ist gekommen	Er ist zu mir gestern gekommen.
lesen	hat gelesen	Ich habe dieses Buch gelesen.
liegen	hat gelegen	Er hat auf dem Bett gelegen.
schreiben	hat geschrieben	Wir haben den Brief geschrieben.
sitzen	hat gesessen	Das Kind hat auf dem Stuhl gesessen.
sprechen	hat gesprochen	Er hat gut Deutsch gesprochen.
verstehen	hat verstanden	Ich habe nichts verstanden.
bekommen	hat bekommen	Habt ihr den Brief bekommen?

betreten	hat betreten	Wir haben den Übungsraum betreten.
bringen	hat gebracht	Was hast du mir gebracht?
finden	hat gefunden	Ich habe mein Buch gefunden.
hängen	hat gehangen	Die Lampe hat an der Decke gehangen.
kennen	hat gekannt	Hast du ihn nicht gekannt?
nehmen	hat genommen	Habt ihr mein Buch genommen?
schließen	hat geschlossen	Sie haben die Tür geschlossen.
stehen	hat gestanden	Der Tisch hat am Fenster gestanden.
verlassen	hat verlassen	Warum hast du ihn verlassen?
bleiben	ist geblieben	Wer ist dort geblieben?
essen	hat gegessen	Was hast du gegessen?
sehen	hat gesehen	Ich habe alles gesehen!
gefallen	hat gefallen	Der Film hat mir gefallen.
laufen	ist gelaufen	Wohin ist er gelaufen?
trinken	hat getrunken	Er hat Kaffee getrunken.
tun	hat getan	Was habt ihr getan?
verbringen	hat verbracht	Wir haben die Zeit gut verbracht.
vergessen	hat vergessen	Was hast du vergessen?
fahren	ist gefahren	Er ist nach Deutschland gefahren.
halten	hat gehalten	Er hat diesen Vortrag gestern gehalten.
wissen	hat gewusst	Ich habe nichts gewusst!
aussteigen	ist ausgestiegen	Er ist aus dem Bus ausgestiegen.
einladen	hat eingeladen	Er hat mich eingeladen.
einziehen	ist eingezogen	Sie ist gestern eingezogen.
helfen	hat geholfen	Sie haben mir geholfen.
rufen	hat gerufen	Hast du mich gerufen?
verzeihen	hat verziehen	Wir haben ihm nie verziehen.
aufstehen	ist aufgestanden	Er ist früh aufgestanden.
sein	ist gewesen	Er ist glücklich gewesen.

— Тут наведено всі сильні дієслова?

— Ні. Взагалі сильних дієслів досить багато, наразі використовується близько 200—300 основ сильних дієслів (не враховуючи слів з різним значенням, які відрізняються лише префіксом). Саме тому так важливо завчати їх форми поступово, при першому ж згадуванні нового дієслова.

25. Модальні дієслова (Modalverben) з об'єктивною модальністю у теперішньому (Präsens) та минулому часі (Perfekt)

Загалом, модальність — це категорія особистого ставлення; відповідно, модальні дієслова виражають чиєсь ставлення. Якщо модальні дієслова виражають ставлення суб'єкта речення (найчастіше у позиції підмета) до дії,

яка виражена інфінітивом, таке вживання модальних дієслів називається об'єктивною модальністю.

А. Значення модальних дієслів з об'єктивною модальністю

Дієслово **dürfen** виражає дозвіл: Du darfst nach Hause gehen. (Ти можеш йти додому = Тобі дозволено йти додому.) Це модальне дієслово завжди відображає волю якоїсь іншої особи та виражає цю волю як можливість. Дієслово dürfen у поєднанні з запереченням виражає категоричну заборону: Er darf nicht sprechen. (Йому не можна говорити = Йому заборонено говорити.)

Дієслово **können** має три значення: можливість, здібність та дозвіл. Стосовно того, який саме варіант значення мається на увазі у конкретному реченні, слід робити висновок, виходячи з контексту.

1. Дієслово können виражає можливість, зумовлену обставинами: Wir können heute baden, es ist warm. (Сьогодні ми можемо купатися, тепло (обставини склались так, що у нас є така можливість.)

2. Дієслово können виражає можливість, зумовлену здібностями суб'єкта речення (відповідає англійському звороту «to be able to»): Die Oma kann den Brief nicht lesen, sie sieht schlecht. (Бабуся не може прочитати листа, вона погано бачить. (Бабусині здібності не дають їй можливості прочитати листа.)

3. Дієслово können виражає дозвіл, однак, на відміну від dürfen, цей дозвіл не настільки важливий для адресата: Sie können jetzt gehen. (Ви можете йти, я вас більше не затримую.)

Дієслово **müssen** має значення необхідності, зумовленої самим суб'єктом: Alle Menschen müssen sterben. (Усі люди мають померти (Такою є природа людей.) Der Junge muss viel arbeiten, er hat jetzt Prüfungen. (Хлопчик повинен багато працювати, оскільки у нього іспити. Він сам усвідомлює, що повиннен працювати. Це його рішення.)

Дієслово **sollen** виражає необхідність, зумовлену чужою волею: Die Kinder sollen die Hausaufgabe abgeben. (Діти повинні здати домашнє завдання. Вчитель сказав дітям, щоб вони здали домашнє завдання. Це не їх рішення.) Дієслово sollen у поєднанні із запереченням виражає м'яку заборону: Du sollst das nicht tun. (Тобі не слід так чинити.)

Дієслово **wollen** висловлює бажання, намір мовця: Ich will nach Hause gehen. (Я хочу піти додому.)

Дієслово **mögen** має три значення: бажання, поступок та непрямий наказ.

1. Виражаючи значення бажання, дієслово mögen вживається у формі Konjunktiv Präteritum (möchte): Ich möchte Sie fragen… . (Я хотів би Вас спитати… .)

2. Поступка: Wie schlecht es jetzt sein mag, alles wird gut sein. (Як би погано не було зараз, усе буде добре.)

3. Непрямий наказ: Er hat mir gesagt, ich möge nicht auf ihn warten. (Він сказав мені, щоб я не чекав на нього.)

Б. Утворення перфекта модальних дієслів

Усі модальні дієслова утворюють перфект з дієсловом haben.

Er hat es gewollt. (Він цього хотів.)

Якщо модальне дієслово вживається у реченні з інфінітивом основного дієслова, вживається стара форма дієприслівника II, яка збігається з інфінітивом.

Er hat es gewollt. (Він цього хотів.)

Er hat es nicht machen wollen. (Він не хотів цього робити.)

Wir haben dich nicht besuchen können. (Ми не могли відвідати тебе.)

Wir haben dich nicht beleidigen wollen. (Ми не хотіли тебе образити.)

Hast du mich anrufen können? — Ich habe das nicht gekonnt. (Ти міг мені зателефонувати? — Ні, я не міг цього зробити.)

Hast du früh nach Hause gehen dürfen? — Ich habe das nicht gedurft. (Тобі можна було піти додому рано? — Ні, мені було не можна.)

Du hast zu ihm gehen sollen! — Ich habe nichts gesollt! (Ти мусив піти до нього! – Я нічого не мусив!)

Hast du das wirklich machen müssen? — Ich habe das nicht gemusst. (Тобі справді треба було це зробити? — Ні, не треба.)

Wir haben dich nicht beleidigen wollen. Wir haben es nicht gewollt. (Ми не хотіли тебе образити. Ми не хотіли.)

Зверніть увагу!

Перфект утворюють модальні дієслова тільки зі значенням об’єктивної модальності.

26. Модальні дієслова із суб’єктивною модальністю

Якщо модальні дієслова виражають ставлення мовця до смислу речення, його ставлення до дії, яка виражена інфінітивом (чи вважає мовець таку дію реальною), таке вживання модальних дієслів називається суб’єктивною модальністю.

Зверніть увагу!

Для правильного використання часових форм модального та смислового дієслова важливо враховувати два аспекти. 1. Коли мовець висловлює думку щодо смислу речення (мовець каже про це зараз (використовується презенс модального дієслова) або ж мовець сказав про це у минулому (використовується претерітум модального дієслова). 2. Коли відбувається дія, про яку йдеться в реченні (дія відбувається одночасно з висловленням мовця (використовується інфінітив I)) або відбувалась до того (використовується інфінітив II).

Думка про дію у теперішній час, висловлена у теперішньому часі, виражається за допомогою конструкції

Модальне дієслово + Infinitiv I

Модальні дієслова із суб'єктивною модальністю поділяються за значенням на дві групи.

А. Модальні дієслова, які виражають не/впевненість мовця.

1. Дієслово **müssen** виражає впевненість (впевненість мовця відповідає 100 %).

Er muss nach Kiew fahren. (Він, без сумніву, їде до Києва. Я зараз певен у тому, що він зараз їде до Києва.)

2. Дієслово **dürfen** виражає ймовірність (впевненість мовця — 90 %). У цьому значенні вживається форма Konjunktiv (dürften).

Sie dürften noch schlafen. (Скоріше за все, вони ще сплять. Я зараз висловлюю впевненість у тому, що вони зараз ще сплять.)

3. Дієслово **mögen** виражає невпевненість (впевненість мовця — 50 %).

Sie mögen Freunde sein. Можливо, вони друзі. (Я висловлюю зараз припущення про те, що вони зараз друзі.)

4. Дієслово **können** виражає сумніви мовця (впевненість мовця — 30 %).

Er kann noch die Hausaufgabe machen. (Навряд чи, але можливо, він ще робить домашнє завдання. Я зараз висловлюю сумнів щодо того, що він зараз робить домашнє завдання.)

Б. Модальні дієслова, що передають чужу мову: мовець намагається зняти з себе відповідальність за зміст висловлення, показати співрозмовникам, що це не його думка.

1. Дієслово **wollen** виражає скептичне ставлення мовця до дії, яка здійснюється суб'єктом, що є підметом речення (це може бути лише друга або третя особа, але не перша (я, ми)).

Er will die Hausaufgaben machen. (Він зараз говорить про те, що він зараз робить домашні завдання, проте я зараз у це не вірю.)

2. Дієслово **sollen** виражає те, що джерело інформації, про яку йдеться в реченні, невідоме.

Sie soll dort arbeiten. (Кажуть, що вона там працює. Зараз ходять чутки про те, що вона там зараз працює.)

Модальні дієслова із суб'єктивною модальністю вживаються лише у теперішньому (Präsens) та минулому розповідному часі (Präteritum). Презенс модальних дієслів із суб'єктивною модальністю означає припущення / чужу мову у теперішньому часі. Презенс модальних дієслів із суб'єктивною модальністю може сполучатися з Infinitiv I (machen, gehen) та Infinitiv II (gemacht haben, gegangen sein).

Думка у теперішньому часі про теперішність	Думка у теперішньому часі про минуле
Модальне дієслово + Infinitiv I	Модальне дієслово + Infinitiv II
1. Er muss nach Kiew fahren. (Він, без сумніву, їде до Києва. Я зараз певен у тому, що він зараз їде до Києва.)	Er muss nach Kiew gefahren sein. (Він, без сумніву, поїхав до Києва. Я зараз певен у тому, що він раніше поїхав до Києва.)
2. Sie dürften noch schlafen. (Вони, скоріш за все, ще сплять. Я зараз висловлюю впевненість у тому, що вони зараз ще сплять.)	Sie dürften noch geschlafen haben. (Вони, скоріш за все, ще спали. Я зараз висловлюю впевненість у тому, що вони тоді (у минулому) ще спали.)
3. Sie mögen Freunde sein. (Можливо, вони друзі. Я висловлюю зараз припущення про те, що вони зараз друзі.)	Sie mögen Freunde gewesen sein. (Можливо, вони були друзями. Я зараз висловлюю припущення про те, що вони раніше були друзями.)
4. Er kann noch die Hausaufgabe machen. (Навряд чи, але можливо, він ще робить домашнє завдання. Я зараз висловлюю сумнів щодо того, що він зараз робить домашнє завдання.)	Er kann noch die Hausaufgabe gemacht haben. (Навряд чи, але можливо, він ще робив домашнє завдання. Я зараз висловлюю сумнів у тому, що він (раніше) робив домашнє завдання.)
5. Er will die Hausaufgaben machen. (Він говорить, що робить домашні завдання (але я у це не вірю). Він зараз говорить про те, що зараз робить домашні завдання.)	Er will die Hausaufgaben gemacht haben. (Він говорить, що робив домашні завдання (але я в це не вірю). Він зараз говорить про те, що раніше робив домашні завдання.)
6. Sie soll dort arbeiten. (Кажуть, що вона там працює. Зараз ходять чутки про те, що вона там зараз працює.)	Sie soll dort gearbeitet haben (Кажуть, що вона там працювала. Зараз ходять чутки про те, що вона там працювала раніше.)

27. Сполучники у складносурядних реченнях, їх значення та вплив на порядок слів (Beiordnende Konjunktionen)

Якщо складне речення складається з речень, за умов випущення сполучника можуть без синтаксичних змін існувати самостійно, воно є складносурядним. Змістовний зв'язок між двома сурядними реченнями зумовлює вибір сполучників або сполучуваних слів, за допомогою яких наступне речення приєднується до попереднього. Якщо змістовий зв'язок є зрозумілим без сполучника, він може бути випущений, тоді складносурядне речення є безсполучниковим.

Частина сполучників не впливає на порядок слів у другому сполучуваному реченні; з них найбільш вживаними є: *aber, sondern, und, oder, denn.*

- aber (а, але, проте) має значення протиставлення.

Sie ist klein, aber er ist groß. (Вона маленька, а він великий.)

- sondern (а) теж має значення протиставлення, але цей сполучник вживається у тому випадку, якщо у першому реченні є заперечення.

Nicht er schreibt den Aufsatz, sondern ich mache das. (Це не він пише твір, а це роблю я.)

- und (і, а) має значення зіставлення.

Er geht ins Konzert, und seine Tochter geht ins Theater. (Він йде на концерт, а його донька йде у театр.)

Peter heiratet Inge, und sie bekommen ein Kind. (Петер одружується з Інгою, і у них буде дитина.)

- oder (або) має значення альтернативи.

Morgen fährt sie nach Kiew, oder wir bleiben hier. (Завтра вона їде до Києва, або ми залишаємось тут.)

- denn (оскільки, тому що) має значення причини.

Wir gehen spazieren, denn das Wetter ist schön. (Ми йдемо гуляти, тому що погода гарна.)

Ich gehe zu ihm nicht, denn er ist nicht zu Hause. (Я до нього не піду, оскільки його немає вдома.)

Інша частина сполучників, а також сполучуваних слів вимагають зворотного порядку слів; з них найбільш вживаними є сполучники *also, trotzdem, außerdem* та союзні слова *dann, danach, daher, darum, deshalb, deswegen.*

- also (отже, а значить, так що) має значення наслідку.

Er ist krank, also sollst du ihn besuchen. (Він хворіє, отже доведеться тобі його провідати.)

- trotzdem (незважаючи на це) має значення поступки.

Er ist krank, trotzdem kommt er zum Unterricht. (Він хворіє, однак, незважаючи на це, йде на заняття.)

- außerdem (крім того) має значення доповнення.

Ich besuche oft Theater, außerdem gehen wir mit meiner Freundin oft ins Kino. (Я часто ходжу у театр, крім того, ми з моєю подругою часто ходимо в кіно.)

- dann (потім) має значення послідовності у часі.

Wir gehen ins Café, dann begleite ich dich nach Hause. (Ми підемо в кіно, а потім я проведу тебе додому.)

- danach (після цього) теж має значення послідовності у часі, значення практично ідентичне dann, але при цьому підкреслюється безпосереднє слідування за попередньою подією:

Ich mache die Hausaufgaben, danach gehen wir ins Kino. (Я зроблю домашні завдання, а після цього ми підемо в кіно.)

- darum = daher = deshalb = deswegen (тому) усі мають значення наслідку:

Er liest solche Bücher gern, deswegen schenke ich ihm diesen Krimi. (Він любить читати такі книги, тому я подарую йому цей детектив.)

- sonst (інакше) має значення наслідку недотримання умови

Ich muss den Direktor anrufen, sonst wartet er auf mich nicht. (Я повинен зателефонувати директору, інакше він не стане чекати на мене.)

28. Кількісні числівники (Ordinalia)

Кількісні числівники означають певну кількість та відповідають на питання wie viel? (скільки?)

А. Назви числівників

Числівники від 1 до 12 за своєю морфологічною формою є простими: 1 *eins*; 2 *zwei*; 3 *drei*; 4 *vier*; 5 *fünf*; 6 *sechs*; 7 *sieben*; 8 *acht*; 9 *neun*; 10 *zehn*; 11 *elf*; 12 *zwölf*.

Іноді у сучасній німецькій мові вживається форма *zwo* замість *zwei* (переважно на радіо або для передавання будь-якої іншої інформації, яка сприймається на слух, наприклад, пора доби, номери телефонів і т. д.): Es ist zwo Uhr. ([Зараз] друга година.)

Числівники від 13 до 19 включно утворюються за допомогою приєднання частини *-zehn* до позначення одиниць: 13 *dreizehn*. Винятки: 16 *sechzehn*, 17 *siebzehn*.

Назви десятків утворюються через приєднання суфікса *-zig* до назви одиниць: 40 *vierzig*. Винятки: 20 *zwanzig*; 30 *dreißig*; 60 *sechzig*; 70 *siebzig*.

Інші числівники від 21 до 99 складаються з назв одиниць, сполучника und та назви десятка, які, на відміну від української мови, пишуться разом (тобто одним словом): 23 *dreiundzwanzig*; 47 *siebenundvierzig*.

Назви сотень утворюються за допомогою приєднання частини -hundert до позначення одиниць: 100 *(ein)hundert*; 200 *zweihundert*; 300 *dreihundert*. Назви тисяч утворюються через приєднання частини -tausend до позначення одиниць: 1000 *(ein)tausend*; 2000 *zweitausend*; 3000 *dreitausend*.

Усі складні кількісні числівники, окрім назв мільйонів та мільярдів, пишуться разом: 139 *(ein)hundertneununddreißig*; 264 *zweihundertvierundsechzig*.

Зверніть увагу!

Найчастіше кількісні числівники не відмінюються. Винятком є числівники *eins, zwei, drei*. Числівник **eins**, якщо за ним йде іменник, має форму, яка співпадає з неозначеним артиклем та відмінюється як неозначений артикль. Порівняйте:

Wir zählen: eins, zwei, drei… (Ми рахуємо: один, два, три …)

Das Mädchen hat nur einen Kugelschreiber und vier Bleistifte genommen.

(Дівчина взяла лише одну кулькову ручку та чотири олівці).

Б. Числівники у формі іменників

Позначення наступних чисел є у німецькій мові іменниками: 12 — *das Dutzend* (дюжина); 1000000 — *die Million* (мільйон); 1000000000 — *die Milliarde* (мільярд). Вони відмінюються в однині і множині за загальними правилами відмінювання іменників: Ein Dutzend Äpfel sind zwölf Äpfel. (Дюжина яблук — це дванадцять яблук.)

Субстантивовані кількісні числівники, тобто числівники, які перетворилися на іменники, у німецькій мові завжди жіночого роду, якщо вони ніяк не змінили форму і повністю співпадають з відповідним числівником. Як і всі іменники, вони пишуться з великої літери: Die Schülerin hat für ihre Arbeit eine Fünf bekommen (Учениця отримала за свою роботу п'ятірку).

Усі субстантивовані числівники з суфіксом ***-er*** пишуться з великої літери та відмінюються:

Für den Automaten brauche ich einen Zehner (= 10 Pfennig). (Мені потрібка 10-пфенігова монета для автомата.)

Man spricht oft vom raschen Wirtschaftswachstum in den Fünfzigern (in den 50-er Jahren). (Часто говорять про швидке економічне зростання у п'ятдесятих роках.)

Die sportliche Leistung eines Achtzigers war bewundernswert (eines Mannes zwischen 80 und 90). (Спортивний результат людини на дев'ятому десятку був дивовижним.)

В. Позначення року

Назва року в німецькій мові є кількісним числівником (а не порядковим, на відміну від української), вона не вимагає оформлення у прийменниково-субстантивну групу: 1975 ist mein Sohn in die Schule gegangen. (У 1975 році мій син пішов до школи.)

Позначенню року може передувати словосполучення im Jahre: Im Jahre 1975 ist mein Sohn in die Schule gegangen.

Зверніть увагу!

Правильними є лише варіанти 1975 / Im Jahre 1975. Не можна застосовувати варіант Im + 1975 (~~Im 1975~~).

Літочислення у німецькій мові ведеться на сотні, а не на тисячі, як в українській:

1994 – *neunzehnhundertvierundneunzig* ((одна) тисяча дев'ятсот дев'яносто четвертий рік (у … році)). Виняток становлять роки за типом 1027 (*eintausendsiebenundzwanzig*), 2009 (*zweitausendneun*), тобто роки, у назвах яких немає сотень.

Г. Позначення часу доби

Розрізняються такі способи позначення часу:

- ✓ 1:15 ein Uhr fünfzehn або: viertel zwei або: Viertel nach eins;
- ✓ 1:30 ein Uhr dreißig або: halb zwei;
- ✓ 1:45 ein Uhr fünfundvierzig або: dreiviertel zwei або: Viertel vor zwei;
- ✓ 2:00 zwei Uhr або: punkt zwei.

Д. Дробові числівники

Дробові числівники позначають частину від цілого числа, вони утворюються шляхом додавання:

- ✓ до кількісних числівників від 2 до 19 — суфікса *-tel*;
- ✓ до кількісних числівників від 20 — суфікса *-stel*:
- ✓ 5/8 – fünf achtel;
- ✓ 13/40 dreizehn vierzigstel.

Дробові числівники, що стоять перед позначенням мір та ваги, пишуться з малої літери та не відмінюються:

- ✓ drei viertel Liter Milch — 3/4 літра молока;
- ✓ drei zehntel Kilogramm — 3/10 кг.

В інших випадках дробові числівники вживаються як іменники, пишуться з великої літери та відмінюються. Порівняйте:

Ein Fünftel der Einwohner sind Bauern. (П’ята частина мешканців — селяни.)

Дробовий числівник 1/2 має дві форми: повну, яка є змінною, якщо за ним стоїть іменник, та коротку, яка є незмінною за відсутності іменника. Порівняйте:

Wir haben eine halbe Stunde gewartet. (Ми чекали півгодини.)

Зверніть увагу на форму дробових числівників типу:

1 ½ — eineinhalb (варіант: anderthalb);

2 ½ — zweieinhalb;

3½ — dreieinhalb тощо.

Іменник у сполученні з подібними дробовими числівниками завжди стоїть у множині. Наприклад:

anderthalb Seiten — півтори сторінки;

viereinhalb Monate — чотири з половиною місяці.

Десяткові дроби у німецькій мові виражаються кількісними числівниками. Вони читаються таким чином:

2,4 — zwei Komma vier;

0,0351 — Null Komma Null drei fünf eins.

Е. Арифметичні дії

Арифметичні дії читаються у німецькій мові у такий спосіб:

- 2 + 3 = 5 zwei und/plus drei ist/macht fünf;
- 20 – 2 = 18 zwanzig weniger/minus zwei ist/macht achtzehn;
- 5 · 3 = 15 fünf mal drei ist/macht fünfzehn;
- 10 : 2 = 5 zehn/geteilt durch zwei ist/macht fünf;

- 5^2 = 25 fünf hoch zwei ist fünfundzwanzig (fünf im/zum Quadrat ist fünfundzwanzig);
- √16 = 4 Quadratwurzel aus sechzehn ist vier (zweite Wurzel aus sechzehn ist vier).

Ж. Прикметники та прислівники, що виражають категорію числа

До числівників близькі за своїм значенням деякі прикметники та прислівники, що походять від них.

1. Прислівники, які становлять сполучення частки zu з основою порядкового числівника (пор. в українській мові: «удвох», «утрьох», і т. ін.)

Zu meinem Geburtstag waren wir nur zu dritt. (У мій день народження ми були лише утрьох.)

Sie brachte ihre gesamte Familie mit: Sie waren zu sechs. (Вона привела з собою всю свою родину: вони були вшістьох (їх було шестеро).)

2. Прислівники, які утворені за допомогою суфікса *-ens* від порядкових числівників та вказують на черговість дій, процесів, явищ, причин тощо.

Ich nehme ein Taxi, denn erstens regnet es draußen und zweitens habe ich keinen Schirm bei mir. (Я візьму таксі, тому що, по-перше, на вулиці дощ, а по-друге, у мене немає з собою парасольки.)

3. Прислівники з суфіксом *-mal* та прийменник з суфіксом *-malig*, що утворені від кількісних числівників та вказують на N-кратну дію: Ich habe dich schon fünfmal angerufen. (Я телефонував тобі вже п’ять разів.)

Nach zweimaligen Wiederholung des Textes kann er den Inhalt nacherzählen. (Після двократного повторення тексту він зміг переказати його зміст.)

4. Прикметники та прислівники, що утворені за допомогою суфікса *-fach* (рідше *-fältig*) від кількісних числівників:

Man muss alle Papiere in fünffacher Ausfertigung vorlegen. (Усі документи треба представити у п’яти примірниках.)

— Якщо взяти число більше тисячі, на письмі воно виходить дуже довгим. Невже усі ці числівники пишуться разом?

— Саме так. Наприклад, позначення 234 567 буде писатися zweihundertvierunddreißigtausendfünfhundertsiebenundsechzig.

29. Відмінювання іменників (Deklination der Substantive)

Залежно від закінчень, які отримує іменник у однині, виділяється 4 типи відмінювання (форма множини для визначення типу відмінювання до уваги не береться).

1. Сильна відміна. Іменники цієї відміни отримують закінчення -s або -es у родовому відмінку. Іноді у давальному відмінку вони можуть отримувати закінчення **-e** (це характерно для книжкового стилю).

За сильною відміною відмінюються:

- більшість іменників чоловічого роду;
- більшість іменників середнього роду;

- запозичені іменники, які закінчуються на *-eur*, *-ier*, *-al*, *-or*.

Винятки з правила:

а) якщо корінь іменника закінчується на *-s*, *-sch*, *-ß*, *-tz*, *-st*, у родовому відмінку такий іменник отримуватиме закінчення **-es** (der Platz / des Platzes);

б) іменники з суфіксами *-er*, *-el*, *-u*, *-ling*, *-chen*, *-lein*, *-eur*, *-ier*, *-or*, *-a*, *-al* отримують у родовому відмінку закінчення **-s** та не можуть отримувати закінчення **-e** у давальному відмінку.

2. Слабка відміна. У цьому типі відмінювання іменники отримують закінчення **-en** в усіх відмінках, окрім називного.

За слабкою відміною змінюються:

- іменники чоловічого роду, істоти на *-e* (Knabe);
- іменники чоловічого роду (істоти), що втратили закінчення *-e* у сучасній мові (Mensch);
- запозичені іменники чоловічого роду (істоти), які закінчуються на *-ant*, *-at*, *-et*, *-ent*, *-ist*, *-nom*, *-soph*, *-krat*, *-graf*, *-log*, *-ot*, *-arch*, *-it*.

3. Жіноча відміна. Усі іменники жіночого роду не отримують жодних відмінкових закінчень в однині.

4. Мішана відміна. Деякі іменники чоловічого роду на *-e*, які також зустрічаються із суфіксом *-en*, наприклад der Friede(n) «мир», der Wille(n) «воля», der Name(n) «ім'я», der Funke(n) «іскра» та іменник середнього роду das Herz «серце» (яке раніше мало на кінці *-e*), а також der Gedanke «думка», мають ознаки слабкої та сильної відміни, отримуючи, як слабкі іменники, в усіх непрямих відмінках закінчення **-(e)n** та, окрім того, як сильні іменники, закінчення **-s** у родовому відмінку. Оскільки іменник das Herz середнього роду, у знахідному відмінку він має ту ж саму форму, що й у Nominativ, та, відповідно, не отримує закінчення **-en**.

	Сильна відміна	Слабка відміна	Жіноча відміна	Змішана відміна
Nom.	der Abend	der Mensch	die Frau	der Name
Gen.	des Abend**s**	des Mensch**en**	der Frau	des Name**ns**
Dat.	dem Abend	dem Mensch**en**	der Frau	dem Name**n**
Akk.	den Abend	den Mensch**en**	die Frau	den Name**n**

— Як мені визначити, до якої відміни належить іменник?

— Проблеми можуть виникнути лише з визначенням відміни іменника чоловічого роду (адже ВСІ іменники жіночого роду відмінюються за жіночою відміною і ВСІ іменники середнього роду (крім слова das Herz) відмінюються за сильною відміною). Іменники слабкої та мішаної відміни варто вчити напам'ять. Для того щоб правильно відмінювати будь-який іменник, слід знати його закінчення в родовому відмінку однини. Під час відмінювання треба не тільки враховувати правила відмінювання, але й перевіряти слово у словнику в тих випадках, коли ви не певні у його відміні. У словниках при іменнику зазвичай дається між позначенням його роду та суфіксом множини закінчення у родовому відмінку, тобто: **-(e)s**, **-es** або **-s** для сильної відміни, **-en** для слабкої, **-ens** для мішаної та рисочка (- або —) для відмінювання жіночого роду.

30. Правила утворення множини іменників

Для утворення множини іменників німецького походження існує чотири варіанти (див. Таблиця 2):

1) закінчення **-e** (з умлаутом або без нього), типове для іменників чоловічого роду;

2) закінчення **-en** (завжди без умлауту), типове для іменників жіночого роду;

3) закінчення **-er** (завжди з умлаутом), типове для іменників середнього роду;

4) відсутність закінчення (з умлаутом або без нього).

Загальний огляд правил викладено у поданій нижче Таблиці 1.

Для утворення множини іменників іноземного походження та розмовних форм використовуються наступні засоби: суфікси -s, -en, -ien, також можуть зберігатися форми мови-джерела та існувати паралельні форми (див. Таблиця 1).

Так, іменники чоловічого та середнього роду англійського та французького походження отримують суфікс -s, наприклад: das Kino – die Kinos, das Café – Cafés. За таким же правилом можуть утворювати множину іменники розмовної мови (der Kerl — Kerls, das Mädel — Mädels).

Слова, які перейшли в іменники з інших частин мови, також утворюють множину за допомогою суфікса -s:

z. B. das Aber:

Ihre ewigen Abers habe ich satt! (Я вже ситий по горло вашими вічними «але»!)

Суфікс -s також вживається після прізвищ, коли вони позначають усю родину, наприклад: die Millers — Міллери.

Інший суфікс, *-en*, отримують іменники середнього роду іноземного походження, які закінчуються на -(i)um / -ion. Цей суфікс при утворенні

множини замінюється на -en: das Museum – die Museen. У іменників чоловічого роду іноземного походження закінчення -us / -ismus замінюється -en: der Typus — Typen.

Суфікс *-ien* використовується для утворення множини багатоскладових іменників іноземного походження середнього роду: das Partizip – die Partizipien, das Numerale – die Numeralien.

У більшості випадків для слів іноземного походження форма множини зберігається у тому ж вигляді, як і в мові-джерелі, але іноді існують також форми, властиві німецькій мові. Таким чином, іменник отримує дві форми множини: Abstraktum — die Abstrakta, das Tempus — Tempora, das Examen — Examina — Examen, das Thema — Themata — Themen.

Іноді форми множини не схожі на форми однини: der Rat — die Ratschläge, der Bau — Bauten. Так, наприклад, складні слова із закінченням *-mann* змінюють його на *-leute*: der Seemann — Seeleute. Утім, це не завжди так: der Staatsmann — die Staatsmänner, der Ehemann — Ehemänner.

— Чи можу я орієнтуватись на правила утворення множини, визначаючи форму множини іменника?

— Загалом, досить важко говорити про будь-які правила утворення множини іменників у німецькій мові, одне можна сказати напевно: якщо іменник отримує закінчення **-en**, умлауту у множині не буде, а якщо **-er** — умлаут буде, якщо кореневий голосний цього іменника може приймати умлаут. Правила утворення множини настільки заплутані і їх так багато, що краще вчити відповідні форми напам’ять.

Таблиця 1. Утворення множини для слів іноземного походження

-s	**-en**	**-ien**	**Як у мові-джерелі**	**Паралельні форми**
das Kino – die Kino**s**, das Café — Café**s**, + der Kerl — die Kerls + das Aber — die Abers + die Millers	**-(i)um/-ion** змінюється на **-en** das Museum — die Museen закінчення **-us/ -ismus** змінюється на **-en** der Typus — Typen	das Partizip – die Partizipi**en** das Numerale – die Numerali**en**	das Abstrak**tum** – die Abstrak**ta** das Temp**us** – Temp**ora** das Exam**en** – Exam**ina** – Exam**en** das Them**a** – Them**ata** – Them**en**	der Rat – die Ratschläge der Bau — Bauten + **-mann** змінюється на **-leute** der Seemann – Seeleute

Таблиця 2: Загальні правила утворення множини іменників німецького походження

<table>
<tr><th colspan="2">-e</th><th>-en</th><th>-er</th><th colspan="2">-</th></tr>
<tr><th colspan="2">тип: ч. р.</th><th>тип: ж. р.</th><th>тип: сер. р.</th><th colspan="2"></th></tr>
<tr><td>з Umlaut</td><td>без Umlaut</td><td>завжди без Umlaut</td><td>завжди з Umlaut</td><td>з Umlaut</td><td>без Umlaut</td></tr>
<tr>
<td rowspan="2"><u>тип: ч. р.</u>
z.B. der Satz – die Sätze
A: Arm – Arme, Abend – Abende,
Hund – Hunde,
Laut – Laute,
Punkt – Punkte,
Tag – Tage</td>
<td><u>ч. р.</u>
слова іноз. походження на
-ant, -al, -ar, -är, -an, -or, -ier, -eur,
z.B.Dekan – Dekane
Але: General – Generäle
Kanal, Palast</td>
<td rowspan="2"><u>тип: ж.рід</u>
z.B. Arbeit – Arbeiten
+
Але! в ім. на -e, -er,-el випадає друге -e
z.B. Frage – Fragen
+
Але! в ім. на -in – відбувається подвоєння -n
z.B. die Lehrerin – die Lehrerinnen</td>
<td rowspan="2">тип:
<u>сер. р.</u>
z.B. Buch - Bücher
<u>ч. р.</u>
der Mann,
der Geist,
der Rand,
der Mund,
der Wald,
der Leib,
der Strauch,
der Reichtum,
der Irrtum,
der Gott,
der Wurm</td>
<td rowspan="2"><u>ч. р.</u>
-er, -el, -en
z.B. der Vater – die Väter
A: Vetter,
Adler,
Wagen,
Bohrer
<u>ж. р.</u>
лише 2!
die Mutter – die Mütter
die Tochter – die Töchter</td>
<td rowspan="2"><u>сер. р.</u>
ім. на -er, -el, -en
z.B. das Ufer – die Ufer
A: Kloster – Klöster

ім. по типу Ge…de
z.B. das Gebäude – die Gebäude

ім. зі зменшувально-пестливими суфіксами -chen, -lein
das Mädchen – die Mädchen</td>
</tr>
<tr>
<td>30 ім. <u>ж. р.</u>
Bank – Bänke,
Hand – Hände,
Nacht – Nächte,
Stadt – Städte,
Wand – Wände,
Maus – Mäuse,
Kunst – Künste,
Kuh – Kühe,
та ін.
+
ім. ж. роду на -kunft
z.B. Herkunft – Herkünfte</td>
<td>ім. <u>сер. р.</u>
на -at, -ment, -ut
z.B. Protektorat – Protektorate
+
ще деякі ім.сер. роду
z.B. das Bein – die Beine

ім. <u>ж. р</u>. та <u>сер. р.</u>
на -nis,причому відбувається подвоєння -s!
die Kenntnis – die Kenntnisse
das Ereignis – die Ereignisse</td>
<td><u>ч. р.</u>
ім. слабкої відміни
z.B. der Mensch – die Menschen
+
ім. змішаної відміни
+
ім. на -or z.B. Doktor – Doktoren
+
9 ім. <u>ч.р.</u>: Buchstabe, Staat, See, Bauer, Mast, Nachbar, Nerv, Schmerz, Vetter

9 ім. <u>сер. р</u>.: Auge, Ende, Verb, Insekt, Bett, Hemd, Interesse, Ohr, Herz</td>
</tr>
</table>

31.Невизначено-особовий займенник man

Невизначено-особовий займенник **man**, який не має відповідностей в українській мові, походить від іменнику Mann (чоловік, людина). Він не відмінюється та завжди виступає в реченні у ролі підмета. Він впливає на дієслово як займенник третьої особи однини.

Невизначено-особовий займенник man може мати три значення.

1. Виступає в ролі позначення невизначеної особи або декількох невизначених осіб (мовець не знає, про кого йде мова). Наприклад: Man lobt Uwe → Уве хвалять → є дехто, хто хвалить Уве, але мовець не знає, хто це.
2. Виступає в ролі позначення конкретної особи або декількох конкретних осіб, однак мовець з якоїсь причини не хоче називати цю особу (або осіб) прямо. Наприклад, мати, сміючись, каже про своїх дітей, які щойно навчились рахувати: Man zählt alles. → Все рахують. → Є дехто, хто все рахує.
3. Має узагальнююче значення та зустрічається у прислів'ях, приказках та повчаннях. Наприклад: мати умовляє дитину йти спати, посилаючись на правило: Man muss schlafen. → Треба спати.

32. Прикметник (Adjektiv)

Прикметник — частина мови, що означає ознаку, якість, властивість предмета. У німецькій мові розрізняють два види прикметників:

1) якісні прикметники, тобто прикметники, що позначають ознаку предмета, яка може бути виражена більшою чи меншою мірою: das neue Spielzeug — нова іграшка; der warme Pullover — теплий светр;

2) відносні прикметники, тобто прикметники, що позначають ознаку предмета стосовно інших предметів або явищ: das elektrische Auto — електричне авто; die silberne Halskette — срібний ланцюжок.

Атрибутивним словосполученням з прикметниками в українській мові нерідко відповідають у німецькій складні іменники, наприклад:

бурий ведмідь — der Braunbär; ділові люди — die Geschäftsleute; художні вироби — die Kunstartikel; поштова адреса — die Postadresse.

Німецьким прикметникам властиві дві граматичні форми: повна та коротка. У повній, змінній формі прикметник виступає в реченні як означення іменника та узгоджується з ним у роді, числі та відмінку: mein neuer Freund (ч. р., одн.) — мій новий друг; kein neues Haus (сер. р., одн.) — неновий будинок; eine neue Geschichte (ж. р., одн.) — нова історія; neue Probleme (множ). — нові проблеми.

Прикметник у короткій, незмінній формі виступає в реченні, як правило, іменною частиною присудка або, рідше — предикативним означенням: Das Bild ist schön. (Картина чудова.) Das Wetter ist schön. (Погода чудова.) Die See ist schön. (Море прекрасне (чудове).) Die Gediche sind schön. (Вірші прекрасні

(чудові.) Ich esse meine Suppe sehr heiß. (Я їм суп дуже гарячим.) Die Frau sieht müde aus. (Жінка виглядає втомленою.)

33. Відмінювання прикметників (Deklination der Adjektive)

Особливістю німецької мови є наявність двох типів відмінювання прикметників: **слабкого** (або іменного) та **сильного** (або займенникового). Крім того, виділяється ще один тип відмінювання, який поєднує у собі слабкі та сильні закінчення.

А. Для **слабкого типу** відмінювання прикметників характерне закінчення

-en в усіх відмінкових формах однини та множини, за винятком називного відмінка однини всіх трьох родів та знахідного відмінка середнього та жіночого роду однини.

Відмінок	Чоловічий рід	Середній рід	Жіночий рід	Множина
Nom.	-e	-e	-e	-en
Gen.	-en	-en	-en	-en
Dat.	-en	-en	-en	-en
Akk.	-en	-e	-e	-en

Прикметники відмінюються за слабким типом:

1) після означеного артикля der, die, das, die (множ.);

2) після займенників, що замінюють означений артикль: dieser (цей), jener (той), jeder (кожен), alle (всі); mancher (деякий), solcher (такий); welcher (який); derjenige (той); beide (обидва); sämtliche (всі);

3) після заперечного займенника kein у множині;

4) після присвійних займенників у множині.

Б. Закінчення прикметників при відмінюванні за **сильним типом** співпадають із відповідними закінченнями означеного артикля як у однині, так і в множині, за винятком родового відмінка однини чоловічого та середнього роду.

Відмінок	Чоловічий рід	Середній рід	Жіночий рід	Множина
Nom.	-er	-es	-e	-e
Gen.	-en	-en	-er	-er
Dat.	-em	-em	-er	-en
Akk.	-en	-es	-e	-e

Закінчення сильного типу відмінювання отримують у множині прикметники

1) у разі відсутності артикля або займенника, який його заміняє;

2) після слів: andere (інші), einige (деякі), etliche (деякі), folgende (наступні), mehrere (деякі), verschiedene (різні), viele (багато), wenige (небагато);

3) після кількісних числівників, наприклад: viele alte Bücher, das Ergebnis einiger wichtiger Treffen, drei kleine Jungen.

В. **Мішаний тип —** неозначений артикль ein, а також заперечувальний займенник kein та присвійні займенники (mein, unser та ін.) не мають закінчення у називному відмінку однини чоловічого та середнього роду та у знахідному відмінку однини середнього роду — у цих випадках прикметник отримує закінчення сильного типу відмінювання, в усіх інших — слабкого.

Відмінок	Чоловічий рід	Середній рід	Жіночий рід
Nom.	ein (kein, mein) kluger Mann	ein (kein, mein) kluges Kind	eine (keine, meine) kluge Frau
Gen.	eines (keines, meines) klugen Mannes	eines (keines, meines) klugen Kindes	einer (keiner, meiner) klugen Frau
Dat.	einem (keinem, meinem) klugen Mann	einem (keinem, meinem) klugen Kind	einer (keiner, meiner) klugen Frau
Akk.	einen (keinen, meinen) klugen Mann	ein (kein, mein) kluges Kind	eine (keine, meine) kluge Frau

У множині після заперечувального займенника *kein* та присвійних займенників прикметники відмінюються за **слабким** типом. Оскільки неозначений артикль у множині відсутній, прикметник у цьому випадку отримує закінчення **сильного** типу відмінювання.

Г. **Не відмінюються** у німецькій мові:

1) прикметники lila, prima, rosa, beige: ein lila Bluse — лілова блузка; eine prima Schule — чудова школа; eine rosa Jacke — рожева куртка; ein beige Mantel — бежеве пальто;

2) прикметники, утворені від назв міст за допомогою суфікса -er (пишуться завжди з великої літери): die Berliner Straßen — берлінські вулиці; die Kölner S-Bahn — кельнська міська залізниця; der Kieler Hafen — кільський порт;

3) прикметники, утворені від кількісних числівників за допомогою суфікса -er та позначають проміжок часу: die 90-er (neunziger) Jahre — дев’яності роки.

ФОНЕТИКА

Алфавіт

Літера	Назва	Літера	Назва	Літера	Назва	Літера	Назва	Літера	Назва
A a	α:	F f	εf	L l	εl	Q q	ku	Ü ü	u-Umlaut
Ä ä	a-Umlaut	G g	ge:	M m	εm	R r	εr	V v	fa͡o
B b	be:	H h	hα:	N n	εn	S s	εs	W w	ve:
C c	tse:	I i	i:	O o	o:	ß	εst͡set	X x	εk͡s
D d	de:	J j	jɔt	Ö ö	o-Umlaut	T t	te:	Y y	ypsilon
E e	e:	K k	kα:	P p	pe:	U u	u:	Z z	t͡sɛt

1. Поняття «фонетика» і «фонема»

Фонетика — розділ мовознавства, у якому вивчаються звукові одиниці мови. Фонема — окремий звук мовлення у функції розрізнення слів та словоформ.

Фонетика німецької мови нараховує 44 звуки, серед яких розрізняють 16 голосних, 3 дифтонги, 22 приголосних і 3 африкати. Окрім стандартного набору звуків у німецькій мові можуть також використовуватися звуки [ʌ] (Dublin), [æ] (Canberra), [ə:] (New Jersey), [ɔ:] (Hall), [œ:] (Chef d'œuvre), [w] (Waterproof), [θ] (Commonwealth), [ʤ] (Gin), які вживаються здебільшого у словах іноземного походження.

Залежно від положення язика німецькі голосні поділяються на голосні переднього (i), середнього (e, ä, ö, ü) та заднього рядів (a, o, u). Вони бувають довгими та короткими, причому 8 голосних букв дають 16 голосних звуків. Тривалість голосних пов'язується з якістю складу, який вони утворюють. У цьому відношенні розрізняють відкриті (такі, що закінчуються на голосний, або ті, що складаються з одного голосного) та закриті склади (закінчуються на один або декілька приголосних). Дифтонгом називається злита вимова в одному складі двох голосних. Залежно від участі голосу німецькі приголосні поділяються на глухі, дзвінкі, та сонорні (звучні) звуки за способом вимови — на змичні, проривні та щілинні. Під африкатами розуміють злиту вимову двох приголосних.

2. Будова мовного апарату

Залежно від своєї ролі у процесі утворення звуків органи мовлення поділяються на активні та пасивні. Активними органами мовлення є ті рухливі частини мовного апарату, які завдяки своїм рухам здатні змінювати форму резонатора та утворювати перешкоди для повітряного струменя, тобто відігравати основну роль в утворенні звуків. До них відносяться: голосові зв'язки, язичок, м'яке піднебіння, корінь язика, задня, середня та передня

спинки язика, кінчик язика, губи. Пасивними мовленнєвими органами є нерухомі частини мовного апарату, які служать точкою опори для активного органа при утворенні перешкод. До них відносяться: тверде піднебіння, альвеоли, верхні та нижні зуби.

3. Класифікація німецьких голосних

Німецькі голосні звуки класифікуються за наступними фонетичними ознаками.

1. За рядом (за місцем підйому спинки язика, визначається рухом язика за горизонталлю):

- голосні переднього ряду ([i]);
- голосні середнього ряду ([a]);
- голосні заднього ряду ([u:]).

2. За підйомом (за ступенем підйому спинки язика до піднебіння, визначається рухом язика за вертикаллю):

- голосні верхнього підйому ([i:]);
- голосні середнього підйому ([e:]);
- голосні низького підйому ([a:]).

3. За якістю (за ступенем напруженості артикуляційних органів):

- закриті (довгі);
- відкриті (короткі та ([e:], [a:]).

4. За участю губ (чи висуваються вперед губи):

- лабіалізовані ([o:], [u:]);
- нелабіалізовані ([i]).

5. За тривалістю:

- довгі;
- короткі;
- напівдовгі.

6. За стабільністю:

- монофтонги (1 звук, [i]);
- дифтонги (2 звуки зливаються, [a͡o]).

4. Класифікація німецьких приголосних

Німецькі приголосні звуки класифікуються за наступними фонетичними ознаками.

1. За участю голосових зв’язок:

- глухі (голосові зв’язки не беруть участь в утворенні звука ([p]);
- дзвінкі (голосові зв’язки беруть участь в утворенні звука, шум сильніший за голос ([b]);
- сонорні (голосові зв’язки беруть участь в утворенні звука, голос сильніший за шум ([m]).

2. За способом утворення (за видом перешкоди та способом її подолання):

- смично-проривні (експлозивні), при їх утворенні виникає смичка між активними та пасивними органами мовлення, розкриття смички відбувається шляхом прориву ([p]);
- щілинні (фрикативні), при їх утворенні активний орган зближається з пасивним, утворюючи щілину ([f]);
- смично-щілинні (африкативні), при їх утворенні органи мовлення утворюють смичку, яка переходить у щілину ([p͡f]);
- смично-прохідні, при їх утворенні органи мовлення утворюють смичку та одночасно вільний прохід для повітряного струменя ([l], [m]);
- дрижачі (вібранти), при їх утворенні активний орган вібрує, то пропускаючи, то перериваючи повітряний струмінь ([R]).

3. За місцем утворення перешкоди:

- двугубні (перешкода утворюється верхньою та нижньою губою) ([p], [b], [m]);
- губно-зубні (перешкода утворюється нижньою губою на верхніх зубах) ([f], [w]);
- передньоязичні (альвеолярні) (перешкода утворюється передньою спинкою язика на альвеолах) ([d]);
- середньоязичні (палатальні) (перешкода утворюється спинкою язика на передній частині твердого піднебіння) ([ç]);
- задньоязичні (велярні) (перешкода утворюється задньою спинкою язика на передній частині м'якого піднебіння) ([g]);
- язичкові (увулярні) (перешкода утворюється між язичком та задньою спинкою язика) ([x], [r]);
- глоткові (фарингальні) (перешкода утворюється через звуження порожнини глотки) ([h]).

5. Довжина голосних (Vokaldauer)

У німецькій мові є короткі та довгі голосні. Довжина голосних у німецькій мові є розрізнювальною ознакою, на відміну від української. Пор.: в українській мові «так» і «та-ак» може бути вираження здивування або невдоволення, а у німецькій Staat — держава, а Stadt — місто.

Тип звука	Довгі голосні	Короткі голосні
Правило вживання	• У відкритому складі (*da*); • у потенційно відкритому (позиційно-закритому) складі (*Tag – Tage*);	У закритому складі, який не можна відкрити при зміні слова: • перед двома або декількома різними приголосними у корені слова (*Satz*); • перед одним приголосним у

	• у суфіксах із другорядним наголосом -bar, -sam, -sal, -tum, -at (*fruchtbar*)	односкладовому незмінюваному слові (*mit*); • перед подвоєним приголосним у змінюваних односкладових словах (*Mann*); • у префіксах er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss-. • у суфіксах -in, -ig, -ige, -isch, -lich, -nis,-os, -um, -ismus, -ik
Графічне позначення	• **h** після голосного (*fahren*); • Подвоєння букв **a, e, o** (*Saal*); • **e** після **i** (*lieben*); • **eh** після **i** (*ziehen*)	• Подвоєння приголосного (*kommen*); • перед сполученням букв **ck, ng, pf, sch, tsch, tz**

6. Склад (die Silbe)

Склад — це фонетична одиниця, яка може складатися з одного голосного: *A-da*, або зі сполучення голосного з одним або декількома приголосними: *tan-zen*. Склади, які закінчуються на голосний, називаються відкритими: *da*. Склади, які закінчуються на приголосний, називаються закритими: *lan-den*. Якщо закритий склад при граматичному зміненні слова може перетворитися на відкритий, такий склад називається потенційно відкритим (позиційно закритим): *Tag – Ta-ge*.

7. Приступ голосних (der Vokaleinsatz)

Приступ — це початок вібрацій голосових зв'язок при вимові голосних. Приступ може бути твердим і слабким. При слабкому приступі зв'язки вібрують від початку артикуляції, при твердому приступі голосові зв'язки зупиняються, і лише після цього починають вібрувати. На початку слова або складу німецькі голосні вимовляються з твердим приступом (*'als*). Якщо два голосних, що утворюють склад, стоять поряд, голосний під наголосом у середині слова також вимовляється з твердим приступом (*The'ater*). Однак зазвичай твердий приступ відсутній на початку складу після сонорного приголосного (*heraus*).

8. Відступ голосних (der Vokalabsatz)

Кінець вібрацій голосових зв'язок називається відступом. Відступ може бути сильним та слабким, якщо голосові зв'язки вібрують від початку до кінця вимови звука з однаковою напругою. Такий відступ називається сильним. Сильний відступ мають короткі голосні (*an*). При цьому вібрації

голосових зв'язок різко перериваються і наступний приголосний звук щільно прилягає до попереднього голосного. Якщо вібрації голосових зв'язок наприкінці вимови звука стають слабшими, такий відступ називається слабким. Слабкий відступ мають довгі голосні (*Zahn*), однак цей відступ все одно сильніший, ніж в українській мові.

9. Аспірація (die Behauhung)

Глухі смично-проривні приголосні [p], [t], [k] вимовляються у німецькій мові з аспірацією (посиленням проривності звуку за рахунок сильної напруги м'язів). Особливо сильно вони аспіруються на початку складу під наголосом перед голосним (*getan*) або сонорним приголосним (*Krebs*) та наприкінці наголошеного складу (*ab*). Не аспіруються вони: 1. у ненаголошених складах (*Kollege*), 2. перед приголосним (*Haupt*), 3. у сполученнях sp, st (*Staat*).

10. Веляризація (die Velarisierung)

Веляризація — підйом спинки язика до м'якого піднебіння. Надає приголосним звукам схожість зі звуком [и]. Веляризація притаманна слов'янським мовам, зокрема російській та українській.

Зверніть увагу!
У німецькій мові не існує веляризації, тому при вивченні фонетики необхідно стежити за тим, щоб при вимові німецьких приголосних у вас не піднімалась спинка язика.

11. Наголос (der Wortakzent)

Наголос — це виділення за рахунок мускульної напруги голосу одного зі складів у слові. У німецькій мові є три типи наголосу — головний (сильнонаголошені склади), другорядний (слабонаголошені склади) та нульовий (ненаголошені склади). У простих німецьких словах наголос, як правило, падає на перший склад. У транскрипції позначається знаком ['].

12. Інтонація (Intonation) у німецькому реченні

Інтонація — це ритмічне і тональне упорядкування синтаксично пов'язаних слів у висловлюванні. Інтонація — важлива ознака висловлювання, оскільки вона визначає його комунікативну мету, наприклад питання, повідомлення, наказ.

13. Фразовий наголос (Satzakzent)

Фразовий наголос — це виділення важливого за змістом слова у висловлюванні. Наголошений склад важливого за змістом слова утворює головний фразовий наголос (Schwerpunktsilbe). Головний фразовий наголос позначається у транскрипції знаком ["].

14. Мелодія, або зміна тону (die Tonführung, die Melodie)

Мелодія — це зміна висоти голосу під час вимови окремих складів у висловленні. У мовленні розрізняються чотири висотних рівні тону голосу: високий (Hochstufe), середній (Mittelstufe), нейтральний (Neutralstufe) та низький (Tiefstufe).

15. Рух тону (der Tonbruch)

Рух тону — це різка зміна висоти тону при головному фразовому наголосі. Рух тону відбувається з одного рівня висоти голосу на інший, відрізняючись від інших слабонаголошених або ненаголошених складів у висловлюванні. Розрізняють рівний (без руху тону), висхідний (висота голосу наростає) та низхідний (висота голосу знижується) тони.

16. Низхідний тон (der Fallton)

Низхідний тон у висловлюванні означає завершену думку. При ньому зміна висоти тону голосу відбувається із середнього рівня тону на низький. У транскрипції низхідний тон графічно відображається у вигляді дуги.

Усі склади, що йдуть за головним фразовим наголосом, вимовляються на низькому рівні тону голосу. Ненаголошені склади у транскрипції позначаються як [.], наголошені — як [_].

17. Поняття передтакту (Vorlauf), ядра (Volllauf) та затакту (Nachlauf)

Передтакт (Vorlauf) — це всі ненаголошені склади перед першим наголошеним складом у висловлюванні. Ядро (Volllauf) починається з першого наголошеного складу та закінчується головнонаголошеним складом. Затакт (Nachlauf) — це всі склади після головнонаголошеного складу.

18. Оглушення

Німецькі дзвінкі приголосні вимовляються менш дзвінко (оглушено) на початку слова або складу після глухого приголосного (див. «Асиміляція») або після паузи у мові порівняно з дзвінкістю звуку між двома голосними — ***S**and / le**s**en.*

19. Закон кінця складу (Auslautgesetz)

Наприкінці слова або складу дзвінкі звуки завжди повністю оглушуються — *der Tag*.

20. Гемінація

Якщо на межі слова або складу відбувається зіткнення однакових приголосних звуків, вони вимовляються як один звук. Це явище називається «гемінація».

21. Асиміляція приголосних

У мовленнєвому потоці сусідні приголосні можуть впливати один на одного. При цьому відбувається уподібнення приголосних. Це уподібнення називається асиміляцією.

У німецькій мові, як і в українській, дзвінкі приголосні, що стоять перед глухими, вимовляються глухо. Якщо глухий приголосний впливає на дзвінкий, такий вид асиміляції називається асиміляцією за глухістю. Приклад: *kі**г**mі, **в**чора, sa**g**t*

дзвінкий звук ← глухий звук

Якщо наступний приголосний впливає на попередній, такий вид асиміляції називається регресивною асиміляцією.

Якщо дзвінкий приголосний впливає на глухий, такий вид асиміляції називається асиміляцією за дзвінкістю. В українській мові, якщо глухий приголосний стоїть перед дзвінким, він стає трохи дзвінкіше (тварина), тобто, в українській мові існує регресивна асиміляція за дзвінкістю.

Зверніть увагу!

У німецькій мові взагалі НЕМАЄ асиміляції за дзвінкістю. Асиміляція за глухістю в німецькій мові може бути як прогресивною, так і регресивною.

Якщо попередній приголосний впливає на наступний, такий вид асиміляції називається прогресивною асиміляцією.

Якщо в німецькій мові глухий приголосний стоїть перед дзвінким, він ЗАВЖДИ впливає на дзвінкий звук, змушуючи його втратити свою дзвінкість повністю або частково. Це явище називається прогресивною асиміляцією за глухістю.

глухий звук → дзвінкий звук

В українській мові асиміляція тільки регресивна. У німецькій мові існує лише асиміляція за глухістю:

1) прогресивна асиміляція за глухістю (*da**s** **B**ett*);

2) регресивна асиміляція за глухістю (*sa**gt***).

— Як мені під час мовлення позбутися регресивної асиміляції за дзвінкістю, яка притаманна українській мові, проте відсутня у німецькій?

— Спочатку треба свідомо стежити за своєю вимовою. Досить швидко звичка до регресивної асиміляції за глухістю досягне рівня автоматизму.

22. Фонетичні одиниці членування мовлення

Фонетичні одиниці членування мовлення — це склад, акцентна група, мовленнєвий такт і фраза. В основі фрази лежить речення, в основі мовленнєвого такту — словосполучення, в основі акцентної групи — слово, в основі складу — звук, що утворює склад, або сполучення звуку, що утворює склад (голосного), та звуків, що не утворюють склад (приголосних).

Склад — це найменша одиниця природного членування мовлення, в основі якої завжди лежить голосний звук.

Акцентна група виникає в результаті тенденції до стягнення наголошених та ненаголошених елементів мовлення. До неї може входити одне слово (machen, [- .]) або декілька службових слів та одне самостійне (mit der Tasse

[.. -.]).

Мовленнєвий такт складається з однієї або декількох акцентних груп. Кількість мовленнєвих тактів у мовленнєвому потоці може бути визначена за кількістю посилених наголосів, а межі мовленнєвих тактів сигналізуються зміною висоти тону голосу та факультативними паузами.

Фраза — фонетична одиниця членування мовлення, в основі якої лежить речення. Єдність фрази утворюється головним фразовим наголосом, у місці якого відбувається переломлення тону голосу (вгору або вниз). Кінець фрази символізується обов'язковою паузою. Фраза може складатись з одного або декількох фразових тактів (на поданій нижче схемі пунктирною лінією позначені межі акцентної групи, жирною лінією — межі мовленнєвого такту, двома вертикальними тонкими лініями — кінець фрази).

Er arbeitet	an einem Artikel	schon	einen ganzen	Monat			

23. Наголос у німецькій мові

А. Градація німецького наголосу в слові (Satzakzent)

У німецькій мові існують три типи наголосу — головний (сильнонаголошені склади), другорядний (слабонаголошені склади) та нульовий (ненаголошені склади). Головним наголосом у простих та багатьох похідних словах буває позначений корінь слова: ´Lehrer. У складних словах, що складаються з декількох слів, головний наголос отримує корінь визначального компонента, що відповідає на питання «який?», другорядним

наголосом буває позначений компонент складних слів, який підлягає визначенню і відповідає на питання « хто?» або « що?» (ˊHand‚tasche). Другорядний наголос отримують також деякі суфікси (ˊWirt‚schaft).

Зверніть увагу!

Зазвичай визначальний компонент йде у складному слові першим.

Б. Наголос у простих словах

У простих словах головний наголос падає на початковий (кореневий) склад, інші склади ненаголошені (ˊaber, ˊlesen).

В. Наголос у похідних словах з німецькими суфіксами

У похідних словах з німецькими суфіксами головний наголос падає на початковий (кореневий) склад, а суфікси або ненаголошені, або мають другорядний наголос:

а) суфікси, що містять редукований голосний [ə] (-e, -er, -ler, -ner, -en, -chen), ненаголошені, наприклад, ˊJunge, ˊLehrer, ˊSchüler, ˊMädchen;

б) суфікси, що містять у собі повний голосний, мають другорядний наголос, наприклад, ˊwunder‚bar, ˊÜb‚ung.

Г. Наголос у похідних словах з німецькими префіксами

У похідних словах з німецькими префіксами головний наголос падає або на кореневий склад, або на префікс. Відокремлювані дієслівні префікси завжди наголошені, і цей наголос зберігається й у віддієслівних іменниках (ˊauf‚stehen, ˊAuf‚stand). Невідокремлювані префікси завжди ненаголошені, і цей наголос зберігається й у віддієслівних іменниках (beˊsuchen, Beˊsuch). Винятком є префікс miss-:

а) в іменниках префікс miss- несе головний, а корінь — другорядний наголос (ˊMissver‚ständnis);

б) у дієсловах префікс miss- несе головний, а корінь — другорядний наголос, якщо він передує іншому префіксу (ˊmissver‚stehen). Якщо другого префікса дієслово не має, префікс miss- отримує другорядний наголос, а корінь несе головний (‚missˊachten).

Д. Наголос у складних словах з означальним зв'язком

У складних словах з означальним зв'язком головний наголос несе корінь означального (як правило, першого) компонента, означуваний компонент складних слів відзначений другорядним наголосом (ˊHand‚tasche).

Е. Наголос у складних словах-зсувах

У складних словах-зсувах головний наголос несе другий компонент, а другорядний — перший (‚überˊhaupt, ‚allerˊdings).

Є. Наголос у складних займенникових прислівниках

У складних займенникових прислівниках типу damit, womit, darauf, worauf тощо головний наголос може падати як на перший, так і на другий компонент. При наголосі на перший компонент прислівник виражає посилені емоції.

Ж. Наголос в абревіатурах

В абревіатурах, що виникли від скорочення одного слова, головний наголос падає на перший склад (ˊUni).

У складних абревіатурах, утворених з елементів двох слів, головний наголос падає на перший компонент, а другорядний — на другий (ˊKriˌpo = Kriminalpolizei).

У буквених абревіатурах, утворених із початкових букв елементів початкового сполучення, які вимовляються як звичайне слово, наголос падає на перший склад (ˊNATO).

У буквених абревіатурах, утворених із початкових букв елементів початкового сполучення, які вимовляються по буквах, наголос падає на останній буквений компонент (BRˊD).

У складних словах, що складаються з буквеної абревіатури та повного слова, головний наголос падає на абревіатуру, а другорядний — на повне слово (ˊU-ˌBahn).

24. Правила інтонування

А. Інтонація у розповідних реченнях

Низхідна інтонація (Terminale Satzintonation) використовується у розповідних реченнях. При цьому головнонаголошений склад речення вимовляється з низхідним тоном (тобто рух тону відбувається від більш високого рівня до низького). Інтонаційно висловлення поділяється на передтакт, ядро та затакт.

Передтакт, тобто всі ненаголошені склади перед першим наголошеним складом у висловлюванні, вимовляються на нейтральному рівні голосу. Ядро починається з першого наголошеного складу на середньому рівні голосу та закінчується головнонаголошеним складом, у якому рух тону відбувається від середнього до низького рівня голосу. Затакт, тобто всі склади після головнонаголошеного складу вимовляються на низькому рівні голосу. Якщо у висловлюванні передтакт відсутній, воно починається з ядра. Фразовий наголос визначається смислом речення.

Фраза	Am	Abend tanzt	Anna
Високий рівень			
Середній рівень		— .	
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			— .
	Передтакт	Ядро	Затакт

Фраза	Anna tanzt	am Abend
Високий рівень		
Середній рівень	— .	
Нейтральний рівень		
Низький рівень		. — .
	Ядро	Затакт

Б. Інтонація у спеціальних питаннях

Спеціальне питання — це питальне речення з питальним словом.

У німецькій мові спеціальні питання зазвичай вимовляється з низхідною інтонацією (як у стверджувальних реченнях). Передтакт фрази вимовляється на нейтральному рівні, ядро — на середньому, а затакт — на низькому рівні тону голосу. Головний наголос падає на наголошений склад головного за змістом слова в реченні та залежить від ситуації мовлення. Утім, для посилення ввічливості спеціального питання його іноді вимовляють з висхідною інтонацією (тон голосу переміщується на головнонаголошеному складі з нейтрального на середній рівень та продовжує в затакті поступово підвищуватись до високого рівня тону голосу).

Фраза	Wann	tanzt	Anna?
Високий рівень			
Середній рівень			
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			— .
	Передтакт	Ядро	Затакт

В. Інтонація в наказових реченнях

Інтонація в наказових реченнях співпадає з інтонацією в розповідних реченнях, от тільки її інтенсивність вище.

Фраза	Tanze	das, Anna!
Високий рівень		
Середній рівень		
Нейтральний рівень		
Низький рівень		. . — .
	Ядро	Затакт

Г. Інтонація в загальних питаннях

Загальні питання — це питальні речення без питального слова, які вимагають відповіді «так» або «ні».

Для питальної інтонації характерний низхідно-висхідний тон. Передтакт починається на середньому рівні, ядро розміщене на нейтральному рівні тону

голосу, на головнонаголошеному складі голос підвищується з нейтрального до високого рівня тону голосу, затакт йде вже на високому рівні (з тенденцією до поступового підвищення тону).

Фраза		Tanzt	Anna am Abend?
Високий рівень			— . . — .
Середній рівень		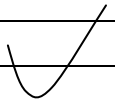	
Нейтральний рівень			
Низький рівень			
	Передтакт	Ядро	Затакт

Д. Інтонація в простих реченнях із присудком, що має відокремлюваний префікс

У дієсловах з відокремлюваними префіксами відокремлюваний префікс несе головний наголос у слові. Якщо у висловленні смисловий наголос падає на дієслово (тобто саме дієслово виражає у реченні щось нове), головний фразовий наголос падає на префікс. Якщо ж інше слово у висловленні виражає щось нове, смисловий наголос падає на це слово, а відокремлюваний префікс потрапляє у затакт.

Фраза	Anna macht das Fenster	zu.
Високий рівень		
Середній рівень	— . — . — .	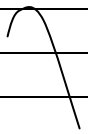
Нейтральний рівень		
Низький рівень		
	Ядро	Затакт

Е. Інтонація в альтернативних питаннях

Альтернативне питання — це подвійне питання, яке поєднує у собі два загальних питання. Його перша частина вимовляється с висхідною інтонацією, друга — с низхідною.

Фраза	Ist das gut oder schlecht?	
Високий рівень		
Середній рівень	— .	. . 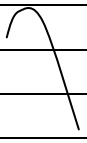
Нейтральний рівень		
Низький рівень		
	Ядро	

Є. Інтонація в реченнях з однорідними членами

Однорідні члени речення отримують у висловленні наголос однакової сили та утворюють окремі синтагми. Вони вимовляються з висхідною інтонацією. Останній з однорідних членів речення вимовляється з низхідною інтонацією.

Фраза	Zu	Mittag essen wir Suppe, Fleisch und Gemü	se
Високий рівень			
Середній рівень		— .— . . ✓. ✓. .	
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			.
	Передтакт	Ядро	Затакт

Ж. Інтонація в реченнях, що містять у собі пряму мову

Вставне речення обрамовує пряму мову і зазвичай дає вказівку на мовця. Інтонація в ньому залежить від положення у реченні. Якщо вставне речення стоїть перед прямою мовою, воно вимовляється з висхідною інтонацією. Якщо вставне речення стоїть після прямої мови, його інтонація залежить від інтонації прямої мови: якщо в реченні прямої мови інтонація є низхідною, вступне речення вимовляється на низькому рівні тону голосу, якщо ж інтонація у прямій мові є висхідною, вступне речення вимовляється з висхідною інтонацією (голос рухається з середнього рівня до високого). Якщо вступне речення стоїть у середині прямої мови, інтонація там така сама, як і в першій частині прямої мови, що передує вступному реченню.

Фраза		Anna fragt	„Wann	kommt	ihr?“
Високий рівень					
Середній рівень		— . ✓			
Нейтральний рівень			.		
Низький рівень					.
	Передтакт	Ядро	Передтакт	Ядро	Затакт

Фраза	„Wann	kommt	ihr?“ fragt Anna
Високий рівень			
Середній рівень			
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			. — — .
	Передтакт	Ядро	Затакт

Фраза	„Eigentlich,	sagt sie,	kann ich nicht komm	en.“
Високий рівень				
Середній рівень	✓ . .	— .	— . .	
Нейтральний рівень				
Низький рівень				.
	Ядро			Затакт

3. Інтонація в окличних реченнях

Окличні речення виражають інтенсивність людських емоцій — радості, гніву, тощо. Фразовий наголос у таких реченнях є сильнішим. Передтакт знаходиться на нейтральному рівні, ядро — на середньому рівні, на головнонаголошеному складі тон голосу різко опускається на нейтральний рівень. Затакт також знаходиться на нейтральному рівні.

Фраза	Wie	schön ist das Wetter	heute!
Високий рівень			
Середній рівень		— . . 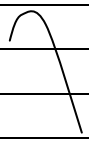	
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			. — .
	Передтакт	Ядро	Затакт

І. Інтонація у складнопідрядних реченнях

Складнопідрядне речення — це речення, яке складається із головного та другорядного речень. Як головне, так і другорядне речення утворюють під час вимови окрему синтагму та розділяються при графічному позначенні прямою лінією. Перша синтагма при цьому вимовляється з висхідною інтонацією, друга — з низхідною.

Фраза	Wer	weiß,	was er schon ge	macht	hat.
Високий рівень					
Середній рівень			. . .	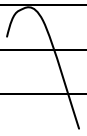	
Нейтральний рівень	.				
Низький рівень					.
	Передтакт	Ядро	Передтакт	Ядро	Затакт

25. Правила вимови німецьких фонем

Голосні фонеми [α:] та [а]

Під час вимови німецького довгого заднього [α:] нижня щелепа опущена більше, рот відкритий трохи ширше, ніж при українському [а] (на ширину першого пальця, який поставили ребром), губи ненапружені, мають овальну форму, верхня губа трохи піднята та відстає від верхніх передніх зубів, язик ненапружений, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, передня спинка язика дещо увігнута, середньо-задня частина спинки трохи посунута назад та піднята, через що німецьке [α:] дещо посунуте назад та має нижчий тембр, аніж українське [а], м'яке піднебіння підняте, але не закриває вхід до носової порожнини повністю.

Під час вимови німецького короткого [а] нижня щелепа менш опущена, рот відкритий менш широко, ніж при вимові [α:] (на ширину першого пальця), губи ненапружені, мають овальну форму, верхня губа трохи піднята та відстає від верхніх передніх зубів; язик дещо просунутий вперед, лежить

низько і пласко; кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, середня спинка язика дещо піднята; німецьке [a] дещо посунуте вперед і має світліший тембр, ніж заднє [α:], м'яке піднебіння підняте, однак воно не повністю закриває вхід до носової порожнини.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
α:	a	Ada	laden	na
	aa	Aachen	Staat	—
	ah	Ahn	zahn	sah
a	a	alt	dann	—

Голосні фонеми [o:] і [ɔ]

Під час вимови німецького довгого закритого [o:] губи не напружені, сильніше висунуті вперед та закруглені, ніж при українському [о]; верхня губа трохи піднята (на ширину другого пальця) та відстає від верхніх передніх зубів, все тіло язика трохи просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, передня та середня спинки язика опущені, задня піднята, краї язика торкаються верхніх бокових зубів; м'яке піднебіння підняте, однак воно не повністю закриває вхід до носової порожнини. Німецьке [o:] більш напружене, ніж українське [о], язик та губи зберігають стабільний уклад від початку до кінця вимови голосного.

Під час вимови німецького короткого відкритого [ɔ] губи не напружені, вони не висунуті вперед та закруглені менше, ніж при [o:] (на ширину третього пальця), все тіло язика дещо просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, задня спинка язика піднята до м'якого піднебіння дещо менше, ніж при [o:], краї задньої спинки торкаються верхніх задніх зубів, м'яке піднебіння підняте, однак не закриває вхід до носової порожнини повністю. Як і при вимові довгого [o:], органи мовлення напружені та зберігають уклад від початку до кінця артикуляції.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
o:	o	oben	Soße	So
	oh	Ohr	Dohle	froh
	oo	-	Boot	Zoo
ɔ	o	Osten	toll	—

Голосні фонеми [u:] та [ʊ]

Під час вимови німецького довгого закритого [u:] нижня щелепа трохи опущена (на ширину п'ятого пальця), губи не напружені, сильно висунуті вперед та закруглені, отвір між губами дуже малий, верхня губа трохи відстає від верхніх передніх зубів, задня спинка язика сильно піднята до м'якого піднебіння, бокові краї язика торкаються верхніх бокових зубів, все тіло

язика просунуте вперед; м’яке піднебіння підняте, однак воно не повністю закриває вхід до носової порожнини. Німецьке [u:] більш напружене за українське [у], органи мовлення зберігають уклад від початку до кінця артикуляції.

Під час вимови німецького короткого відкритого [ʊ] губи просунуті вперед та закруглені дещо менше, ніж при [u:]; отвір рота дещо більший (на ширину четвертого пальця), ніж при [u:]; все тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, задня спинка язика піднята до м’якого піднебіння менше, ніж при [u:], краї задньої спинки язика торкаються верхніх задніх бокових зубів, м’яке піднебіння підняте, однак воно не повністю закриває вхід до носової порожнини; стабільний уклад органів мовлення зберігається від початку до кінця артикуляції.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
u:	u	Udo	Dusche	zu
	uh	Uhr	Ruhm	Schuh
ʊ	u	Ulm	tuscheln	—

Голосні фонеми [i:] та [ɪ]

Під час вимови німецького довгого закритого [i:] рот трохи відкритий (на ширину п’ятого пальця), губи мають овальну форму та нагадують легку посмішку, верхня губа трохи піднята та відстає від верхніх передніх зубів, кінчик язика упирається у нижні передні зуби, все тіло язика сильно просунуте вперед, передня спинка язика круто та сильно піднята до передньої частини твердого піднебіння, краї язика стикаються з боків з верхніми зубами, м’яке піднебіння підняте, однак, на відміну від української мови, воно не закриває повністю вхід до носової порожнини; мускули напружені, язик і губи зберігають уклад від початку до кінця артикуляції.

Під час вимови німецького короткого відкритого [ɪ] рот відкритий дещо більше, ніж при [i:] (на ширину четвертого пальця), губи не напружені та мають овальну форму, верхня губа трохи піднята та відстає від зубів, кінчик язика упирається у нижні передні зуби, уся маса язика просунута вперед, передня спинка язика круто та сильно піднята до передньої частини твердого піднебіння, однак підйом язика не настільки високий, як при [i:], краї язика злегка торкаються бокових верхніх зубів, м’яке піднебіння підняте, однак воно не закриває повністю вхід до носової порожнини. Стабільність артикуляційного укладу зберігається від початку до кінця артикуляції.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
i:	i	Igel	dir	—
	Ie	—	Spiel	sie
	Ieh	—	ziehen	sieh
ɪ	I	Irre	Tisch	—

Голосні фонеми [e:], [ɛ] та [ɛ:]

Під часи вимови довгого закритого [e:] нижня щелепа дещо опущена, отвір рота трохи менший, ніж в українському [е], але дещо більший (на ширину другого пальця) за [і:]; губи не напружені та мають овальну форму, верхня губа дещо піднята та відстає від верхніх зубів; кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, тіло язика просунуте вперед сильніше, а передня спинка язика піднята сильніше, ніж при українському [е], краї язика торкаються бокових верхніх зубів, м'яке піднебіння підняте, але не закриває вхід до носової порожнини повністю; стабільність укладу губ та язика зберігається від початку до кінця артикуляції.

Під час вимови короткого відкритого [ɛ] та довгого закритого [ɛ:] нижня щелепа опущена більше (на ширину третього пальця), ніж в українському [е] та німецькому [e:], губи не напружені та мають овальну форму, верхня губа трохи піднята, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, тіло язика сильніше просунуте вперед, ніж в українському [е], передня спинка язика піднята до твердого піднебіння до середнього рівня; бокові краї язика торкаються задніх верхніх зубів; м'яке піднебіння підняте, однак не повністю закриває вхід до носової порожнини; мускули напружені, артикуляція стабільна.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
e:	e	Eben	heben	—
	eh	Ehre	wehen	geh
	ee	-	Beet	See
ɛ	e	Elf	Westen	—
	ä	Äffchen	Bände	—
ɛ:	ä	Ärzte	Mäle	—
	äh	Ähre	mähen	—

Голосні фонеми [y:] та [ʏ]

Під час вимови довгого закритого [y:] нижня щелепа трохи опущена, губи мають уклад, ідентичний з голосним [u:]: вони не напружені, сильно висунуті вперед та закруглені; отвір губ дуже невеликий; язик має уклад, ідентичний укладу язика для голосного [і:]: кінчик язика упирається в нижні передні зуби, тіло язика сильно просунуте вперед, передня спинка язика високо піднята до передньої частини твердого піднебіння, м'яке піднебіння підняте, але не закриває повністю вхід до носової порожнини. Мускули напружені, язик і губи зберігають стабільний уклад від початку до кінця артикуляції голосного.

Під час вимови короткого відкритого [ʏ] нижня щелепа опущена трохи більше, ніж при [y:], губи мають уклад, схожий з укладом губ для [ʊ], губи не напружені, вони висунуті вперед та закруглені дещо менше, ніж при [y:], а отвір рота дещо більший; язик має уклад, схожий з укладом язика для вимови

голосного [ɪ]; кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, все тіло язика просунуте вперед, передня спинка язика сильно піднята до твердого піднебіння, однак дещо менше, ніж при [y:]; м'яке піднебіння підняте, але вхід до носової порожнини закритий не повністю.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
y:	ü	Übung	Tüte	—
	üh	—	führen	Früh
y	ü	übrig	mürrisch	—

Голосні фонеми [ø:] та[œ]

Під час вимови довгого закритого [ø:] нижня щелепа трохи опущена, губи мають уклад, подібний до укладу губ для голосного [o:]: губи не напружені, витягнуті вперед та закруглені; отвір губ невеликий, язик має уклад, схожий з укладом язика для голосного [e:]: кінчик язика упирається у нижні передні зуби, все тіло язика просунуте вперед, передня спинка язика має середній ступінь підйому, краї язика злегка торкаються бокових верхніх зубів, м'яке піднебіння підняте, однак воно не закриває вхід до носової порожнини повністю; мускули напружені, стабільність укладу мовленнєвих органів зберігається від початку до кінця вимови голосного.

Під час вимови короткого відкритого [œ] нижня щелепа опущена дещо більше, ніж для [ø:], губи мають уклад, схожий з укладом губ для вимови звуку [ɔ]: губи не напружені, вони дещо висунуті вперед та помітно закруглені, отвір рота досить широкий; язик має уклад, схожий з укладом для голосного [ɛ]; кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, все тіло язика просунуте вперед, передня спинка язика піднята до твердого піднебіння дещо менше, ніж при [ø:], м'яке піднебіння підняте, але воно не повністю закриває вхід до носової порожнини; мускули напружені, уклад стабільний.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ø:	ö	öde	böse	—
	öh	öhrig	höher	—
	eur	—	—	Redakteur
œ	ö	öfter	Töchter	—

Дифтонги [a͡e], [a͡o], [ɔ͡ø]

Під час вимови дифтонга [a͡e] органи мовлення (язик і губи) пливуть з установки, наближеної до голосного [a], до установки, близької до голосного [e:].

Той самий принцип працює і для дифтонга [a͡o]: язик і губи пливуть з установки, наближеної до голосного [a], до установки, близької до голосного [o:].

Під час вимови дифтонга [ɔø] органи мовлення мають первинно установку, близьку до голосного [ɔ], з якої вони пливуть до установки, наближеної до голосного [ø:].

Перший компонент усіх дифтонгів вимовляється чітко і коротко, другий компонент вимовляється менш чітко та довше.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ae	ei	Ei	leider	Drei
	ai	Aikido	Saite	Kai
ao	au	auf	bauen	blau
ɔø	eu	Eule	teuer	treu
	äu	äugeln	Träume	Allgäu

Редукована голосна фонема [ə]

Під час вимови голосного [ə] рот дещо відкритий, губи не напружені, вони мають овальну форму, верхня губа дещо піднята; кінчик язика торкається передніх нижніх зубів, усе тіло язика не напружене, лежить вільно, середня спинка язика трохи піднята; краї торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте, але не закриває вхід до носової порожнини повністю.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ə	e	—	lesen	Tante

Нескладова голосна фонема [i]

За своєю артикуляцією вона схожа з довгою закритою голосною [i:] та відрізняється від неї лише своєю більшою короткістю.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
i	i(en)	—	Studien	—
	i(o)	—	Mario	—
	i(on)	—	Demonstration	—
	i(um)	—	Medium	—

Зверніть увагу!
Ці дві фонеми не утворюють склад, що відбивається на інтонації.

Приголосні фонеми [p] та [b]

Під час вимови приголосних [p] та [b] тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, язик трохи піднятий у

передній частині, губи утворюють змичку, яка проривається; при зімкнених губах нижня щелепа дещо опущена, для звука [p] змичка більш щільна, площина стикання губ менша, ніж для [b]; прорив змички для глухого [p] супроводжується аспірацією, при дзвінкого [b] губи стикаються вільно, площина стикання губ більша, ніж для [p]; м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; голосові зв'язки на момент прориву не напружені, їх вібрації дещо запізнюються, завдяки цьому початок приголосного [b] звучить глухо, а кінець дзвінко, що викликає ефект напівдзвінкого приголосного. Німецькі приголосні [p] та [b] мають більш високий тембр, ніж відповідні українські, оскільки все тіло язика просунуте вперед.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
p	p	Polen	Opa	—
	pp	—	Klappe	—
	b	—	Abstand	Bub
b	b	Bad	Fabel	—

Приголосні фонеми [t] та [d]

Під час вимови приголосних [t] та [d] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені та відстають від зубів, усе тіло язика просунута вперед, задня спинка опущена, кінчик язика піднятий та стикається з краєм альвеол, утворюючи змичку; краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід у носову порожнину.

При звуці [t] змичка більш щільна, площина торкання кінчика язика або передньої спинки язика менша, ніж при [d]; у результаті прориву змички утворюється шум; шум, який не супроводжується тоном голосу, утворює приголосний [t], прорив смички для звука [t] супроводжується аспірацією; шум, який супроводжується тоном голосу, утворює дзвінкий приголосний [d]; оскільки на момент прориву змички голосові зв'язки не напружені та їх вібрації дещо запізнюються, дзвінкий [d] звучить напівдзвінко. Так само, як і у випадку з попередніми приголосними, оскільки усе тіло язика просунуте вперед, німецькі приголосні [t] та [d] мають вищий тембр, аніж відповідні українські.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
t	t	Tinte	Taten	Alt
	d	—	—	Band
	dt	—	Städte	Stadt
	tt	—	Matte	Glatt
d	d	du	oder	—

Приголосні фонеми [k] та [g]

Під час вимови приголосних [k] та [g] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені, дещо відстають від зубів, верхня губа трохи піднята. Усе тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, середньо-задня частина язика піднята та утворює змичку — на межі твердого та м'якого піднебіння, внаслідок чого німецькі [k] та [g] звучать м'якше, тобто вище, ніж відповідні українські звуки; краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння не напружене, підняте та закриває вхід до носової порожнини.

Для приголосного [k] змичка більш щільна, площина торкання спинки язика менша, ніж для [g]; у результаті прориву змички утворюється шум; інтенсивний шум без супроводу голосу утворює глухий приголосний [k], прорив змички для [k] супроводжується аспірацією; шум, що супроводжується голосом, утворює дзвінкий приголосний [g]; оскільки на момент прориву змички голосові зв'язки не напружені та їхні вібрації дещо запізнюються, приголосний [g] звучить напівдзвінко.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
k	k	Kegel	Ekel	buk
	ck	—	Ecke	Schmuck
	g	—	—	trug
g	g	Gold	Gegend	—

Приголосні фонеми [f] та [v]

Під час вимови приголосних [f] та [v] нижня губа своїм внутрішнім краєм торкається передніх верхніх різців, утворюючи щілину, верхня губа трохи піднята, не напружена та відстає від зубів. Нижня щелепа дещо опущена, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід у носову порожнину, тіло язика дещо просунуте вперед, сильний повітряний струмінь треться об край щілини, утворюючи інтенсивний шум, цей шум утворює глухий приголосний [f]; шум, що супроводжується тоном голосу, утворює дзвінкий приголосний [v]. Для звука [f] мускули напружені сильніше, а шум тертя інтенсивніший, ніж для українського [ф] та німецького [v]. Німецький звук [v] напівдзвінкий порівняно з українським. За тембром німецькі приголосні вищі за рахунок того, що тіло язика просунуте вперед.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
f	f	Farbe	Schafe	Schlaf
	v	Vater	Eva	brav
	ph	Phase	Aphorismus	Philosoph

Приголосні фонеми [s] та [z]

Під час вимови німецьких приголосних [s] та [z] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені, відстають від зубів та мають овальну форму, що нагадує легку посмішку, кінчик язика опущений до нижніх передніх зубів, передня спинка язика піднята та лежить на межі передніх верхніх зубів та альвеол; бокові краї язика торкаються передньої частини твердого піднебіння, у передній спинці язика утворюється поздовжний жолобок-щілина, тіло язика просунуте вперед, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини. Повітряний струмінь, що видихається, проходить через щілину, породжуючи шум тертя; шум без супроводу голосу утворює глухий приголосний [s]; шум, що супроводжується голосом, утворює дзвінкий приголосний [z]. Для звука [s] мускули напружені сильніше, а шум тертя інтенсивніший, ніж для українського [с] та німецького [z]. Оскільки на початку артикуляції приголосного [z] вібрації голосових зв'язок дещо запізнюються, він звучить напівдзвінко. Внаслідок того що тіло язика просунуте вперед, німецькі [s] та [z] мають вищий тембр, ніж відповідні українські.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
s	s	Snob	meistens	Was
	ss	—	Klasse	dass
	ß	—	Straße	aß
z	s	super	Käse	—

Приголосні фонеми [ʃ] та [ʒ]

Під час вимови приголосного [ʃ] та запозиченого [ʒ] нижня щелепа дещо опущена та трохи просунута вперед; кінчик язика та передня спинка підняті до альвеол; у передній спинці язика утворюється невелика западина; бокові краї язика торкаються твердого піднебіння; уся спинка язика має опуклу форму; м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини. На відміну від українських приголосних, губи при [ʃ] та [ʒ] губи більш активні: вони сильно, (але без напруги) висунуті вперед та закруглені; верхня губа дещо піднята. Проходячи через щілину, струмінь повітря, що видихається, утворює сильний шум тертя; шум без супроводу голосу утворює глухий приголосний [ʃ]; шум із супроводом голосу утворює дзвінкий приголосний [ʒ]. Для звука [ʃ] мускули напружені сильніше, а шум тертя інтенсивніший. За тембром німецькі приголосні [ʃ] та [ʒ] вище за відповідні українські внаслідок того, що тіло язика просунуте вперед.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ʃ	sch	Schuh	naschen	Wunsch
	sp	Spalte	besprechen	—
	st	Straße	aufstehen	—
ʒ	g	Genie	Massage	—
	j	Jackett	Bijouterie	—

Приголосні фонеми [ç] та [j]

Під час вимови приголосних [ç] та [j] нижня щелепа трохи опущена, губи не напружені, верхня губа трохи піднята, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, усе тіло язика сильно просунуте вперед, передньо-середня спинка язика сильно піднята до передньої частини твердого піднебіння, утворюючи щілину; у середині спинки язика утворюється широка поздовжня борозна, через яку проходить повітря; краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м’яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; інтенсивний шум тертя повітря обі краї щілини утворює глухий приголосний [ç]; шум тертя, що супроводжується голосом, утворює дзвінкий приголосний [j]. Для звука [ç] мускули напружені сильніше, а шум тертя інтенсивніший, ніж для [j].

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ç	ch	Chemiker	brechen	Dich
	ch(en)	—	Mädchen	—
	r(ch)	—	durchbrechen	Monarch
	(i)g	—	—	richtig
j	j	Jubel	Projekt	—

Приголосна фонема [x]

Під час вимови німецького [x] нижня щелепа трохи опущена, губи не напружені та відстають від зубів, усе тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається верхніх передніх зубів, задня спинка язика трохи піднята, язичок (увула) опущений та утворює вузьку щілину в задній спинці язика, бокові краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м’яке піднебіння підняте та закриває вхід у носову порожнину, повітряний струмінь, що видихається, проходить через вузьку щілину, породжуючи жорсткий інтенсивний шум тертя.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
x	ch	—	machen	Fach

— Як мені визначити, як прочитати буквосполучення ch?

— Буквосполучення ch має три варіанти прочитання:

1. Звукосполучення ch читається як звук [k], а) якщо після нього йде літера s і утворюється буквосполучення chs: wachsen; б) якщо це буквосполучення стоїть на початку складу у слові давньогрецького походження перед літерами a, o, u, r, l: Charakter; в) у словах італійського походження: Chianti, Pinocchio.

2. Звукосполучення ch читається як звук [x], якщо перед ним ідуть літери a, o, u.

3. Звукосполучення ch читається як звук [ç] в усіх інших випадках.

Приголосна фонема [h]

Під час вимови [h] корінь язика наближається до задньої стінки зіва, внаслідок чого порожнина зіва дещо звужується, утворюючи широку щілину, повітря, що видихається, проходячи через цю щілину, утворює легкий шум тертя; слабкість шуму є особливістю цього приголосного, виділяючи його з групи інших глухих приголосних, для яких типовою є інтенсивність шуму.

Особливістю приголосного [h] є також відсутність чутливого зближення активного органа мовлення з пасивним, як це буває у будь-якому іншому приголосному.

Зверніть увагу!

Отвір рота і положення губ при вимові приголосного [h] залежить від наступного за ним голосного.

Внаслідок цих особливостей деякі фонетисти називають цей звук аспіраційним приступом голосних.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
h	h	Hut	gehoben	—

Приголосна фонема [r]

Під час вимови німецького язичкового вібранта [R] нижня щелепа опущена, губи нейтральні, тіло язика дещо просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, середня спинка язика дещо піднята до

твердого, а задня спинка до м'якого піднебіння, маленький язичок опущений та вібрує біля трохи піднятої задньої спинки язика.

Після довгих голосних та наприкінці слова німецька [r] має тенденцію до вокалізації. При артикуляції вокалізованого [r] піднятий до альвеол кінчик язика не коливається у повітряному струмені, взагалі втрачаються положення активного та пасивного органів мовлення, у результаті чого замість приголосного [r] вимовляється звук невизначеної якості, дещо середнє між [a] [ɔ] та [ə], який у транскрипції позначається значком [ɐ].

Зверніть увагу!

Вокалізований звук [ɐ] вживається 1) після довгого голосного у кінці складу: hier (на початку складу літера r завжди читається як вібрант, навіть якщо перед нею йде довгий голосний: fahren);

2) у буквосполученні -er, якщо в ньому -e читається як редукований: Schüler, gestern; 3) у префіксах -er, -ver, -zer: erfüllen, verstehen, zerfallen. В усіх інших випадках літера r читається як вібрант.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
r	r	rot	Bruder	—
	rr	—	Irre	Narr
ʁ	er-	erklären	—	—
	ver-	verzeihen	—	—
	zer-	zerstören	—	—
	-er	—	—	Lehrer
	r	—	Erde	mehr

Приголосна фонема [p͡f]

Під час вимови приголосного [pf] щелепа дещо опущена, кінчик язика лежить біля нижніх передніх зубів, все тіло язика не напружене та просунуте вперед, губи стикаються та утворюють змичку, як при [p]; у той самий час нижня губа своїм внутрішнім краєм утворює щілину біля краю верхніх передніх зубів, як при [f]; м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; після розкриття губної змички щілина між нижньою губою та верхніми зубами зберігається; шум, який виникає у момент розкриття змички та шум, який виникає внаслідок тертя повітряного струменя, що видихається, об краї щілини, зливається в інтенсивний шум — глухий приголосний [pf].

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
pf	pf	Pfarrer	dampfen	Stampf

Приголосна фонема [t͡s]

Під час вимови німецької африкати [ʦ] щелепа дещо опущена, губи не напружені та відстають від зубів, верхня губа дещо піднята, кінчик язика опущений до нижніх передніх зубів, передня частина передньої спинки язика піднята до верхніх передніх зубів та альвеол й утворює змичку; середня та задня спинки язика опущені; бокові краї торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; змичка розкривається та переходить у щілину; шум, що утворюється в момент розкриття змички та шум у результаті тертя повітря об краї щілини зливаються в інтенсивний шум — глухий приголосний [ʦ]; мускули сильно напружені, внаслідок того, що тіло язика просунуте вперед та відсутня веляризаціяб німецькій приголосний [ʦ] має вищий тембр, ніж відповідний український звук.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ʦ	z	Zoo	Panzer	Tanz
	tz	—	Plätze	Schatz

Приголосна фонема [t͡ʃ]

Під час вимови приголосного [t͡ʃ] нижня щелепа дещо опущена, губи сильно закруглені та висунуті вперед; кінчик язика піднятий до альвеол, утворюючи змичку, яка після розкриття переходить у щілину з альвеолами, як при [ʃ], м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; шум, що виникає в момент розкриття змички, та шум, що виникає внаслідок тертя повітря, що видихається, об краї щілини, зливаються в інтенсивний шум глухої африкати [t͡ʃ].

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
t͡ʃ	tsch	Tschornobyl	klatschen	Deutsch

Приголосна фонема [m]

Під час вимови німецької фонеми [m] тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, спинка язика у своїй передньо-задній частині трохи піднята, губи утворюють змичку, м'яке піднебіння опущене та відкриває вхід у носову порожнину, повітряний струмінь отримує туди доступ, змичка при вимові ізольованого приголосного [m] не прориваєтся, просунутість тіла язика вперед надає приголосному [m] більш високий тембр, ніж у відповідного українського приголосного.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
m	m	Mutter	Lampe	Zum
	mm	—	sammeln	dumm

Приголосна фонема [n]

Під час вимови німецького приголосного [n] нижня щелепа трохи опущена, губи не напружені та відстають від зубів, верхня губа трохи піднята, кінчик язика стикається з передньою частиною альвеол, утворюючи змичку. Німецьке [n] утворюється піднятим кінчиком язика, все тіло язика не напружене, задня спинка язика опущена, краї язика торкаються верхніх бокових зубів; м'яке піднебіння опущене та відкриває вхід до носової порожнини, повітряний струмінь, що видихається, проходить через ніс, завдяки чому приголосний отримує носове забарвлення, змичка при вимові ізольованого приголосного розкривається, тон голосу, що спричиняється вібрацією голосових зв'язок, є сильним, що зумовлює сонорність приголосного [n]. Оскільки тіло язика просунуте вперед, тембр приголосного [n] вищий за відповідний український звук.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
n	n	Nummer	ahnen	an
	nn	—	nennen	wann

Приголосна фонема [ŋ]

Під час вимови приголосного [ŋ] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені та відстають від зубів, верхня губа трохи піднята, язик просунутий вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, середньо-задня частина язика піднята до твердого піднебіння та утворює змичку, краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння опущене та відкриває вхід у носову порожнину, повітряний струмінь, що видихається, проходить через ніс, завдяки чому приголосний отримує сонорне забарвлення; тон голосу, який породжується вібрацією голосових зв'язок, сильний, що зумовлює сонорність приголосного.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ŋ	ng	—	springen	Gesang
	n(k)	—	schenken	Bank

Приголосна фонема [l]

При вимові німецького приголосного [l] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені та відстають від зубів, а верхня губа трохи піднята, язик просунутий вперед, його кінчик піднятий до передньої частини альвеол та утворює змичку, середня та задня спинки язика та краї язика опущені, повітряний струмінь, що видихається, проходячи через бокові отвори, утворює слабкий шум; тон голосу, що породжується вібрацією голосових зв'язок, є сильним, що визначає сонорність приголосного; м'яке піднебіння підняте та відкриває вхід до носової порожнини. Німецький [l] напруженіший за українські [л] та [л'].

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
l	l	Lust	schalten	Aal
	ll	-	Schnalle	Ball

ПРАКТИЧНІ ВПРАВИ

Урок 1

Вправа 1. Запитайте свого друга.

1. Wo studierst du? 2. Bastelst du gern? 3. Zweifelst du? 4. Lächelst du? 5. Streichelst du die Katze gern? 6. Was machst du? 7. Läutet es? 8. Heißt das Buch „Englisch“? 9. Schreibst du? 10. Verstehst du Deutsch? 11. Arbeitest du? 12. Wer antwortet jetzt?

Вправа 2. Задайте додаткові питання та дайте на них відповідь.

Muster: Ich besuche einen Fremdsprachenkurs. — Besuchst du auch einen Fremdsprachenkurs? – Ja, auch Nina besucht einen Fremdsprachenkurs.

Ich arbeite am Abend.
Ich übersetze richtig.
Ich studiere Englisch.
Ich komme gleich.
Ich heiße Renata.
Ich gehe an die Tafel.
Ich antworte falsch.
Ich prüfe die Hausaufgabe.

Вправа 3. Провідмінюйте дієслова.

heißen:

Ich ____ Uwe. Und wie ____ du? Und wie ____ der Lehrer?

kommen:

Thomas ____ aus Neuseeland. ____ aus Italien. Und woher ____ ihr, Klara und Oleg?

verstehen:

_____ du das Wort? Ich ____ auch das Wort. Wer ____ das Wort? Alle ____ das Wort.

erklären:

Wer ____ die Grammatik? ____ du die Grammatik? Ja, ich ____die Grammatik.

gehen:

Ich ____ gern zu Fuß. ____ du oft zu Fuß? Meine Gruppenälteste ____ zum Unterricht immer zu Fuß. Wir ____ zum Unterricht auch zu Fuß.

Вправа 4. Вставте артиклі.

1. Am Abend besucht Anna ____ Kurs für Fremdsprachen. 2. Die Stunde beginnt. Wir lesen und übersetzen ____ Text. 3. Im Übungsraum sehe ich _____ Frau. 4. Hat er ____ Uhr? 5. Es gibt ____ Tafel im Zimmer. 6. Haben Sie morgen _____Übersetzung? 7. Wir brauchen ____ Bild. 8. Es gibt nur ___ Beispiel für diese Übung. 9. Hat dieses Mädchen _____ Wörterbuch? 10. Du brauchst _____ Freund. 11. Haben Sie _____ Bleistift? – Ja, ich habe _____ Bleistift. 12. Udo ist

_____ Mann. 13. Das ist _____ Tafel. 14. Flauschi ist ____ Katze. 15. Das ist _____ Heft. 16. Ist Uta noch _____ Kind?

Вправа 5. Поясніть вживання артикля.

1. Diese ____ Hörer bilden solche ____Beispiele und schreiben diese____ Beispiele an jene _____ Tafel. 2. Manche____ Studenten machen keinen _____ Fehler. 3. Am Abend besucht Anna ____ Kursen. 4. Die Stunde beginnt. Wir lesen und übersetzen ____ Texte. 5. Im Übungsraum sehe ich _____ Frauen. 6. Hat er ____ Bücher? 7. Es gibt ____ Tische im Zimmer. 6. Haben Sie morgen _____Übersetzungen? 8. Wir brauchen ____ Bilder. 9. Es gibt ___ Beispiele für diese Übung. 10. Hat dieses Mädchen _____ Wörterbücher? 11. Du brauchst _____ Freunde. 12. Haben Sie _____ Bleistifte? – Ja, ich habe _____ Bleistifte. 13. Udo und Peter sind _____ Männer. 14. Das sind _____ Tische. 15. Flauschi und Aras sind ____ Kätzchen. 16. Das sind _____ Hefte. 17. Sind Uta und Herbert noch _____ Kinder? 18. Anna ist ____ Studentin. 19. Ist er ___ Deutscher? 20. Ich bin ___ Ukrainerin. 21. Herr Wappner ist _____ Abteilungsleiter. 22. Frank ist _____ Kapitän. 23. _____Herr Lehrer, wiederholen Sie bitte! 24. _____ Kind, ich sage dir das ganz genau! 25. ____ Schätzchen, gehen wir ins Kino. 26. Bringe bitte _____ Kreide. 27. Trinkst du _____ Wasser? 28. Anna trinkt _____ Kaffee. 29. Er arbeitet als _____ Abteilungsleiter. 30. Lernst du _____ Französisch?

Вправа 6. Вставте артиклі, поясніть їх вживання.

1. Ich mache _____ Übung. ___ Übung ist leicht. 2. Hast du _____ Lehrer? Ist ___ Lehrer gut? 3. Udo braucht _____ Pause. ____ Pause bekommt er. 4. Es gibt _____ Regel. _____ Regel ist schwer. 5. Das ist ___ Kind. ____ Kind geht zum Unterricht. 6. Peter ist _____ Junge. ____ Junge lernt _____Deutsch. 7. Diese ____ Studenten haben keine ____ Bücher. 8. Diese ____ Frau ist ___ Lehrerin. 9. ____ Kätzchen, trinken wir _____ Milch!

Вправа 7. Поставте загальні запитання.

1. ____ du aus Donezk? — Ja, ich komme aus Donezk.
2. ____ du im Studentenwohnheim? — Ja, ich wohne im Studentenwohnheim.
3. ____ Deutschunterricht? — Nein, hier ist Französichunterricht.
4. ____? — Ja, der Platz hier ist frei.
5. ____? — Ja, ich gehe immer zu Fuß.
6. ____Nick? — Nein, er heißt Max.
7. ____? — Ja, wir lernen Deutsch.
8. ____? — Ja, wir prüfen die Hausaufgabe.
9. ____? — Ja, der Lehrer ist schon da.
10. ____? — Ja, die Grammatik ist schwer.

Вправа 8. Задайте спеціальні питання.

1. Ich heiße Peter. — ____du? 2. Ich komme aus Kyjiw. — ____du? 3. Jetzt wohne ich im Studentenwohnheim. — ____du jetzt? 4. Ich studiere Deutsch. — ____du? 5. Im Unterricht lesen wir Texte. — ____ihr im Unterricht? 6. 10 Studenten lernen Deutsch. — ____Studenten lernen Deutsch? 7. Sie lernen fleißig. — ____sie? 8. Der Unterricht beginnt gleich.— ____der Unterricht? 9. Da sitzt Alex. — ____da?

Вправа 9. Додайте питання, що підходить до відповіді.

1. ____heißen Sie? — Ich heiße Michael Meier.
2. ____wohnen Sie, Herr Meier? — Ich wohne in Bonn.
3. ____kommen Sie? — Ich komme aus Bremen.
4. ____sind Sie geboren? — Ich bin in Bremen geboren.
5. ____alt sind Sie? — Ich bin 27.
6. ____sind Sie von Beruf? — Ich bin Ingenieur.
7. ____arbeiten Sie?— Ich arbeite bei einer Firma.
8. ____machen Sie hier? — Ich mache einen Sprachkurs.
9. ____beginnt der Unterricht? — Der Unterricht beginnt gleich.

Вправа 10. Перекладіть німецькою.

1. Він студент. Студенти старанні. 2. Що це таке? — Це книга. Книга світло-зелена. 3. Що це таке? — Це олівці. Олівці темно-коричневі. 4. Хто Ви (ким Ви працюєте)? — Я інженер за професією. 5. Ми вчимо французьку мову. 6. Сьогодні домашнє завдання легке. 7. Мабуть, вона хвора. 8. Удо працює вранці? — Так, він працює вранці. 9. Коли починається урок? — Урок починається ввечері. 10. Хто навчається у інституті? — Дівчина навчається в інституті. Її звуть Анною.

Вправа 11. Перекладіть німецькою.

1. Як довго Ви вже тут працюєте? — Я працюю тут вже три роки. — Хто Ви за професією? — Я інженер за професією. 2. Слухачка Петрова працює викладачем в інституті іноземних мов. Вона дуже добре знає німецьку. 3. Нас 10 студентів. Ми сумлінно вчимося та вірно перекладаємо, а вчитель перевіряє переклад. Інколи ми ще робимо помилки. 4. Що це таке? — Це книга. — Як називається книга? — Вона називається «Ми вчимо іноземні мови». 5. Зараз друга година. Дзвонить дзвоник. Починається перерва. 6. Викладач каже: «Ви (2 ос. мн.) читаєте невірно. Читайте вдома». 7. У Вас три помилки, виправте їх. — Ось тут одна помилка, покажіть усі помилки, будь ласка. 8. «Деякі слухачі відсутні. Мабуть, вони хворі,» — каже староста. 9. Заходить викладачка, та заняття починається. Викладачка каже: «Добрий день! Хто сьогодні відсутній?» 10. Я студентка. Я навчаюсь в університеті. Я живу неподалік та завжди ходжу на заняття пішки. — Ти йдеш сьогодні на заняття? — Так, заняття починається о 13-й годині. 11. Що це таке? — Це олівець. А це зошити. Тут сидить Анна. Вона зараз прийде. 12. Словник зелений? — Ні, він чорний.

Урок 2

Вправа 1. В якому відмінку стоїть слово? Додайте артикль.

1. Der Lehrer fragt ein__ Studenten. 2. Der Student schreibt ein__ Satz. 3. Wir übersetzen ein__ Text. 4. Die Gruppenälteste zeigt ein__ Text. 5. Die Studenten haben d__ Professor und d___ Seminare gern. 6. Der Student schreibt d__ Wort richtig. 7. D____ Antwort von Dmytro ist gut. 8. Wie heißt d__ Student? 9. Verstehst du d__ Wort? 10. D__ Tabelle hängt da.

Вправа 2. Вставте заперечувальний займенник *kein*.

1. Hast du eine Schwester? — Nein, ich habe ____Schwester. 2. Haben Sie einen Bruder? — Nein, ich habe ____Bruder. 3. Haben Sie eine Frage? — Nein, ich habe ____Frage. 4. Hat er Geschwister? — Nein, er hat ____Geschwister. 5. Hat sie Kinder? — Nein, sie hat ____Kinder. 6. Gibt es hier ein Kino? — Nein, hier gibt es ____Kino. 7 Gibt es da einen Park? — Nein, da gibt es ____Park. 8. Haben Sie Zeit? — Nein, leider habe ich ____Zeit. 9. Gehen wir ins Kino? — Nein, ich habe ____Lust. 10. Haben Sie Probleme? — Nein, wir haben ____Probleme. 11. Brauchst du Geld? — Nein, ich brauche____ Geld. 12. Brauchen Sie eine Wohnung? — Nein, wir brauchen ____Wohnung mehr.

Вправа 3. Використайте у відповідях nicht або kein.

1. Ist das Zimmer teuer? — Nein, das Zimmer ist ____.
2. Stimmt das? —Nein, das ____.
3. Gibt es hier neue Wörter? — Nein, es gibt hier ____neuen Wörter.
4. Hast du Geschwister? — Nein, ich habe ____Geschwister.
5. Ist das richtig? — Nein, das ist ____.
6. Hast du Lust, ins Kino zu gehen? — Nein, ich habe ____Lust.
7. Arbeitet er hier? — Nein, er arbeitet hier____.
8. Ist er verheiratet? — Nein, er ist____ .
9. Gibt es hier ein Hotel? — Nein, hier gibt es ____Hotel.
10. Haben Sie Zeit? — Nein, leider habe ich ____Zeit.

Вправа 4. Запишіть заперечувальні речення.

1. Unser Übungsraum ist groß. 2. Ich habe ein Telefon zu Hause. 3. Wir trinken heute Morgen viel Kaffee. 4. Wir haben Monika sehr gern. 5. Martha geht oft ins Kino. 6. Ich besuche die Freunde in Luhansk. 7. Ein Student schreibt die Kontrollarbeit. 8. Ich kaufe ein Heft. 9. Die CD kostet zu viel. 11. Ich finde jene Lampe. 12. Er begrüßt einen Lektor. 13. Er begrüßt den Lektor.

Вправа 5. Дайте негативну відповідь на запитання.

1. Hast du ein Wörterbuch? 2. Wieviel Stunden Deutsch haben Sie heute?

3. Was hat Max? 4. Habt ihr Bleistifte? 5. Hat Olena Zeit am Abend? 6. Haben Sie Hunger? 7. Was hast du heute? 8. Ich verstehe den Satz nicht. Habt ihr eine Idee? 9. Haben wir Lust auf Kaffee? 10. Hat die Lektorin eine Familie?

Вправа 6. Вставте дієслово *haben* у відповідній формі.

1. Wir ____ein neues Buch. 2. Ich ____ eine gute Idee. 3. Er ____Geld. 4. Ich ____viele Verwandte. 5.____ du Zeit? 6. Meine Geschwister ____eigene Familien. 7. ____Sie Lust, ins Kino zu gehen? 8. Du ____doch Hunger! 9. Wie viele Doppelstunden____ ihr morgen? 10. ____Sie morgen Deutsch?

Вправа 7. Перекладіть німецькою.

1. Кожен слухач не розуміє цих слів. 2. У тієї дівчини немає книги, ручки та зошита. 3. Ви входите до такої кімнати? — Так, у нас тут лекція. 4. Ти не вітаєш цього студента? — Ні, я це роблю! 5. Ви (2 ос. мн.) не володієте цією іноземною мовою? — Ні. Нажаль. 6. Ніхто не тренується у вимові. 7. Мені не потрібна ніяка картина, ніяка сумочка, ніякий стіл, ніякі лампи! Нічого мені не потрібно! 8. Я в жодному разі не відповідаю на запитання. 9. Вони ніколи не звертають уваги на цю помилку. 10. Усі стіни не зелені, а червоні. Розумієш? — Так, я все розумію. 11. У вас (2 ос. мн.) є годинник? — Ні, у нас немає годинника. 12. Лекція триває дві години? — Ні, багато студентів ідуть не на лекцію, а додому.

Вправа 8. Перекладіть німецькою.

1. Наш викладач володіє майже всіма іноземними мовами. Він звертає увагу на вимову та не робить помилок. 2. До кімнати входить батько та вітається з дітьми. Діти відповідають йому. 3. Сьогодні ми перекладаємо текст. Він складний, і в нас багато запитань. Учитель відповідає на питання німецькою. 4. На стелі в нашій аудиторії висять три лампи. Лампи світло-жовті, стеля біла. Стіни в аудиторії також світло-жовті. Наша аудиторія велика та світла. 5. Відкрий вікно, старосто! Провітри кімнату, а потім принеси кусочок крейди та губку. 6. «Добрий день! Чи всі сьогодні присутні?» — питає викладач студентів. — «Нажаль, ні. Одна дівчина відсутня». — «Ви знаєте її ім'я?» — «Так, це Анна». 7. На стінах висять полиці. Попереду висить дошка. В аудиторії стоять також столи та стільці. Столи круглі. 8. Повторіть правила! Сьогодні ми пишемо переклад. — Ну то й що? Професор виправить наші помилки. 9. Ти не відвідуєш курси іноземних мов? Ні, відвідую. Там ми вчимо слова та утворюємо речення з цими словами. Іноді викладач показує картинки, та ми описуємо їх. 10. Наш університет старий та великий. У ньому багато аудиторій. Сьогодні я йду на лекцію з історії мови.

Урок 3

Вправа 1. Доповніть наказові речення дієсловами у відповідній формі.

du:

Du kommst zu spät. — ____ nicht zu spät!

Du machst viele Fehler. — ____ nicht so viele Fehler!

Du besuchst deinen Opa nicht. — ____ doch deinen Opa!

Hörst du Erika nicht? — ____ doch!
Du liest den Satz falsch. — ____ es bitte noch einmal!
Du bist nicht fleißig. — ____ bitte fleißig!

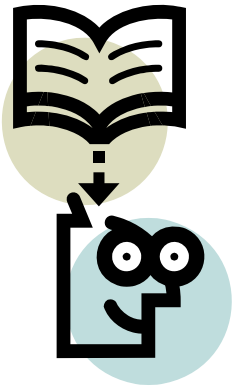

ihr:
Ihr macht viele Fehler. — ____ nicht so viele Fehler!
Warum besucht ihr uns nicht? — ____ uns morgen!
Ihr seid nicht fleißig. — ____ bitte fleißig!
Ihr hört nicht. — ____ bitte !
Ihr sprecht nicht Deutsch. — ____ Deutsch!
Sie:
Warum kommen Sie nicht? — ____ doch bitte !
Sprechen Sie nicht Deutsch? — ____ bitte Deutsch!
Sie sind nicht aufmerksam. — ____ doch bitte aufmerksam!
Sie machen immer diesen Fehler! — ____ diesen Fehler nicht!
Sie gehen zu langsam.— ____ bitte nicht so schnell!

Вправа 2. Вставте в речення дієслова у відповідній формі.
halten:
Meine Freundin ____Diät. ____ du auch Diät? Ja, ich ____auch Diät. ____ ihr alle Diät? Ja, wir alle ____Diät.
sprechen:
Mein Freund Nikolaj ____ Deutsch gut. Ich ____ auch Deutsch. ____ du oft Deutsch? ____ ihr Deutsch im Unterricht?
lesen:
Wir ____ einen Text. Wer ____den Text? ____ Karen den Text? ____ du auch den Text? Ja, ich ____auch den Text.
nehmen:
Ich _____ das Buch. _____ du auch das Buch? _____ Oleg das Buch. Morgen _____ ihr das Buch zum Unterricht.
fahren:
Am Abend _____ er nach Kyjiw. _____ du auch nach Kyjiw? Wir _____ morgen nach Odessa. Und ihr? Wohin _____ ihr?

Вправа 3. Поставте сильні дієслова у відповідну форму.
1. Was (halten) _____ du von dem Seminar? 2. (Nehmen) _____ du deine Kamera auch? 3. Inge (waschen) _____ ihre Klamotten selbst. 4. Was mich (betreffen) _____ ist das in Ordnung. 5. Warum (lassen) _____ er mich so lange warten? 6. Ich (sprechen) _____ morgen darüber mit ihm. 7. Der Fisch (verderben) _____ in der Sonne. 8. So etwas (geschehen) _____ nicht oft. 9. (Helfen) _____ du mir beim Geschirrspülen? 10. Wohin (fahren) _____ du in Urlaub? 11. Jürgen (sehen) _____ den ganzen Abend fern. 12. (Lesen) _____ du gerne Gedichte? 13. Sonja (essen) _____ nicht gerne Äpfel. 14. Carola (vergessen) _____ immer seine Hausaufgaben. 15. Warum (lassen) _____ sie Ihren Koffer nicht hier? 16. Meine Mutter (lesen) _____. jeden Tag

ein Magazin. 17. Marianne (schlafen) _____ immer während der Deutschstunde. 18. Es (geben) _____ viele Studenten hier. 19. Mein Bruder (laufen) _____ jeden Tag 10 Kilometer. 20. (tragen) _____ du gern eine Lederjacke? 21. (Geben) _____ du mir eine Cola? 22. Du (fallen) _____ in das Loch! 23. Wie spät (fahren) _____ der Bus nach Oslo?

Вправа 4. Доповніть речення присвійними займенниками.

Beispiel: Das bin **ich**, und das ist **mein** Bruder.

1. Wie heißen Sie? Und wie heißt ____ Freund?
2. Da sitzt Thomas. Das ist ____ Platz. Und du? Wo ist ____ Platz?
3. Wir haben Deutschunterricht. ____ Lehrer kommt gleich.
4. Wir zeigen dem Lehrer ____ Hefte.
5. Die Studenten machen ____ Hausaufgaben aufmerksam.
6. Ich wohne im Studentenwohnheim. ____ Zimmer ist gemütlich.
7. Wie alt bist du? Und ____ Kusine?
8. Ich habe viele Tanten. Ich besuche ____ Tanten oft.
9. Martina zeigt mir ____ Fotos. ____ Familie ist nicht groß.
10. Ist das Michael? — Nein, das ist ____ Bruder.

Вправа 5. Вставте присвійні займенники.

A. Meine Kommilitonin heißt Nadine. Sie kommt aus Magdeburg. ____Familie ist groß. ____Vater ist Ingenieur, und ____Mutter ist Lehrerin. Sie hat noch zwei Geschwister.____ Schwester ist 16 Jahre alt. ____Bruder ist 25. Nadine sieht____ Bruder nicht oft. Er arbeitet viel.

B. Ich habe einen Freund. ____ Freund heißt Max. Ich besuche____ Freund immer sehr gern. Max zeigt mir Fotos von ____ Familie. Da sehe ich ____Vater und ____Mutter, ____Großeltern, ____Vettern und ____ Kusinen. ____ Mutter ist sehr gastfreundlich.

Вправа 6. Вставте відповідні присвійні займенники.

1. Ich brauche jetzt ___ Bleistift. 2. Die Mutter sorgt für ___ Haus. 3. Wir besuchen ___ Familie in Berlin. 4. Herr Freitag sieht ___ Vetter. 5. Maria verbringt ___ Ferien in Paris. 6. Herr Müller ist böse: ___ Taxi kommt nicht pünktlich. 7. Wo haben Sie ___ Auto, Herr von Hagen? 8. Ladet ihr ___ Freunde ein? 9. Frau Dietrich, geben Sie mir bitte ___ Regenschirm! 10. Ist das ___ Tochter, Frau Weber? 11. Kauft ihr ein Geschenk für ___ Eltern? 12. Wir besuchen ___ Großeltern zum Hochzeitstag. 13. Wir haben einen Hund. Das ist ____ Hund. 14. Sie besuchen ____ Vater. 15. Frau Bäcker, wann kommen ____ Gäste? 16. Ich habe ____ Wörterbuch.

Вправа 7. Заповніть пропуски особовими займенниками.

1. Wo wohnt Johann? — _____ wohnt in München. 2. Sehen Sie diese Frau? — Nein, ich sehe _____ nicht. 3. Wo steht das Auto? — Einen Moment, ich fahre _____ gleich. 4. Kennen Sie den Mann? — Ja, ich kenne _____. 5. Die Müllers haben dieser antike Vase sehr gern. — Keine Sorge, wir schenken _____ den Müllers zum Hochzeitstag. 6. Wozu brauchen Sie die Lehrer? Sie haben doch _____ (wir). 7. Haben die Musiker frei am Freitag? — Ich weiß es nicht, fragen Sie _____ doch! 8. Der Wagen ist kaputt, ich bringe _____ in die Werkstatt. 9. Eine CD ist weg. — Kein Problem, suchen wir ____ zusammen! 10. Der Eintopf schmeckt sehr gut.— Ja, _____ kommt aus Spanien. 11. Wo ist mein Kalender? — _____ liegt unter dem Tisch, ich hole _____ für _____ (du).

Вправа 8. Доповніть речення прийменниками.

1. Wir machen heute einen Spaziergang ____ die Stadt.
2. Ich übersetze diesen Text ____ Wörterbuch nicht.
3. Hör mal, Anne, ich habe Theaterkarten _____ morgen Abend.
4. Das Seminar beginnt _____ 9 Uhr.
5. Ich bin ____ deinen Plan. Er ist einfach prima!
6. Ich weiß noch nicht, wann ich nach Hause komme, so _____ 6—7 Uhr abends.
7. Gehst du zum Fußballspiel? Heute spielt Spartak Moskau _____ Dynamo Kiew.
8. Von 9 ____ 14 Uhr habe ich Unterricht.
9. _____ dich gehe ich zur Party nicht.
10. Die Straße _____ stehen viele schöne Häuser.

Вправа 9. Перекладіть німецькою.

1. Твій викладач піклується про цього студента. 2. Ваш (2 ос. мн.) друг хвалить мене за мою старанність. 3. Не заважай мені! Ти не бачиш?! Я вчу твого сина вимові. Він говорить німецькою, але робить помилки. 4. Ти постійно мене забуваєш! Я цього не розумію. І твої батьки не звертають уваги на мене, мою сім'ю та наших друзів. 5. Куди ти їдеш? 6. Прочитай їх книгу! Візьми її. 7. Біжіть, діти! 8. Він читає вашу (2 ос. мн.) книгу без словника. 9. Це твоя ручка? 10. Учитель каже: «Не розмовляй!»

Вправа 10. Перекладіть німецькою.

1. Я читаю газету. А ти читаєш журнал? Читай книгу! І ви, діти, також читайте! 2. Хто входить до кімнати? — Я входжу до кімнати. А чому ви не входите до кімнати, друзі? 3. Ось скрипка, ти візьмеш її та даси тій дівчині. 4. Візьми той подарунок! Не забудь його! — Нічого я не забуду. Я обов'язково візьму подарунок. 5. Що ти їси? — Я їм це тістечко. Воно смачне. — Не їж тістечко! 6. Ви не подобаєтесь тому вчителю, діти? — Ні, ми йому подобаємось. Але він нам не подобається. 7. Що ти там бачиш? — Я бачу сад. Дивіться, друзі! Хіба він не чарівний? 8. Чому ти не біжиш? Біжи! — Я не бігаю. Я дуже втомився. 9. Куди ви їдете? — Ми їдемо до Берліна, а ця жінка їде у Мюнхен. 10. Не їдь сьогодні до того міста! Допоможи! 11. Чому ти завжди допомагаєш? Чому запрошуєш додому? Що тут

відбувається? Я тобі подобаюсь? — Стій! Не розмовляй! 12. Друзі, чому ви розмовляєте? Я ж роблю доповідь! 13. Де зупиняється цей трамвай? 14. Що ви тримаєте у руці, друзі? 15. Малюк вже спить? Ні? Чому ти не спиш? Спи! 16. Що ти печеш? — Я пеку пиріг. 17. Що ти мені порекомендуєш? — Я рекомендую тобі чай з тістечками.

Урок 4

Вправа 1. Поставте артиклі у правильному відмінку.

1. Nach d__ Unterricht gehe ich in den Sportsaal. 2. Aus d__ Universität geht Anton nach Hause. 3. Mein Haus liegt d__ Park gegenüber. 4. Martin wohnt bei d__ Eltern. 5. Ich mache die Hausaufgaben mit d__ Freund zusammen. 6. Lernen Sie die Wörter zu d __Text! 7. Das Studentenwohnheim ist nicht weit von d__ Universität. 8. Ich lerne Deutsch seit dies__ Jahr. 9. Außer ein__ Studenten antworten alle gut. 10. Er spricht von sein__ Hobby immer sehr gern.

Вправа 2. Вставте прийменники, що підходять за змістом.

Der Unterricht ist __ Ende. __ dem Unterricht gehe ich gewöhnlich gleich __ Hause. Ich gehe oft __ Fuß, manchmal fahre ich __ dem Bus. Ich wohne __den Großeltern nicht weit __ dem Stadtzentrum. Da sehe ich vor der Uni meinen Kommilitonen. Er kommt __ dem Studentenwohnheim mir __. Er ist ein guter Fußballspieler. Er spielt Fußball __ der Schulzeit. Er fragt mich: "Kommst du __ dem Fußballspiel nicht? Heute ist doch Halbfinale! __ dir sind schon alle in der Sporthalle." Ich spiele Fußball nicht, aber ich sehe gern meine Freunde spielen. So gehe ich __ ihm in die Sporthalle.

Вправа 3. Вставте пропущені прийменники.

ab aus bei mit nach seit von zu

А. 1. Gehst du heute Abend _____ mir ins Kino? 2. Hast du heute _____ der Schule schon etwas zu tun? 3. Wo ist dein Bruder? — Er ist _____ seiner Freundin. 4. Der Student aus Korea ist erst _____ zwei Wochen in Deutschland. 5. Meine Haare sind zu lang. Ich muss dringend _____ Frisör. 6. Woher kommst du gerade? — Ich komme gerade _____ meiner Freundin. 7. _____ der Brille sieht Jürgen richtig intelligent aus. 8. Monika, holst du mir bitte eine Flasche Bier _____ dem Kühlschrank? 9. Wo ist dein Bruder? — Er ist _____ Hause. 10. Wo wohnen deine Großeltern? — Sie wohnen _____ Charkiw.

ab aus bei mit nach seit von zu bis durch für gegen ohne um

В.11. Ein Dieb nimmt das Geld _____ der Tasche. 12. _____ diesem Wetter schickt er keinen Hund vor die Tür. 13. Der Vogel fliegt _____ eine Glasscheibe. 14. Ich gehe jetzt. Um 21:00 Uhr bin ich _____ Hause. 15. Um 17:00 Uhr gehe ich _____ Hause. 17. _____ seiner Kindheit braucht Otto eine Brille. 19. Täglich geht Herr Kröte _____ seinem Hund im Park spazieren. 20. _____ wen ist das Geschenk?

Вправа 4. Побудуйте речення, ставлячи підмет на перше місце та додаючи прийменники.

Muster: spazieren gehen / Udo / sein Hund / im Park: Udo geht mit seinem Hund im Park spazieren.

1. gehen / sie / der Unterricht / in die Mensa.
2. wohnen / das Mädchen / seine Eltern / noch.
3. fliegen / wir / im Sommer / Taiwan.
4. fahren / ich / am Samstag / der Zug / München.
5. kommen / Erika / morgen / das Krankenhaus.
6. liegen / Düsseldorf / Köln.
7. arbeiten / Max / BMW / schon seit 20 Jahren.
8. liegen / die Universität / der Park.
9. gehen / er / der Arzt / morgen.
10. gehen / dein Mann / jetzt / Hause.

Вправа 5. Перекладіть речення, звертаючи увагу на вірний переклад займенника *sie*.

1. Sie fahren heute nach Kyjiw. 2. Sie besucht uns selten. 3. Malen Sie dieses Bild selbst? 4. Ich sehe sie später. 5. Sie singt ein neues Lied. 6. Helfen Sie mir?
7. Um wie viel Uhr geht sie nach Hause? 9. Wie heißen Sie?

Вправа 6. Поставте особові займенники, що стоять у скобках, у відповідний відмінок.

1. Ich besuche (du) jeden Tag. 2. Der Professor lobt (wir). 3. Gib (ich) dieses Wörterbuch! 4. Ich höre (er) gut. 5. Er bringt (sie — вона) die Zeitung. 6. Wir erzählen (ihr) dieses Gedicht. 7. Ich schreibe (sie — вони) einen Brief. 8. Sie kennt (er) gut. 9. Du zeigst (wir) dein Zimmer. 10. Sie schenken (ich) ein Buch.

Вправа 7. Поставте особові займенники в скобках у відповідний відмінок

1. Ich gebe (er) eine neue Zeitung. 2. Wir wünschen (ihr) alles Gute! 3. Sie laden (wir) ins Theater ein. 5. Er kommt morgen zu (sie — она). 6. Ich hole (du) um 10 Uhr ab. 7. Der Lektor erklärt (sie — они) diese Regel. 9. Deine Mutter liebt (du).

Вправа 8. Доповніть речення іменниками. Звертайте увагу на порядок слів.

1. die Kunden: Der Kellner bringt die Speisekarte.
2. der Lehrer: Die Bibliothekarin bringt das Buch.
3. das Mädchen: Die Mutter gibt eine Banane.
4. die Freundin: Ich schenke eine CD.
5. die Mutter: Max kauft Blumen.
6. die Studenten: Die Dozentin diktiert ein Diktat.
7. der Mann: Die Verkäuferin zeigt einen Mantel.
8. das Kind: Die Oma gibt einen Kuss.

Вправа 9. Замініть іменники займенниками відповідно до зразку.

Muster: Der Schüler gibt **dem Lehrer** das Heft. — Klaus gibt **ihm** das Heft.

1. Der Polizist zeigt **der Dame** den Weg. — Der Polizist zeigt den Weg.
2. Die Müllers bringen **dem Enkel** ein Computerspiel. — Die Großeltern bringen ein Computerspiel.
3. Gerhard erklärt **dem Freund** die Idee. — Gerhard erklärt die Idee.
4. Angelika schenkt **dem Mann** eine DVD. — Angelika schenkt eine DVD.
5. Michael gibt **der Kellnerin** Trinkgeld. — Michael gibt Trinkgeld.
6. Sophia schickt **ihrem Bruder** einen Brief. — Sophia schickt einen Brief.
7. Wir bringen **den Kollegen** ein Geschenk. — Wir bringen ein Geschenk.
8. Felix gibt **dem Kind** ein Überraschungsei. — Felix gibt ein Überraschungsei.

Вправа 10. Доповніть речення, замінюючи іменники займенниками і слідкуючи за порядком слів.

1. Leo schenkt mir das Buch. — Leo schenkt _____. 2. Ich kaufe meiner Kusine den Pullover. – Ich kaufe _____. 3. Monika bringt dem Vater die Zeitschrift. — Monika bringt _____. 4. Du gibst der Katze einen Ball. — Du gibst _____.
5. Uwe erklärt uns den Weg. — Uwe erklärt _____. 6. Silvia bringt den Freunden frisches Obst. — Silvia bringt _____. 7. Karl zeigt der Großmutter die Fotos. — Karl zeigt _____.

Вправа 11. Доповніть речення, спочатку двома іменниками, потім іменником із займенником, потім двома займенниками.

1. Student Miller hat keinen Kugelschreiber. Gib _____ _____! 2. Was schenkst du deiner Mutter? — Blumen. Ich schenke _____ _____. 3. Unsere Lektorin braucht ein Buch. Gibst du _____ _____? 4. Erickas Freund möchte eine CD haben. Sie kauft _____ _____. 5. Markus hat zu Hause kein Wörterbuch. — Kaufe _____ _____ in diesem Geschäft! 6. Für den Unterricht brauchen die

Studenten einen Beamer. Der Laborant gibt _____ _____. 7. Was nehmt ihr, Kinder? — Eine Tafel Schokolade. — Ok, Monika, gib _____ _____.
8. Wem schreiben die Arbeiter einen Brief? — Ihrem Leiter. Sie schreiben _____ _____. 9. Wir brauchen einen neuen Computer. Der Leiter bestellt _____ _____. 10. Der Hörer versteht den Satz nicht. Erkläre _____ _____.
11. Wem stellst du die Frage? — Meiner Gruppenältesten. Ich stelle _____ _____. 12. Das Mädchen möchte ein Eis. Gib _____ _____!

Вправа 12. *Kennen* чи *wissen*? Заповніть пропуски дієсловами *kennen* або *wissen* у правильній формі.

1. _____ du meinen Freund Erich? 2. _____ du, wie viel es kostet? 3. _____ du die Stadt München? 4. _____ du, wann wir Unterricht haben? 5. _____ du, warum wir dorthin gehen? 6. _____ du die ABBA? 7. _____ du Goethes Werke? 8. _____ du seine Telefonnummer? 9. _____ du, welches Datum heute ist? 10. _____ du die Professorin? 11. _____ du, ob deine Nichte krank ist? 12. _____ du den Film Lola rennt? 13. _____ du den Jahrestag von deinen Großeltern? 14. _____ du die Adresse von unserer Lektorin? 15. _____ du, welches Jahr es ist? 16. _____ du die Statistiken über Arbeitslosigkeit? 17. _____ du Monet? — Ich _____ ihn persönlich nicht, aber ich _____, dass er Maler war, und ich _____ seine Werke gut. 18. Ich _____ nicht, wie lang der Film ist, aber ich _____, dass es gut ist. Ich _____ viele andere Filme von diesem Regisseur. 19. Mein Bruder _____ die Stadt Bonn gut. Er hat ein Jahr dort gewohnt. Er _____ auch, wo die besten Restaurants sind. 20. _____ ihr, dass wir ein Projekt machen? — Ja, das _____ wir schon. Aber wir _____ nicht, ob der Lehrer heute kommt. 21. Wir haben heute ein Seminar. _____ du, wer der Dozent ist? — Ja, ich _____ das. Er heißt Doktor Henker. Meine Schwester _____ ihn von letztem Jahr, denn sie hat dieses Seminar auch gehabt. 22. Ich lese jetzt das Lied von Eis und Feuer. _____ du es? — Nein, aber meine zwei Brüder _____ es sehr gut. Sie haben alle Eis-und-Feuer-Bücher gelesen. Sie _____ auch, wie das Buch endet.

Вправа 13. Заповніть пропуски дієсловами „kennen“ або „wissen“ у правильній формі.

1. Ich_*kenne*_ deinen besten Freund sehr gut. 2. Er _____ genau, wie er nach Krakau kommt. 3. _____ du Ulm? 4. _____ du meine Freundin ? 5. Wir _____ die Antwort nicht. 6. _____ du, wie alt ich bin? 7. _____ Sie, wie spät

es ist? 8. Er _____ den Unterschied zwischen „kennen“ und „wissen“ nicht. 9. _____ du den neuen Film von Stephen Spielberg? 10. Ich _____ nicht, wann das Flugzeug landet. 11. _____ du ihn? 12. _____ du dich mit Computern aus? 13. Er _____, wo Frau Müller wohnt. 14. Ich _____ Katharina schon seit 2 Jahren. 15. Ich _____ ihn sehr gut, aber ich _____ nicht, wann er geboren wurde. 16. Ich _____ das Lied, aber ich _____ nicht, wer der Autor ist.

Вправа 14. *Kennen* чи *wissen*? Зважайте на різницю у вживанні.

1a) *Kennen* Sie meinen Bruder David*?*

1b) Nein, ich _____ ihn nicht, aber ich _____, dass er Lehrer ist.

2a) _____ du die Stadt Magdeburg?

2b) Nein, ich _____ die Stadt nicht, und ich _____ auch nicht, wo sie liegt.

3a) Was macht ihr heute Abend?

3b) Wir _____ es noch nicht. _____ du, wie spat es ist?

4a) Wann fängt das Seminar an, und wer ist die Professorin?

4b) Ich _____ nicht, wann das Seminar anfangt, aber ich _____, wer die Professorin ist. Ich _____ Frau Stein schon, und sie ist sehr nett.

5a) Im Winter ist es sehr kalt in Deutschland.

5b) Ja, ich _____ das schon. Ich _____ viele Leute, die auf den Philippinen leben möchten.

6a) Morgen haben wir eine Party. Wann kommt ihr und was bringt ihr mit?

6b) Wir _____ nicht genau, wann wir kommen, aber ich _____, dass wir Bier mitbringen.

7a) Lädst du ihn ein?

7b) Ich _____ es noch nicht. Ich _____ ihn nicht so gut.

Вправа 15. Перекладіть німецькою.

1. Я в розпачі! Наш викладач говорить надто швидко та дещо незрозуміло. Я вивчаю німецьку мову вже цілий рік, але все одно не розумію його. — Будь терплячим! Сміливіше, не бійся! 2. Як мені дістатися до майдану Поезії? — Ти цього не знаєш? Треба лише поїхати на трамваї. Він зупиняється неподалік від метро. 3. Коли у вашого брата день народження? — Сьогодні. — Ви маєте подарунок для нього? — Авжеж. Ми сподіваємося, що йому сподобається. 4. Як справи з твоєю дисертацією? — Дякую, усе добре. 5. Де зараз Ваш колега? — Він у Німеччині у відрядженні. Він їздить туди щомісяця. 6. Студенти ідуть додому та по дорозі розмовляють про літературу та музику. 7. Де ти живеш? — Я орендую кімнату у свого колеги.

З вікна я бачу садок та майдан. Я дуже задоволений своєю кімнатою. 8. Що ти робиш вранці? — Вранці я зазвичай у бібліотеці. В мене багато справ. У середу я робитиму доповідь у Німецькому центрі. 9. Де знаходиться зупинка? — Вам потрібна трамвайна чи тролейбусна? 10. Я в захваті від свого міста. Воно дуже красиве. Особливо красиві його будівлі та парки.

Вправа 16. Перекладіть німецькою.

1. Ти не вітаєш його з днем народження?! — Ні. Я не задоволений його роботою, і тепер говорю лише про його доповідь. — Він робить доповідь? — Так, але він досі з нею не упорався. — Це не має значення. Стався до нього терпляче. 2. Ви (2 ос. мн.) їдете на автобусі? — Ні, я їду на трамваї, а моя подруга їде на метро. 3. Що та дівчина тримає у руці? — Вибач, я цього не знаю. 4. Ти знаєш цього студента? — Ні, я його не знаю. 5. Я живу у своїх батьків, але часто їжджу до своїх друзів. 6. Що ти бачиш з вікна? — Мої вікна виходять у садок. 7. Одразу після занять я йду додому. 8. Цей професор не приносить жодному студентові свої книги. 9. Мати дарує їй книгу.

Урок 5.

Вправа 1. Доповніть речення словами, поданими справа!

1. Ingenieur Akimow geht in ____; er arbeitet zwölf Jahre in ____.	die Fabrik
2. Der Student legt das Wörterbuch auf ____; es liegt jetzt auf ____.	der Tisch
3. Wir spielen das Versteckspiel; meine Tochter versteckt sich hinter ____; ich laufe auch hinter ____.	ein Baum
4. Der Kamm liegt immer vor ____; leg ihn wieder vor ____.	der Spiegel
5. Der Mann geht an ____; er bleibt eine Minute an ____ stehen und klettert dann hinauf.	die Leiter
6.Wir sitzen neben ____, Peter setzt das Kind auch neben ____.	der Ofen
7. Der Feuerwehrmann klettert schnell auf ____; in zwei Minuten ist er auf ____.	das Dach

Вправа 2. Побудуйте словосполучення з дієсловами. Пам'ятайте про те, що інколи прийменники можуть зливатися з артиклями.

- an (die Wand, der Schrank, das Fenster), unter (der Tisch, die Couch, das Bett, die Bank), in (die Ecke, der Schrank), zwischen (die Betten, das Bücherregal und das Klavier, der Schrank und das Sofa) stellen;
- in (das Ferienheim, der Wald, die Berge, das Ausland), an (das Schwarze Meer, die Ostsee, der Rhein, das Ende der Welt), auf (das Land, die Krim) fahren;
- in (das Ferienheim), an (das Asowsche Meer), auf (das Land) sein.

Вправа 3. Вжийте відповідні прийменники.

unter *чи* ***zwischen***?

1. Dieses kleine Geheimnis bleibt natürlich ____ uns. 2. _____ den Gästen gibt es viele Maler. 3. _____ den Freunden ist kein großer Altersunterschied. 4. Der Täter

sitzt _____ den beiden Polizisten. 5. Der Rektor sitzt mitten _____ den Studenten. 6. Kann er auch _____ den Zeilen lesen? 7. _____ solchen Bedingungen kann kein Orchester proben!

Вправа 4. Вставте відповідні дієслова та прийменники *(stellen, legen, setzen, hängen)*.

1. Normalerweise _____ man das Bild ___ die Wand. Aber Uta legt es auf den Boden.
2. Normalerweise _____ man sich ___ den Tisch. Aber Karen legt sich auf den Tisch.
3. Normalerweise _____ man die Flaschen ___ den Keller. Aber Martin legt sie in die Badewanne.
4. Normalerweise _____ man die Tassen ___ den Tisch. Aber Jochen hängt sie ans Fenster.
5. Normalerweise _____ man die Wäsche ___ die Wäscheleine. Aber Lola legt sie auf die Wiese.
6. Normalerweise _____ man die Hemden ___ den Schrank. Aber Bruno legt sie auf das Sofa.
7. Normalerweise _____ man die Zeitung ___ den Tisch. Aber Gerda schmeißt sie auf den Boden.
8. Normalerweise _____ man die Lampe ___ die Decke. Aber Max stellt sie in die Ecke.
9. Normalerweise _____ man das Poster ___ die Wand. Aber Monika legt es auf das Bett.
10. Normalerweise _____ man das Hündchen ___ sein Hundekörbchen. Aber Bello legt man aufs Bett.

Вправа 5. Побудуйте речення.

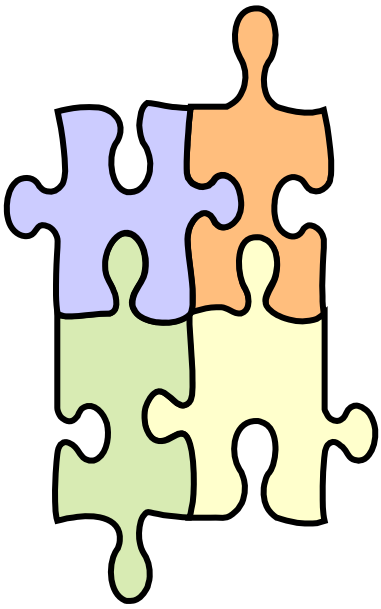

1. legen — das Buch — ich — auf — die Bank.
2. liegen — das Buch — auf — die Bank.
4. sitzen — dieser Student — neben — mein Freund.
5. hängen — der Mantel — in — der Schrank — ich.
6. hängen — der Mantel — in — der Schrank.
7. stellen — der Tisch — an — die Wand — der Vater.
8. stehen — der Tisch — an — die Wand.
9. gehen — der Lektor — vor — die Tafel.
10. stehen — der Lektor — vor — die Tafel.
11. legen — Susanna — der Teppich — vor — die Couch.
12. hängen — der Junge — das Poster — über — das Bett.
13. hängen — das Poster — über — das Bett.
14. sitzen — ich — zwischen — Jochen und Robert.
15. liegen — die Mutter — auf — das Sofa.
16. stellen — der Student — der Krimi — in — der Bücherschrank.
17. stehen — der Roman — in — der Bücherschrank.

18. legen — sie — das Heft — auf — der Tisch.
19. liegen — das Heft — auf — der Tisch.
20. setzen — ich — das Kind — neben — meine Tante.
21. sitzen — das Kind — neben — meine Freundin.
22. hängen — der Vater — der Regenmantel — in — der Schrank.
23. hängen — der Regenmantel — in — der Schrank.
24. stellen — der Sportlehrer — das Netz — in — die Ecke.
25. stehen — das Netz — in — die Ecke.
26. stellen — der Taxifahrer — das Auto — vor — der Eingang.
27. stehen — das Auto — vor — der Eingang.
28. legen — die Frau — der Bildteppich — unter — das Bett.
29. liegen — der Bildteppich — unter — das Bett.
30. hängen — der Künstler — das Bild — an — die Wand.
31. hängen — das Bild — an — die Wand.
32. stecken — ich — das Geld — in — die Jackentasche.
33. stecken — das Geld — in — die Jackentasche.
34. liegen — der Opa — auf — die Couch.
35. gehen — der Hörer — an — der Tisch.
36. stehen — der Hörer — an — der Tisch.

Вправа 6. Доповніть речення дієсловами, звертаючи увагу на відокремлюваність префіксів.

1. *verstehen* Bitte ____ Sie mich nicht falsch ____!
2. *aufstehen* Der Hausmeister ____ immer sehr früh ____.
3. *absagen* ____ Sie den Wagen ____. Wir fahren nicht. *(Imperativ)*
4. *eintragen* Er ____ die Resultate in die Tabelle ____.
5. *zustimmen* Ich ____ deinem Vorschlag völlig ____.
6. *bestellen* Der Lehrer ____ neue Lehrbücher in der Bibliothek ____.
7. *gelingen* Das Buch ____ diesem Autor nicht ____.

Вправа 7. Вставте дієслова з префіксами, що відокремлюються. Деякі дієслова не підходять.

abfahren, abschließen, abschreiben, anfangen, anhalten, anrufen, anziehen, anzünden, aufgehen, aufwachen, einschlafen, einsteigen, untergehen, umziehen, weggehen, zuhören

1. Herr Steuber _____ die Girlande für seine Kinder ____.
2. Die Freundin von Max _____ ihn fast jede Stunde ____.
3. Die Schüler _____ ihrem Lehrer immer aufmerksam ____.
4. Das Handballspiel _____ morgen bereits um 18:00 Uhr ____.
5. Dieser Student _____ ständig von seinem Nachbarn ____.

6. Euer ICE _____ um 13:21 Uhr vom Gleis 3 ____.
7. Alle Fluggäste _____ jetzt in den Bus ____.
8. Meine Verwandten _____ diese Woche in ihre neue Wohnung ____.
9. Wo _____ der Bus Linie 4 ____?
10. _____ bitte die Tür____!

Вправа 8. Доповніть речення дієсловами, протилежними за змістом.

Muster: Zuerst **zieht** Alex die Jacke **an**. Dann zieht er sie wieder aus.

1. Arthur macht das Fenster auf. Seine Frau _____.
2. Emil schaltet den Fernseher an. Sein kleiner Bruder _____.
3. Benedikt schließt die Tür auf. Brigitte _____.
4. Katharina macht das Licht an. Ihr Mann _____.
5. Eva zieht ihre neuen Sandalen an. Dann _____.
6. Der Student schlägt das Buch auf. Aber der Lehrer _____.
7. Um 3:00 Uhr schläft die Familie ein. Um 6:30 Uhr _____.
8. Die Fahrgäste steigen in den Bus ein. Nach 15 Minuten _____.
9. Meine Uhr ist verrückt! Mal geht sie vor, mal _____.
10. Bernd baut das Zelt auf. Bruno _____.

Вправа 9. Побудуйте речення, додайте префікси до дієслів: ab (5), an (2), auf, aus, zu.

1. __rufen / ich / dich / morgen früh.
2. __stehen / mein Vater / samtags immer spät.
3. __schalten / Georg / nie den Fernseher.
4. __fahren / der Zug / pünktlich um 20:02 Uhr.
5. __warten / ich / den nächsten Bus.
6. __nahen / die Frau / den abgefallenen Knopf.
7. __machen / Sybilla / nicht / das Fenster.
8. __holen / mein Mann / mich heute Abend von der Arbeit.
9. __ziehen / Ernie / sich die nassen Socken.
10. __räumen / Sonja / jeden Tag ihren neuen Tisch.

Вправа 10. Перекладіть німецькою, звертаючи особливу увагу на префікси.

1. Він завжди рано встає. 2. Ти виглядаєш чудово! 3. Я виходжу з автобуса неподалік від університету, а багато людей сідають там на метро. 4. Ти що, користуєшся моєю книгою?! — Але ж це книга про дизайн (über Design), а я зараз обставляю квартиру… Вибач мені за це, будь ласка. 5. Про що ти мені не повідомляєш? Ти не прибираєш квартиру? Не робиш покупок? Що ти там робиш без мене? — Ні, я лише не мию посуд. А ще не запрошую додому друзів та подруг та подовгу зупиняюсь біля вікна. Я чекаю на тебе. Повертайся до мене, будь ласка! 6. Ми йдемо на заняття. Ти йдеш з нами?

Вправа 11. Перекладіть німецькою.

1. Я кладу цей килим у вітальню під стіл перед диваном між торшером та шафою. 2. Кішка не сидить біля вікна за ліжком або на книжковій шафі? — Ні, вона спить у спальні на ліжку під лампою. 3. Давайте поставимо столик на кухню в той куток. 4. Ви (2 ос. мн.) сидите за столом серед ваших друзів? Посадіть дитину за стіл та йдіть до кабінету. 5. Де книги? — Вони лежать на підлозі, постав їх у шафу. 6. Вони вішають лампу над піаніно на стіну між вікон. 7. Повісь моє пальто у коридорі на гачок, а свої сукні в одежну шафу. 8. Твій друг стоїть поруч зі мною. 9. Вони завжди записують телефонні номери у телефонну книгу. 10. Цього тижня у мене багато справ. Я працюю вдень і вночі.

Вправа 12. Перекладіть німецькою.

1. Діти, вибачте тій дівчині її помилку! 2. Ти зачекаєш на нього до 5-ої години? 3. Іноді ми зустрічаємо того вчителя біля входу до нашого будинку. 4. Я допомагаю своїй сестрі із домашніми завданнями. А ти допомагаєш своєму братові у навчанні? 5. Пане Удо, почніть з тексту, а потім допоможіть нам з перекладом. 6. Я шукаю свою книгу. — Вона лежить там, на столі під зошитами. 7. Він не телефонує тобі? — Ні, він завжди телефонує мені вечорами! 8. Ти не знаєш, де мій друг? Ми всі його шукаємо. — Ні, я цього не знаю. І твого друга я не знаю.

Урок 6.

Вправа 1. Вставте зворотні займенники, якщо це потрібно.

1. Am Morgen zieht ____ Maria schnell an. 2. Kämmst du ____ vor dem Spiegel? — Ja, ich kämme _____ vor dem Spiegel. 3. Freut ihr ____ auf das Neujahr? 4. Der Kontrolleur macht ____ an die Arbeit und kontrolliert die Fahrkarten. 5. Im Park begegne ich _____ meinem Professor. 6. Der Lektor kommt in den Übungsraum und die Studenten stehen auf. Dann setzen sie _____. 7. Vor dem Hotel verabschieden wir ____ von unseren Kollegen. Wir sehen ____ morgen. 8. Wie fühlen Sie sich? — fragt der Arzt. — Oh Doktor, ich fühle _____ schrecklich! 9. Wo hält ihr Kind _____ an Werktagen auf? 10. Unsere Gruppenälteste verspätet ____ nie. 11. Am Abend kommen meine Verwandten zu Besuch und wir unterhalten ____. 12. Duschst du ____ kalt oder warm? — Kalt. Es macht gesund. 13. Am 1. September lernen die Studenten _____ kennen. 14. Mein Vater rasiert ____ selten. 15. Ihr stellt ___ das überhaupt nicht vor.

Вправа 2. Поставте якомога більше питань до наступних речень.

1. Wir treffen uns morgen um 8 vor dem Universitätsgebäude. 2. In den Ferien erholen sich die Studenten am Meer. 3. Mein Freund stellt sich meiner Mutter vor. 4. Alle freuen sich auf das Wochenende. 5. Mein Vetter und meine Nichte sehen sich den Film auf Deutsch an. 6. In der Pause unterhaltet ihr euch über die Kunst. 7. Du hast gesagt, du machst dich gleich an die Arbeit! 8. Dein Kollege unterhält sich im Flur mit deiner Freundin. 9. Ich habe es mir anders vorgestellt. 10. Auch im Winter duschen wir uns kalt. 11. Du setzt dich ans Fenster neben deinen

Studienfreund. 12. Ihr seht euch ziemlich oft. 13. Sein Lehrer erkältet sich nie. 14. Im Korridor vor dem Übungsraum drängen sich viele Studenten. Sie haben da eine Prüfung. 15. Vor dem Schlafengehen zieht er sich aus und legt sich ins Bett.

Вправа 3. Дайте пораду, використовуючи наказовий спосіб.

Muster: In diesem Kino läuft ein guter Film (ansehen). Sieh ihn dir an!

1. In deinem Haus gibt es warmes Wasser (duschen).
2. Ihr schreibt sehr langsam (beeilen).
3. Du sprichst schon zu lange (verabschieden).
4. Ihr seid irgendwie traurig (amüsieren).
5. Dein Bart ist schon zu lange (rasieren).
6. Ihr Haar ist zerzaust (kämmen).
7. Ihr steht schon lange hier (setzen).
8. Es ist kalt heute (warm anziehen).
9. Sie vergessen schon Ihren Onkel (sehen).
10. Der Professor kennt Sie nicht (vorstellen).
11. Die Zeit für die Kontrollarbeit läuft und du schreibst nicht (machen).
12. Der Zug fährt gleich ab (verspäten, nicht).

Вправа 4. **Доповніть речення допоміжними дієсловами.**

1. Die Großmutter_____ mich nicht gesehen.
2. Gestern _____ wir nicht zur Schule gegangen.
3. Wir _____ unsere Freunde im Kino getroffen.
4. Um wie viel Uhr _____ der Unterricht begonnen?
5. Jens _____ oft nach Asien gereist.
6. _____ du dein Tagebuch endlich gefunden?
7. Ihr _____ über drei Stunden gewartet.
8. Ich _____ Champagner zur Party mitgenommen.
9. _____ du heute Morgen früh aufgewacht?
10. Gabi _____ ihre Kusine in Münster besucht.
11. Meine Eltern _____ 10 Jahre in Littauen gewohnt.
12. Wir _____ bei meinem Onkel in Köln geblieben.
13. _____ du die neue CD von Rammstein gekauft?
14. Der Lehrer _____ vor der Tafel gestanden.
15. In welchem Jahr _____Johann Sebastian Bach gestorben?

Вправа 5. Заповніть пропуски в листі відповідними допоміжними дієсловами.

Liebe Renate,
kannst Du es Dir vorstellen: ich _____ einen Mann _____ (finden)! Er heißt Bruno und ist sehr nett. Letzen Sonntag _____ er mich _____ (sehen); wir _____ uns bei einem Café _____ (treffen). Ich _____ fast zu spät _____ (sein): Ich _____ zu lange _____ (schlafen). Aber er war so süß, er _____ für mich Blumen _____

(mitbringen). Dann waren wir in einem Restaurant und _____ französisch _____ (essen). Für zwei Stunden _____ wir im Restaurant _____ (bleiben), und wir _____ auch eine ganze Flasche Weißwein _____ (trinken)! Er _____ über seine Familie _____ (sprechen). Seine Mutter _____ ein Buch über die Modern Talking _____ (schreiben), was ich sehr interessant finde! _____ du vielleicht im Radio das neue Lied von Dieter Bohlen _____ (hören)? Um zehn Uhr _____ er mich wieder nach Hause _____ (bringen). Er musste am Montag eine Prüfung schreiben. Ich _____ ihm über eine Stunde _____ (helfen), denn ich kann auch Englisch. Ich _____ ihm auch meine Notizen _____ (geben). Er _____ sie in seiner Tasche nach Hause _____ (tragen). Er _____ mich sogar _____(küssen)!
Später am Sonntagabend _____ ich nichts _____ (machen). Ich _____ ihn vorher nicht _____ (kennen), und ich _____ also nicht _____ (wissen), dass er so wunderbar ist! Ich _____ im Bett _____ (bleiben) und ich _____ nur an ihn _____ (denken). Meine Freundin Franziska _____ mich "ein komisches Mädchen" _____ (nennen), weil ich ihn so liebe. Na ja, so ist das Leben! Ich _____ nicht _____ (verstehen), dass die Liebe so schön ist! Ich schreibe Dir bald, meine liebe Schwester! Ich werde auf Deine Antwort warten.
Deine Schwester, Birgit

Вправа 6. «haben» чи «sein»? Заповніть пропуски в діалозі дієсловами HABEN або SEIN.

ABIGAIL: Tag, Jens! _____ ihr gestern Abend noch ins Kino gegangen?

JENS: Ja, wir _____ einen neuen Film mit Harrison Ford im Rialto gesehen. Und du, was _____ du gestern Abend gemacht?

ABIGAIL: Ach, ich _____ zu Hause geblieben. Ich _____ an meiner Jahresarbeit gearbeitet, und dann _____ ich früh ins Bett gegangen.

JENS: Schade. Wir _____ nach dem Film noch ein Bier getrunken. Ich _____ erst nach drei Uhr in der Nacht eingeschlafen!

BERT: Mein neues Auto ist schon kaputt.

ULRIKE: Wie _____ denn das passiert?

BERT: Ich _____ gegen einen Zaum gefahren. Die Polizei _____ gekommen, und dann _____ ich eine Strafe bekommen. Dann _____ ich einen Mechaniker angerufen, und er _____ den Wagen repariert.

KAREN: Ich _____ gestern mit Margo gesprochen. Sie _____ letzte Woche aus Lübeck zurückgekommen.

LOLA: Ah, schön! _____ sie dort eine gute Zeit gehabt?

KAREN: Ja, aber es _____ jeden Tag geregnet. Gabi _____ viele Tage im Museum und im Theater verbracht; sie _____ nur an einem Tag durch die Stadt gelaufen.

Вправа 7. Запишіть речення в перфекті.

1. Florian kauft eine Kette. 2. Anna geht mit Harald aus. 3. Gudrun arbeitet am Samstag. 4. Du vergisst dein Wörterbuch. 5. Ihr steht heute Morgen sehr früh auf. 6. Martin und Gerhard diskutieren viel. 7. Heute schreibe ich eine Kontrollarbeit. 8. Am Wochenende fahren meine Verwandten nach Berlin. 9. Ich esse Kartoffeln und Fisch zum Abendessen. 10. Silke studiert Philosophie.

Вправа 8. Запишіть наступні речення у минулому часі, використовуючи перфект.

1. Ich spiele am Abend Fußball. 2. Wir essen oft Lasagne. 3. Eva macht ihre Hausaufgaben nicht. 4. Meine Eltern reisen oft nach Spanien. 5. Ich finde einen Bleistift unter der Couch. 6. Wandert ihr oft im Frühling? 7. Was sagst du? 8. Ihr kauft viele DVDs. 9. Martina wohnt in Berlin. 10. Thomas arbeitet bei Starbucks'. 11. Wir wissen die Adresse nicht. 12. Wir sehen jeden Tag fern. 13. Wo bist du? 14. Bringst du dein Spiel mit? 15. Trinkt dein Bruder viel Bier? 16. Peter kommt um 9 nach Hause.

Вправа 9. Запишіть речення в перфекті, поясніть вживання допоміжних дієслів.

1. Udo wird krank. 2. Ihr seid begabt. 3. Bernd und Paulina springen ins Wasser. 4. Du läufst im Feld. 5. Die Blume wächst schnell. 6. Die Großmutter stirbt. 7. Ihr kommt am Freitag. 8. Meine Eltern fliegen regelmäßig nach Amerika. 9. Der Bus fährt schnell. 10. Marta erwacht früh.

Вправа 10. Вставте в речення дієслова за змістом.

bringen denken • kennen • nennen • rennen • wissen

Am 1. September hat mich mein Vater zur Universität _____. Ich habe dort noch keinen Menschen _____, aber ich hatte ich bald viele Freunde. Wir sind von einer Party zur anderen _____, und haben uns stark amüsiert, aber wir haben nur selten an unseren Klausuren _____. Meine armen Eltern haben bald nicht mehr _____, was sie mit mir tun sollten, und sie haben mich einen richtigen Faulenzer (ледар) _____.

Вправа 11. Доповніть речення дієсловами, поданими нижче.

fahren; gehen; kommen; springen; bleiben; laufen; sein; werden; wachsen; fallen; fliegen; sterben; geschehen; fließen

1. Gestern _____ ich mit dem Bus nach Prag _____. 2. Heute _____ Markus zu Fuß zur Uni _____. 3.Mein Onkel _____ am Sonntag _____. 4. Die Katze _____ durch das Fenster _____ in den Garten. 5. Da meine Kommilitonin krank ist, _____ sie zu Hause _____. 6. Ihr _____ 2 Kilometer schnell _____. 7. Vorige Woche _____ wir krank _____. 8. Mein bester Freund Uwe _____ zum Arzt _____. 9. Das Kind _____ langsam _____.
10. Er _____ ins Wasser _____. 11. Sie _____ nie mit einem Lufthansa-Flugzeug _____. 12. Meine Großmutter _____ im August _____. 13. Sein Unfall _____ am 1. Januar _____. 14. Tränen _____ _____.

Вправа 12. Поставте спеціальне запитання до виділеного слова в минулому часі.

Muster. Die Mutter macht die Pizza. — "**Wer hat die Pizza gemacht?**"

1. Heins schenkt seiner Freundin einen Ring.
2. Florian beantwortet dem Lehrer die Frage nicht.
3. Die Familie sieht den ganzen Sonntag fern.
4. Sie arbeiten täglich von 9 Uhr bis 18 Uhr.
5. Der Mann bietet dem Politiker Transport an.
6. Die Schachte ist über 200 Meter tief.
7. Die Jungs tanzen auf den Tischen.
8. Der neue Mitarbeiter kommt aus der Slowakei.
9. Dem Kranken geht es schlecht.
10. Die neue Mitarbeiterin sehr gut aus.

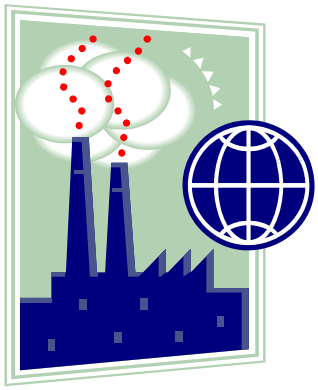

Вправа 13. Вставте у речення подані в дужках дієслова в минулому часі.

1. Laura hat vor einer Woche den Führerschein gemacht (machen).
2. Sie _____ am Wochenende zu ihrem Freund Otto _____ (fahren).
3. In Mannheim _____ sie mit ihrem Wagen erst keinen Parkplatz _____. (finden).
4. Dann _____ sie aber vor Ottos Haus einen freien Platz _____ (sehen).
5. Schnell _____ sie ihr Wagen in die Parklücke _____ (stellen).

6. Otto _____ sich sehr über den Besuch von Laura _____ (freuen).
7. Nach drei Stunden _____ Laura wieder _____ (gehen).
8. An ihrem Auto _____ ein Zettel von der Polizei _____ (sein).
9. "Sie _____ falsch _____"(parken).
10. So _____ Linda eine Strafe für falsches Parken _____ (bekommen).

Вправа 14. Перекладіть німецькою.

1. Ти себе добре почуваєш? — Ні, вчора вдень я прийняв холодний душ та застудився. 2. Твій малюк не почистив зуби? — Ні. — Дуже шкода. 3. Ми не йдемо у кіно завтра ввечорі? — Та ні, ідем, адже я вже купив квитки. 4. Де ви (2 ос. мн.) відпочивали вчора ввечері? Я тобі телефонував. — Я домовився з подружкою (про зустріч) і ми пішли у кіно. Ти знаєш її, я тобі її відрекомендував. Ми подивились фільм, поговорили (поспілкувались) про літературу, а потім пішли у кафе. Там ми пили каву, слухали музику і танцювали, а потім я провів її додому, і вона попрощалась зі мною. 5. Сьогодні вдень він поїхав додому, а сьогодні ввечері він вже буде на місці. — Яка невдача! Я вже купив квитки у театр. 6. Я ж тебе знаю. Ти напевно запізнишся. — У жодному разі! 7. Ти тільки-но уяви собі! Я вчора зустрів його (випадково) біля входу в музей. Там товпилось багато людей. 8. Вона причепурилась, і тут її дядько постукав у двері. Він приніс їй книгу та запросив її на входини на завтра на вечір, і вона дуже зраділа — і книзі, і вечірці (die Party). Вона була дуже вдячна дядькові за запрошення.

Вправа 15. Перекладіть німецькою.

1. Вчора я не звернув уваги на того чоловіка. 2. Вчитель пояснив нам це правило та продиктував усі приклади. 3. Ти довго навчався в університеті? 4. Ми багато разів повторювали цей текст. 5. Чому ви не привітались з тим доцентом? 6. У тому році вони ще не володіли жодною іноземною мовою. 7. Ти витер руки? 8. Чому він не припинив вивчення літератури? 9. Я відкрив вікна у кімнаті. 10. Ми не прибрали ту кімнату. 11. Чому ти так повільно видихав на уроці фізкультури? 12. Вчора вони довго робили покупки у тому місті. 13. Ви не увімкнули телевізор, друзі? 14. Я відрекомендував тому юнакові мого колегу. 15. Хіба ви неуважно слухали, пане Майере?

Вправа 16. Перекладіть німецькою.

1. Я постукав у двері та почув: ви розмовляли з тією людиною про мою роботу. 2. Чому ви так довго розважалися? Беріться за домашнє завдання! 3. Ти вже познайомився з нею? — Так, я випадково зустрів її на вулиці, побачив її та відрекомендувався їй. 4. Чому ти радієш своєму дню народження? Як ти собі це уявляєш? 5. Чому Ви прощаєтеся зі своїми друзями? 6. Ці студентки дуже вдячні тому юнакові за допомогу. 7. Ти недобре себе почуваєш? — Так, я вчора прийняв холодний душ та застудився. 8. Ти не почистив зуби? 9. Я завжди розчісуюсь лише перед

дзеркалом. 10. Чому ви не розчісуєте волосся? 11. Я зробив усі домашні завдання, переклав той текст, написав ці вправи та вивчив слова. Потім я пішов до університету. 12. Чому ти прийшов додому так пізно?! Я телефонувала тобі, але тебе не було вдома. — У мене було повно справ, але рівно о десятій я був на місці. — Невже ти заснув лише о дванадцятій? 13. Мама веде сина за руку. 14. Чому ти не подав руку тому вчителеві? — Він ніякий не вчитель. Він навіть ніколи не вчився в університеті! 15. Ти тільки уяви собі! Я зустрів його (випадково) біля входу у кіно. Там товклося багато людей.

Урок 7

Вправа 1. Доповніть речення модальними дієсловами у відповідній формі.

1. Ich _____ (wollen) in die Uni gehen.
2. Friedrich _____ (können) sehr gut singen.
3. Du _____ (müssen) Englisch lernen.
4. Sie (Pl.) _____ (sollen) nicht Englisch sprechen.
5. Du _____ (dürfen) nicht abschreiben.
6. Wir _____ (wollen) in Kyjiw wohnen.
7. Ihr _____ (dürfen) bei einem großen Unternehmen arbeiten.
8. Herr Meier, Sie _____ (sollen) nicht so spät kommen.
9. Mein Onkel _____ (müssen) in Nürnberg leben.
10. Ich _____ (können) auch ins Restaurant gehen!

Вправа 2. Доповніть діалоги модальними дієсловами.

1. — Warum _____ (müssen) du denn schon gehen?
   — Ich _____ (sollen) in zehn Minuten bei Frau Martens sein.
2. — Warum _____ (dürfen) deine Schwester Karen heute Abend nicht tanzen gehen?
   — Meine Eltern _____ (mögen) ihren neuen Freund Markus nicht.
3. — Warum _____ (möchten) du denn kein Bier?
   — Ich _____ (mögen) Bier überhaupt nicht. Es ist zu sauer.
4. — Am Wochenende _____ (sollen) es sehr warm sein.
   — Prima! Dann _____ (können) wir schwimmen gehen!
5. — Warum _____ (möchten) ihr keinen Weißwein?
   — Wir _____ (dürfen) keine Alkoholgetränke bestellen.
6. — _____ (können) Laura Deutsch sprechen?
   — Nein, aber sie _____ (wollen) es lernen.
7. — Warum _____ (können) du heute nicht tanzen gehen?
   — Ich _____ (müssen) meine Hausaufgaben machen.

Вправа 3. Побудуйте речення, звертайте увагу на порядок слів.

1. dürfen / gehen / ich / morgen Abend / in die Disko?
2. möchten / trinken / Sie / Saft oder Mineralwasser?
3. wann / ihr / müssen / gehen / heute / schlafen?
4. Leonard / müssen / gehen / zur Uni / jetzt.
5. Katharina / können / sprechen / Japanisch / sehr gut.
6. warum / du / wollen / kaufen / die Wohnung / nicht?

Вправа 4. Доповніть речення модальними дієсловами за змістом.

1. — Hallo, Rita. Ich gehe in die Bibliothek. _____ du mitkommen?
— Nein, ich _____ leider nicht. Es ist Ausverkauf, und ich _____ unbedingt ins Zentrum fahren. Aber morgen haben wir eine Kontrollarbeit in Deutsch. _____ du nicht lernen?
— Was du nicht sagst! Morgen, echt?
— Ja, hast du das schon wieder vergessen? Du _____ doch nicht immer abschreiben.
— Was _____ wir denn machen, wenn Frau Professor Heller uns erwischt?

2. Herr Professor Schneider, ich _____ leider nicht am Deutschunterricht teilnehmen.
— Warum denn _____ Sie heute nicht mitmachen?
— Ich habe mich erkältet. Ich _____ mich ausruhen. Ich _____ heiß duschen, Tee trinken und richtig schlafen.
— Wer hat das gesagt?
— Mir ist wirklich schlecht! Ich _____ mich heute nicht konzentrieren.
— Waren Sie denn schon beim Arzt?
— Nein, noch nicht.
— Sie _____ nach Hause gehen. Aber Sie _____ mir morgen eine Bestätigung vom Arzt bringen!

3. Mutti, _____ ich heute ins Kino gehen? Ich _____ gern den neuen Film mit Til Schweiger sehen.
— Robbi, diesen Film _____ du noch nicht sehen. Diesen Film _____ man erst ab 18 sehen. Du _____ dir einen anderen Film anschauen.
— Ich _____ nicht immer diese Kinderfilme sehen!
— Tja, da _____ ich dir auch nicht helfen. Du _____ noch etwas älter werden, dann _____ du dir jeden Film anschauen!

Вправа 5. Побудуйте речення з модальними дієсловами.

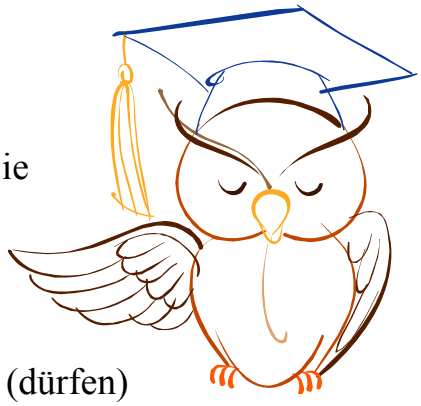

Muster: Sie kommt zu mir. (wollen) Sie kommt zu mir. Sie will zu mir kommen.
Wir lernen bei mir Französisch. (können)
Du bereitest dich auf die Prüfung vor. (sollen)
Wir lernen viel auswendig. (müssen)
Die Studenten rauchen nur im Hof hinter der Universität. (dürfen)

Hilfst du mir bei der Hausaufgabe? (können)
Geht diese Gruppe jetzt nach Hause? (dürfen)
Die Nachhilfelehrerin hilft dir. (sollen)
Der Aspirant lernt die Literaturgeschichte. (müssen)
Unser Studiengang macht einen Schikurs. (wollen)

Вправа 6. Що можна і не можна робити в університеті наступним особам?

Ein Deutschlehrer _____
Die Laborantin _____
Der Lehrstuhlleiter _____
Der Dekan _____
Der Methodiker _____
Der Universitätswart _____
Die Putzfrau _____
Die StudentInnen _____
Der Ingenieur_____
Die Eltern _____

Вправа 7. Доповніть речення: man чи Mann?

1. An der Bushaltestelle steht nur ein _____ mit einem kleinen Kind. 2. Der _____ im dunklen Anzug bestellt ein Glas Bier. 3. Es ist schon sehr spät, _____ darf nicht so laut singen. 4. Der _____ dort links ist mein Vetter Robert. 5. In diesem Café kocht _____ einen sehr guten Kaffee. 6 . Ein _____ und eine Frau sitzen an jenem Tisch und sprechen. 7. _____ muss vor der Prüfung in Geschichte alles noch einmal wiederholen. 8. Der _____ muss jetzt aussteigen. 9. Im Winter zieht _____ sich warm an.

Вправа 8. Сформулюйте речення, використовуючи невизначено-особовий займенник man.

1. Was macht man im Deutschunterricht?

Muster: Übungen machen — Man macht Übungen.

Texte lesen, Texte übersetzen, Deutsch sprechen, Fragen beantworten, Fragen stellen, Beispiele bilden, Bilder beschreiben, Dialoge bilden, Lieder hören, Lieder singen, sich Filme ansehen.

2. Was macht man sonntags?

Freunde besuchen, Musik hören, Bücher lesen, Sport treiben, ins Kino gehen, fernsehen, wandern, im Winter Schi laufen, ins Konzert gehen.

Вправа 9. Доповніть речення дієсловами, що підходять за змістом.

1. In der Uni _____ man nicht rauchen. 2. Er _____ sehr gut Klavier spielen. 3. Das Kind schläft, du _____ nicht so laut sein. 4. Das Auto funktioniert nicht, also _____ ich zu Fuß gehen. 5. Ich _____ dich hier nie wieder sehen! 6. Man _____ eine Tasse Kaffee haben. 7. Hier _____man sich ganz schön entspannen. 8. Der Vater arbeitet, man _____ ihn nicht stören.

9. Man _____ den Tag vor dem Abend nicht loben. 10. Wie _____ man leben? — Ich weiß es nicht!

Вправа 10. Порахуйте та назвіть числівники німецькою.

1. ½ + ¼ =; 2/6 +4/6 =; 2/10 +8/10 =; 5/12 + 5/12 =; 3/20 +7/20 =; 6/24 + 8/24=;
2. ½ – ¼ =; 3/5 – 2/5 =; 7/8 – 3/8 =; 9/10 – 5/10 =; 11/12 – 1/12 =; 19/20 – 10/20 =;
3. 1/2 · ½ =; 1/3 · 2/4 =; 2/5 · 3/5 =; 2/7 · 6/7 =; 3/10 · 3/8 =; 9/20 · 3/5 =.

Вправа 11. Яке питальне слово треба використати в наступних реченнях?

1. _____ spät ist es? 2. _____ ist die Gitarre? 3. _____ fährt der Zug ab? 4. _____ alt ist er? 5. _____ wiegen Sie? 6. _____ hoch ist das Haus? 7. _____ weit ist Nürnberg von München? 8. _____ lang ist die Elbe? 9. _____ Tage hat der März? 10. _____ geht bei euch im Sommer die Sonne auf, und _____ geht sie unter?
11. _____ Sekunden hat eine Stunde? 12. _____ kommt Herr Professor?

Вправа 12. З'єднайте частини сурядного речення.

1. Rufe ihn lieber an	a) sondern lasse ihn in Ruhe.
2. Das Internet gibt viele Möglichkeiten	b) und da verschicken wir alle Briefe.
3. Wir gehen heute zur Post	c) denn keiner kennt seine Adresse.
4. Streite nicht mit ihm	d) aber nicht alle benutzen sie.
5. Ihr bleibt jetzt zu Hause	e) oder es gibt morgen keine Party.

Вправа 13. З'єднайте частини речення правильним сполучником.

denn aber oder und also trotzdem außerdem dann danach darum sonst

1. Ich lade meine Freunde ein, _____ ich habe Geburtstag.
2. Wir gehen einkaufen, _____ fahren wir an den See.
3. Er schreibt meinen Aufsatz, _____ ich gehe mit ihm ins Kino nicht.
4. Die Lehrerin fragt Orlowa über Akkusativ, _____ sie kennt die Antwort nicht.
5. Sie fahren bald nach Deutschland, _____ sollst du sie besuchen.
6. Felix ist verletzt, _____ spielt er weiter Fußball.
7. Du sprichst zu langsam, _____ machst du immer noch viele Fehler.
8. Draußen regnet es in Strömen, _____ wir bleiben zu Hause.
9. Zuerst lesen die Studenten den Text, _____ übersetzen sie ihn.
10. Ich muss meine Großmutter anrufen, _____ wartet sie heute nicht auf mich.
11. Max verliebt sich in Inge, _____ sie heiraten ein Jahr später.

Вправа 14. Напишіть історію, використовуючи якомога більше сполучників та сполучуваних слів.

In den Urlaub mit der Familie fahren — mit dem Zug, Bus fahren — der Flug ist zu teuer — schnell ein Hotel finden — nicht sehr viele Touristen in der Stadt — es gibt keine Sonne — nach Hause fahren wollen —am dritten Tag hell scheinen — sich den ganzen Tag sonnen — nach einigen Tagen viel Regen — nicht rausgehen, im Hotel bleiben — es gibt einen Schwimmbad im Hotel — viele Cafés in der Nähe — kein Kino, kein Theater, keine Bücherei.

Вправа 15. Перекладіть німецькою.

1. Він може зателефонувати тобі сьогодні ввечері: він має час. 2. Можна мені проводити вас (2 ос. мн.) додому? 3. Ти повинен добре розмовляти німецькою! — Ні, не повинен. Мені це не подобається. 4. Йому хотілося б піти з нами в кіно, але він повинен поговорити зі своїм професором, а цей професор може зустрітися з ним лише ввечері. 5. Я хочу прочитати цю книгу! Ти можеш надіслати мені її авіапоштою? 6. Ти ж міг купити вчора два квитки! — Нічого я не міг. Я не хотів іти у театр. 7. Ви (2 ос. мн.), без сумніву, зараз ідете на лекцію. А він, кажуть, пішов додому. 8. Може, вони поговорили з ним сьогодні, але навряд чи. Я вважаю, вони не хотіли цього робити. 9. Він каже, що довго чекав на мене вчора. Але я прийшла до вокзалу вчасно! 10. Кажуть, вона часто звертається до свого вчителя.

Вправа 16. Перекладіть німецькою.

1. Я заходжу за моєю книгою, оскільки ти давно повинен був віддати її мені. 2. Ми не будемо платити за каву, а ти переконаєш його: він повинен заплатити за все заради нас. 3. Я ніколи не пишу вам і не спілкуюся з вами, але, незважаючи на це, ви завжди звертаєтесь до мене зі своїми проблемами! 4. Я звертаюсь до нього на «ти», отже, йому теж можна не звертатись до мене на «Ви». 5. Я сьогодні склав іспит, потім Анна ходила на пошту, а крім того, ми зустріли твого друга з вокзалу. Ми все зробили, тому тепер можемо розважатись. 6. Як мені знайти твій дім? — Спочатку ти маєш пройти повз поштамт біля метро. Після того пройди повз кінотеатр. 7. Зніми пальто та повісь його на гачок у коридорі. 8. Не заважай мені, інакше я можу провалитися на іспиті!

Вправа 17. Перекладіть німецькою.

1. Ти хотів би жити у цьому місті? 2. Вам можна було звернутися до нього, а мені нічого не було можна. 3. Ви дійсно мусите це зробити? — Так, ми хочемо це зробити. 4. Хіба вам можна розмовляти у цій кімнаті? 5. Ти можеш мені допомогти? 6. Ви хочете зателефонувати йому, діти? 7. Йому не можна сидіти за цим столом. 8. Ти хочеш отримати посилку від своєї сестри? 9. Мені хотілося б піти на пошту, але я не зможу. 10. Можна до вас звернутись? 11. Мій брат сказав, я повинен був піти на пошту, але я нічого не

мусив. 12. Діти, ви мусите купити поштовий папір. 13. Мені читати? 14. Коли їм не можна тобі дзвонити? 15. Ми не можемо перекласти цей текст. 16. Вчитель каже, я повинен вчитися. 17. Ми хотіли отримати листи до запитання та посилку, а він нічого не хотів. 18. Нам купувати конверти? 19. Чи не можуть вони піти туди? 20. Ви можете розмовляти тут, друзі? 21. Ми повинні купити цю книгу. 22. Ви не хотіли б надіслати листа? 23. Я маю залишатися у квартирі. Зараз прийде мій брат. 24. Він міг на мене чекати. 25. Ти правда мусив надіслати телеграму? — Нічого я не мусив. 26. Вони не хотіли б бачити того клієнта. 27. Він хоче скласти компанію тому хлопчику. 28. Вона сказала, нам можна подзвонити їй. 29. Вони хочуть піти до тієї будівлі. 30. Він може надіслати посилку у будівлі поштамту. 31. Чому нам не можна провести тебе додому? 32. Поштові службовці повинні обслуговувати клієнтів. 33. Тобі не можна йти до телефонного відділу. 34. Він повинен піти до телеграфного відділу. 35. Ти дійсно повинен звернутися до нього? — Так, я цього хочу.

Урок 8

Вправа 1. Доповніть речення означеними артиклями та провідмінюйте прикметники.

1. D___ klein___ Mädchen will d___ fremd___ Mann nicht grüßen.
2. D___ dunkelgrün___ Kleid passt nicht zu d___ scharlachrot___ Schuhen.
3. D___ streng___ Vater verbietet d___ nicht brav___ Sohn heute Abend ins Kino zu gehen.
4. D___ breit___ Schrank passt nicht durch d___ schmal___ Tür.
5. D___ sauer___ Gurken schmecken d___ holländisch___ Gasten nicht.
6. D___ gelb___ Fahrrad steht unter d___ alt___ Baum.
7. D___ krank___ Großvater mochte d___ bitter___ Hustensaft nicht einnehmen.
8. D___ arrogant___ Koche wollen d___ schmutzig___ Geschirr nicht spulen.
9. D___ fleißig___ Studenten wollen d___ schwierig___ Prüfung in Deutsch bestehen.
10. D___ jung___ Mann will d___ attraktiv___ Frau zum Tanzen einladen.

Вправа 2. Доповніть речення доцільними прикметниками, не забуваючи про закінчення.

ängstlich, arbeitslos, dunkel, fleißig, frech, ganz, gut, historisch, hungrig, hübsch, laut, neu, reich, schnell, langsam, schlafend, schüchtern, stürmisch, teuer, verwundet

1. Der _____ Mensch kann sich die _____ Urlaubsreise nicht leisten.
2. Der _____ Junge nimmt dem _____ Mädchen das Kuscheltier weg.
3. Das _____ Sportauto überholt den _____ LKW.
4. Die _____ Musik stört die _____ Großeltern.

5. Der _____ Wind fegt in der Nacht über die _____ Stadt.
6. Die _____ Studenten freuen sich über die _____ Ergebnisse.
7. Die _____ Kinder fürchten sich vor dem _____ Wald.
8. Der _____ Wolf mochte den _____ Hasen fressen.
9. Der _____ Bürgermeister will das _____ Gebäude abreißen lassen.
10. Die _____ Frau will den _____ Faulenzer nicht heiraten.

Вправа 3. Провідмінюйте неозначені артиклі та прикметники.

1. Ein____ hilfsbereit____ Student bietet sein____ überfordert____ Kommilitonin seine Hilfe an.
2. Ein____ dunkelrote____ Hose passt nicht zu ein____ himmelblau____ Bluse.
3. Ein____ zärtlich____ Mutter kümmert sich stets um ihr____ klein____ Kinder.
4. Ein____ wohlhabend____ Mann hat kein____ groß ____ Probleme.
5. Da liegt ein____ verletzt____ Hund in Ihr____ grün____ Garten.
6. Ein____ jung____ Mann fährt mit ein____ gestohlen____ Wagen davon.
7. Ein____ attraktiv____ Mädchen hat mein____ dumm____ Bruder zu einer Party eingeladen.
8. Ein____ nett____ Mitarbeiterin von mir liest zurzeit ein____ sehr interessant____ Buch.
9. Mein____ älter____ Schwester plant im Winter ein____ lang____ Reise durch Südamerika.
10. Mein____ klein.____ Hund hat gestern lange mit ein____ groß____ Katze gespielt.

Вправа 4. Дайте заперечувальну відповідь та відповідь із використанням антоніма.

Muster: Ist das Auto neu? — Nein, das ist kein neues Auto. Das ist ein altes Auto.

1. Ist der Übungsraum hell? 2. Ist das Sofa billig? 3. Ist der Trickfilm interessant? 4. Sind die Studenten faul? 5. Sind die Prüfungsergebnisse gut? 6. Ist das Bett kurz? 7. Ist die Jacke sauber? 8. Sind die Mädchen laut? 9. Ist der Mann ängstlich? 10. Ist die Cola kalt?

Вправа 5. Дайте відповідь на запитання, використовуючи поданні нижче словосполучення.

heißer Kaffee, grüner Tee, frisches Brot, süßes Gebäck, frische Butter, mildscharfer Käse, roter Kaviar, warme Milch, frisches Schweinefleisch, abgekühltes Gemüse, warmes Kartoffelbrei, alter Wein u.a.

1. Was hat man im Kühlschrank? 2. Was hatten Sie heute zum Mittagessen? 3. Was bestellen Sie im Restaurant? 4. Womit bewirten Sie Ihre Gäste? 5. Was empfiehlt der Arzt gegen die Erkältung? 6. Was kaufen Sie im Supermarkt?

Вправа 6. Дайте відповідь на запитання.

Muster: — Hast du dir diese Woche nur einen interessanten Film angesehen
— Nein, zwei interessante Filme.

l. Gibt es in deiner Heimatstadt nur einen schönen Park? — Nein, mehrere... . 2. Hat das Mädchen ein schönes Geschenk bekommen? — Nein, viele... 3. Haben deine Kommilitonen eine schwere Prüfung hinter sich? — Nein, drei... 4. Hat der Lehrer nur einen groben Fehler korrigiert? — Nein, alle... 5. Ist im Garten nur eine blaue Rose aufgeblüht? — Nein, einige.... 6. Gibt es in dieser Straße nur ein historisches Gebäude? — Nein, viele.... 7. Hat sich nur ein tapferer Bergsteiger gerettet? — Nein, beide.

Вправа 7. Провідмінюйте прикметники у множині. Додайте закінчення.

A. l. jene neu___ Texte. 2. zwei klein___ Söhne. 3. alle bekannt___ Regisseure. 4. welche festlich___ Tage. 5. gut___ Noten. 6. solche klug___ Studenten. 7. viele interessant___ Romane. 8. keine prima___ Ideen. 9. die letzt___ Ausgaben. 10. viele historisch___ Städte. 11. grün___ Anlagen. 12. diese riesig___ Bäume. 13. einige warm___ Wochen. 14. beide zehnstöckig___ Gebäude. 15. unsere letzt___ Neuigkeiten. 16. mehrere richtig___ Antworten. 17. einige grob___ Fehler. 18. diese jung___ Ritter. 19. einige lang___ Flüsse. 20. keine lngfristig___ Lösungen.

B. 1. durch wenige klein___ Fenster. 2. nach solchen einfach___ Prüfungen. 3. aus einigen zauberhaft___ Schlössern.4. in manche europäisch___ Städte. 5. auf steil___ Dächern. 6. für seine letzt___ Bücher. 7. von ihren weltbekannt___ Romanen. 8. mit euren ausgezeichnet___ Kenntnissen. 9. in mehreren groß___ Supermärkten. 10. mit beiden echt___ Freunden.

Вправа 8. Додайте закінчення до прикметників.

1. Diese Nachricht kann man auf allen heutig__ Webseiten finden. 2. Um uns herum liegen uralt____ grün__ Wälder und hoh__ Berge. 3. Bringen Sie warm__ Kleidung mit! 4. Zeig mir bitte deine neu__ Schlittschuhe! 5. Solche leicht__ Prüfungen habe ich nicht erwartet. 6. Mehrere groß__ Geschäfte arbeiten rund um die Uhr. 7. Jene phonetisch__ Regeln haben wir noch nicht gelernt. 8. Wir sollen noch einige dringend__ Fragen besprechen. 9. Zwei letzt__ Filme waren sehr interessant. 10. Der Lehrer war mit beiden neu__ Studenten zufrieden. 11. Ich habe noch nie solche schön__ Tassen gesehen. 12. Viele neu__ Wohnblocks werden am Stadtrand gebaut. 13. In klein__ deutsch__ Städten gibt es viele historisch__ Baudenkmäler. 14. Man saniert alt__ Bauten. 15. Sie hat golden__ Hände.

Вправа 9. Розкрийте дужки, ставлячи прикметники у потрібному відмінку та числі.

1. Das (hellblau) Wasser schimmert im (hell) Sonnenlicht. 2. Der (schüchtern) Junge sorgt sich um seine (hübsch) Kommilitonin. 3. Auf dem Tisch liegen (blau) Hefte, (rot) Stifte, (grün) Wörterbücher und das (neu, weiß) Klassenbuch. 4. Zum Frühstück habe ich (belegt) Brote mit (frisch) Käse und (schwarz) Kaffee. 5. Alle (neu) Studenten müssen heute in die (weite) Aula. 6. Wenige (klug) Dozenten haben dieses Buch nicht gelesen. 7. Beide (klein) Kinder spielen mit dem (mechanisch) Zug. 8. Jene (alt) Gebäude sehen wunderschön aus. 9. In dieser (modern) Stadt gibt es einen (großartig) Park, einen (sacht) Fluss und viele (gerade) Straßen. 10. In solchem (groß) Garten gibt es keine (gut) Fruchtbäume! Unmöglich! 11. Siehst du da ein (prächtig) Haus? — Leider nicht. Ich sehe da kein (prächtig) Haus, nur eine (klein) Hütte. 12. Diese (nett) Frau hat eine (rosa) Bluse und (lila) Rock an.

Вправа 10. Поставте запитання до виділених слів. Welche(r/s) чи Was für ein(e)?

1. Helen packt ihren **schweren** Koffer. 2. Die Kinder mögen **alte** Spielzeuge mehr als **neue**. 3. In dieses Zimmer möchte ich eine **weiße** Sofa und zwei **weiße** Sessel stellen. 4. Die Straßenbahn fährt durch **enge alte** Straßen. 5. Anton ist mit dem **schnellen** ICE um 13.07 in Nürnberg angekommen. 6. Herr Schöler, Sie möchte ein **nervöses** Mädchen sprechen. 7. Gestern habe ich diesen **dunklen** Anzug gekauft. 8. Zur Universität fahre ich mit dem Bus **Linie 345**. 9. Schottische Männer tragen **karierte** Röcke. 10. Die zweite Übersetzung habe ich ohne grobe Fehler geschrieben. 11.Stelle **dieses** Wörterbuch in den Bücherschrank. 12. Alex besteht diese **schwere** Prüfung ganz locker.

Вправа 11. Доповніть питання вірними питальними словами.

1. _____ Kontrollarbeit schreiben wir heute, in Grammatik oder in Phonetik? 2. Mit _____ Bus kann ich bis zur Medizinakademie fahren? 3. _____ Mädchen steht da? 4. Schatzi, _____ Kleid soll ich anziehen, das blaue oder das rote? 5. _____ Schrankwand wünschen Sie, eine helle oder eine dunkle? 6. _____ Student kann so etwas schreiben? 7. In _____ Stock liegt die Fakultät für Fremdsprachen? 8. _____ Stimmung hast du heute? 9. _____ Koffer nimmst du mit, diesen roten oder jenen grauen? 10. _____ Wetter haben wir morgen, wer kann mir sagen?

Вправа 12. Перекладіть німецькою.

1. Він, без сумніву, поклав свій костюм у шафу. 2. Що це за смугаста сукня лежить біля тих світлих бавовняних костюмів? Це не сукня, а спідниця з вовни. 2. Той хлопчик каже, що мився холодною водою. 3. Ти гуляв холодним Львовом учора ввечері? — Так, я роздивлявся чудові пам'ятки. 4. Звичайно, ви застудилися, діти. 5. Ця гарна дівчина ніякі цікаві пам'ятки споглядати не могла. 6. Хто приїхав до нашого гарного міста сьогодні

уранці? 7. Мені не подобаються такі широкі вулиці, крім того, я не хотів нічого нового, тому тут не гуляв. 8. Ти справді придбав пару мешт зі справжньої шкіри? — Ні, проте моя дружина купила одну розкішну синю сукню. 9. Мій друг застудився і повинен був залишитися у своїх батьків. 10. Мій старий колега поспілкувався з моєю милою дружиною і запросив нас до себе на день народження. 11. Ти не хочеш послухати музику, потанцювати і добре відпочити? — Хочу. — Добре, тоді не запізнюйся! 12. Ви завжди запізнюєтеся, діти. — Якраз зараз не такий випадок. 13. Я запросив тебе на входини, а ти зовсім не зрадів моєму запрошенню! — Це не так. 14. Щоранку ми п'ємо чорну каву і з'їдаємо пару булочок зі свіжим маслом. 15. Ці дурні діти кажуть, що проробили багато матеріалу. Проте, не дивлячись на це, вони не змогли скласти іспит, тому я їм не вірю.

Вправа 13. Перекладіть німецькою, звертаючи увагу на суб'єктивну модальність.

1. Моєму любому колезі хотілося б звернутися до нашого малого приятеля. 2. Можливо, цей видатний професор вже приїхав до нашого чудового міста. 3. Моя чарівна дружина каже, що склала тобі товариство і пішла з тобою до телеграфного відділу. — Ні, це неправда. 4. Твій син пішов до кав'ярні? — Ні, він готувався до цього жахливого іспиту і сьогодні ввечері опрацьовував матеріал. 5. Наша донька не змогла скласти іспит і зазнала невдачі. 6. Твій син може зустріти мене з вокзалу? — Ні, у нього повно справ! Не дивлячись на це, я тобі допоможу. 7. Коли він візьметься за свою важку працю? 8. Будьте вдячними тому чудовому хлопцеві за допомогу! 9. Кажуть, у нашого старого дідуся немає кави. Піди до нового універмагу та придбай йому її і ще щось гарне. 10. Цей білий колір тобі личить. 11. Не забувайте, діти, вам не слід нічого купувати. 12. Усе синє старить ту гарну жінку. 13. Яку сукню ти хочеш придбати? — Я хочу придбати не сукню, а якийсь темний піджак. 14. Ця сорочка має пасувати до твоєї шовкової краватки. 15. Потім цей дивний хлопчик повинен був отримати декілька листів до запитання.

Вправа 14. Перекладіть німецькою.

1. Кожен злий професор щоранку проходить повз нас в університеті і не вітається. 2. Що це за дивна людина? — Це студент пана Еліні. Я зустрів його вчора. 3. Хто міг вкинути монетку в апарат? — Ми цього не знаємо. 4. Цей гарний хлопець хоче з тобою поспілкуватися, а крім того, йому хотілося б заплатити за твій сніданок. 5. Яка у тебе мила дитина! 6. Моя подруга придбала розкішну білу сукню, уявляєш? 7. Ці студенти надзвичайно нестаранні. Вони нічого не вчать! Проте їм завжди щастить. 8. Моя домашня господарка завжди прибирає квартиру уранці. 9. Ця світло-рожева сукня личить моїй гарній дружині. А мені дуже подобається її фасон. — Але рожевий колір зараз не модний. 10. Я хочу купити пару чорних мешт на високих підборах і темно-брунатне пальто. — Тобі краще купити мешти на

низьких підборах. 11. Що це за модна лляна сорочка? 12. Чому ти п’єш так багато чорної кави? З’їж краще трохи білого хліба зі свіжим маслом. 13. Який олівець ти купиш, цей чи той? 14. Кажуть, він не звернувся до робітників пошти. 15. Ти завжди так довго спиш уранці? — Так, потім я вже не можу піти у ванну кімнату і вмитися. 16. Я не завжди можу звернути увагу на знайомих. 17. Твій друг тобі телефонував учора ввечері?

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Під час самостійного опрацювання матеріалу студенти виконують завдання до практичних занять, готуються до завдань поточного контролю, написання модульних контрольних робіт та підсумкової екзаменаційної роботи. Завдання до практичних занять включають вправи з базових підручників, вивчення активної лексики, домашнє читання, аудіювання, твори, презентації.

Студентам рекомендується також підвищувати свій рівень володіння навичками мовленнєвої діяльності та рівень лінгвістичної компетенції, використовуючи медіа-ресурси.

Для вивчення лексики особливо ефективною є програма «Anki», що базується на техніці навчання за допомогою повтору лексичних одиниць з певними інтервалами (т. зв. флеш-картки). Програма включає колоди (набори) карток з лексичним матеріалом, скачати її можна безкоштовно на сайті http://ankisrs.net/. Встановивши програму на комп'ютері або мобільному приладі, студент може створити власну колоду, або ж скачати колоду з сайту. Кожна картка включає чільну та зворотну сторони. Програма показує чільну сторону картки, а студент має згадати, що знаходиться на зворотній. Згадавши (або зрозумівши, що не може згадати), студент вибирає опцію «Показати відповідь». Після цього він має вказати, наскільки легко йому було згадати відповідь: треба вибрати з чотирьох варіантів — «Не пам'ятаю», «Пам'ятаю», «Знаю», «Дуже легко». Від цього залежить, коли програма знов покаже цю картку. Якщо студент обирає варіант «Дуже легко», ця картка з'явиться знов через сім днів, «Знаю» — через три дні, «Пам'ятаю» — наступного дня, «Не пам'ятаю» — у цьому ж сеансі. Програма також демонструє, скільки ще карток у колоді, скільки лексем вже було вивчено (за поточний сеанс і з початку користування програмою), скільки часу залишилося до кінця сеансу. Працювати у цій програмі необхідно щоденно, проглядаючи картки протягом десяти хвилин. Під час одного сеансу роботи студент знайомиться з двадцятьома новими лексемами. Ця програма є надзвичайно ефективною для підвищення лексичної компетенції.

Для вивчення німецької лексики також можна користуватися ресурсом http://quizlet.com/, що також базується на системі флеш-карток, проте ще забезпечений комплексом ігор і завдань, які сприяють засвоєнню матеріалу: «Орфограф» (студент має набрати на клавіатурі почуте слово), «Scatter» (студент має з'єднати слово та його переклад), «Космічна гонка» (студент має набрати на клавіатурі переклад слова до того, як воно «долетить» до протилежної сторони екрана).

Можуть зацікавити студентів також інші комп'ютерні ігри для вивчення німецької мови:

- ✓ онлайн-гра «Німецький алфавіт» http://www.solnet.ee/games/g1_g86.html;

- ✓ онлайн-гра «Рахуємо німецькою» http://www.solnet.ee/games/g1_g98.html;
- ✓ онлайн-гра «Кольори німецькою» http://www.solnet.ee/games/g1_g97.html;
- ✓ пласкі фігури німецькою http://www.solnet.ee/games/g1_g101.html;
- ✓ об'ємні фігури німецькою
- ✓ http://www.solnet.ee/games/g1_g102.html.

Особливо рекомендовано пройти навчальну гру «Баба Яга за тридев'ять земель. Починаємо вивчати німецьку», що спрямована на вивчення алфавіту,

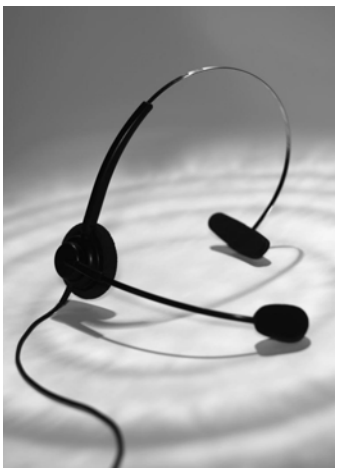

закріплення базової граматики та лексики, розвиток сприйняття розмовної мови. Вона включає 1) базовий «квест», за виконання якого студент в ігровій формі, рятуючи дракона, знімаючи прокляття з чарівного дзеркала або ж перемагаючи павуків, вивчає граматику та лексику рівня А1, і 2) завдання на вивчення чисел, кольорів, пір року, використання прийменників, також побудовані в ігровій формі. Гру можна завантажити, наприклад, на сайті http://rutracker.org.

Для підвищення граматичної компетенції та закріплення активного граматичного матеріалу рекомендується користуватися інтернет-тестами і вправами, що перевіряються програмним забезпеченням ресурсу. Знайти відповідні завдання можна за посиланнями:

- http://www.deutsch-lernen.com;
- http://www.daf-portal.de/uebungen/;
- http://www.schubert-verlag.de/aufgaben.

Для розвитку навичок читання і письма існують навчальні ресурси, побудовані за принципом соціальної мережі. На цих ресурсах пропонується інтерактивне навчання та письмове спілкування з носіями мови. Прикладами таких ресурсів є http://lang-8.com та http://www.livemocha.com. На таких

сайтах користувачі працюють у тандемі – носії мови допомагають тим, хто їх мову вивчає. Зареєструвавшись на цих сайтах, студент вказує свою рідну мову та мову, яку він вивчає. Потім він веде на відповідному сайті блог, створюючи короткі тексти на довільну тему і розміщуючи їх у блозі у вигляді постів. Пост студента з'являється в ленті новин користувачів, для яких його мова, що вивчається, є рідною. Ці користувачі коментують та правлять його пост, вказуючи, яких помилок він припустився, та як висловити ту ж думку було б краще. Крім того, користувачі, що працюють у тандемі, спілкуються один з одним, створюють групи, підписуються на оновлення один одного.

Для розвитку навичок аудіювання студентам рекомендується переглядати навчальні відеозаписи на ресурсі www.youtube.com, де розміщені, наприклад, матеріали з аудіокурсу «germanpod101». Значна кількість навчальних аудіо- та відеозаписів міститься на сайті http://rutracker.org. Варто також звернути увагу на групу у соціальній мережі під назвою «Deutsch — СЛУШАЕМ, СМОТРИМ, А ТАКЖЕ ЧИТАЕМ НА НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ».

У другому семестрі студентам рекомендується переглядати не лише навчальні ролики, але й художні і мультиплікаційні фільми німецькою мовою з субтитрами (найкраще обирати знайомі фільми, у першу чергу — улюблені).

Крім того, у другому семестрі обов'язковим до перегляду є навчальний мультфільм Jonalu. Офіційний сайт мультфільму — http://www.tivi.de/fernsehen/jonalu/start/index.html. На цьому сайті можна знайти вправи в ігровій формі, спрямовані на закріплення лексики і розвиток аудіювання. Сам мультфільм можна скачати на сайті http://rutracker.org. Лексика і пісні з мультсеріалу подані нижче.

Jonalu. 1.1

1,2,3,4!
Jo, Naja, kleiner Käfer Lu —
wir zusammen sind JoNaLu!
JoNaLu
Jetzt fehlst nur noch du,
denn ein Jonalu bist auch du!
Wir hüpfen wie ein Jonalu,
happen wie ein Jonalu,
rufen, reimen, singen —
das kannst auch du.

der Käfer — жук
happen — хапати
hüpfen — стрибати
reimen – римувати

Wir flitzen über den Glitzersee — psch! psch!
Wir schlagen uns durch den grünen Wald — bam! bam!
Wir steigen auf den hohen Berg — puh! puh!
Und da gibt es Picknick.

flitzen — нестися стрімголов
der Glitzer — блискання
der See — озеро
sich schlagen — пробиватися
steigen auf Akk — підніматися
der Berg — гора

Laufen, laufen, Wanderschritt
Weit, weit machen mit
Hüpfen wie ein Känguru
Hüpf, hüpf, hüpf dazu.

der Wanderschritt — похідний крок
hüpfen — стрибати

mitmachen — брати участь
Links und rechts, ja, wo ist was
Aufgepasst, Jo zeigt uns das
Mit der Rechten fechten
Mit der Linken winken.
links — зліва
rechts — справа
fechten — фехтувати
winken — махати
aufpassen — бути уважним
Einmal links und einmal rechts
Links, rechts.
Rudern, rudern mit voller Kraft
Und schon haben wir's geschafft
Rudern, rudern ganz geschwind
Schneller, schneller als der Wind.
rudern — гребти
die Kraft — сила
schaffen — впоратися
geschwind — швидко
der Wind — вітер

Jonalu. 1.2

Wir malen einen großen Kreis,
darunter einen Strich,
und drumherum ein dickes Herz,
ganz einfach eigentlich.
Blumen…
der Kreis — коло
der Strich — лінія
drumherum — навкруги
das Herz — серце
einfach — просто
eigentlich — власне кажучи
die Wasserfarbe — акварель
der Pinsel — пензлик
das Pferd — кінь
die Fee — фея
der Baumstamm — стовбур дерева
der Bär — ведмідь
der Salat — салат

Grün grün grün ist der Frosch,
der hüpft herbei,
Quak Quak Quak, Quak, Quak, Quak,
Rot und blau ist so mancher Papagei,
Papapapagei Papagei Papagei
Gelb und braun ist die riesige Giraffe, uuuuuu…
Braun, braun, braun ist der kleine Affe uuuu-aaa… uuu-aaa…
der Frosch — жаба
der Papagei — папуга
die Giraffe — жирафа
der Affe — мавпа
Wir pusten, pusten wie der Wind,
bis die Farben wieder trocken sind!

pusten — дмухати
trocken — сухий
der Himmel — небо
die Sonne — сонце
die Wiese — луг

Jonalu. 1.3

die Pusteblume = der Löwenzahn — кульбаба
In die Knie und an voran,
hopp und schnapps und bin ich dran.
das Knie — коліно
hopp! — стриб!
schnapps! — клац!
ich bin dran! — моя черга!
Wir pusten deinen Schmerz,
wir pusten deine Tränen weit-weit weg.
Pusten — дмухати
der Schmerz — біль
die Träne — слізинка
Wir pusten bis sie fliegen,
bis sie Flügel kriegen,
wir pusten sie vom Stengel,
dann fliegen sie wie Engel,
Schöpfchen, flieg los.
der Stengel — стебло
der Flügel — крило
der Engel — янгол
der Schopf, -(e)s, Schöpfe — крона (дерев, рослин)
Eins, zwei, drei, vier —
Schöpfchen fangen wollen wir,
fünf, sechs, sieben, acht —
schell hinein und voll gemacht,
neun und zehn wir sammeln alle ein,
denn zehn Schöpfchen sollen es ja sein.
fangen — ловити
sammeln — збирати
der Frosch -es, Frösche — жаба

Jonalu. 1.4

die Falle — пастка
Ich habe Hunger — я голодний
Gleich sind wir da — зараз будемо на місці
Gleich geht’s los! — зараз почнеться!
lecker — смачний
die Köstlichkeit — смакота
Guckt mal da! — Подивіться-но туди!
der Brokkoli — брокколі
die Schokokekse (Pl) — шоколадне печиво
die Apfelsine — апельсин
saftig — соковитий
Seh’ ich frischen Brokkoli,
klatsche ich auf meinen Knie.
Seh’ ich einen Schokokeks,
bin ich sofort unterwegs.

Seh’ ich Apfelsinen,
hüpfe ich zu ihnen.
Seh’ ich gelben Mais,
dann dreh’ ich mich im Kreis.

der Mais — кукурудза
der Kreis — коло
die Zitrone — лимон
die Schachtel — коробка
der Saft -(e)s, Säfte — сік
die Flasche, -n — пляшка
der Honig, -s — мед
das Glas, -es, Gläser — скляна банка
der Krümel, -s, - — крихта (хлібна)
schmecken — 1. мати якийсь смак (Es schmeckt wie Salzstab); 2. приходитися до смаку (Es schmeckt mir gut)
der Salzstab — солона паличка
die Schokolade — шоколад
schade! — шкода!
das Gitter -s, - — решітка
der Topf -(e)s, Töpfe — горщик; каструля
das Zeichen — знак
der Käfig -(e)s, -e — клітка
umkippen — перекидати
feststecken — застрягнути
Er schafft das! — він упорається!
Mist! — чорт забирай!
der Magen — шлунок
festbinden — прив’язати

Jonalu. 1.5

der Dreckspatz — нечепура, замазура
pitschepatschenass — мокрий як хлюща
der Matsch — рідка [липка] грязь; сльота
die Burg — замок
der Prinz / die Prinzessin — принц і принцеса
die Krone — корона
dreckig — грязний
platsch — шубовсть!
platschen — шубовстати
der Pflatsch — злива
prima — відмінний
Der Dreck muss weg! — грязюку треба прибрати!
Die Seife — мило / die Zauberseife — чарівне мило

Ich wasche Fuß und Kopf, und Po,
beide Arme sowieso,
Fuß und Rücken, Brust und Hals,
beide Ohren ebenfalls.
Fuß und Kopf, Bauch und Po,
beide Arme sowieso.

waschen — мити
der Fuß, Füße — нога, стопа;
der Kopf, Köpfe — голова
der Po — зад, м’яке місце
der Arm — рука (від зап’ястка до плеча)
sowieso — все одно, і без того, так чи
der Hals, Hälse — шия
das Ohr — вухо, вушна раковина
ebenfalls — також, теж, та, рівною мірою
der Bauch, Bäuche — живіт
lustig — веселий
den Boden putzen — мити підлогу

інакше
der Rücken — спина
die Brust, Brüste — грудь

gähnen — позіхати
Du spinnst wohl! — Та ти з глузду з'їхав!

Ich habe eine Krone,
und eine Burg, in der ich wohne,
ich habe auch ein großes Pferd,
nur leider ist mein Prinz verkehrt!

die Krone — корона
das Pferd — кінь

verkehrt — неправильний
der Traum — сон

Rühren, rühren, kräftig rühren,
bis die Zauberseife schäumt,
die Hände schnell im Kreise führen,
bis ein jeder denkt, er träumt!

rühren — мішати
schäumen — пінитися, спінюватися

der Kreis — коло; окружність
träumen — бачити сни

Prinzessin Naja werde ich genannt,
die schönste Prinzessin im ganzen Land! —

(Люди називають мене (Passiv) принцесою Найєю, накрасивішою принцесою в усій країні!)

das Gold — золото
der Besen — мітла, віник; щітка, швабра; помело
der Zauberbesen — чарівна мітла

Fegen, fegen, kräftig fegen,
einmal hin und einmal her,
lass den Besen sich bewegen,
vor, zurück und kreuz und quer.

den Hof fegen — підмітати двір
kreuz und quer — вздовж та поперек
sich bewegen — рухатися

lassen — дозволяти
sauber — чистий
riechen — пахнути

Ich habe eine Krone,
und eine Burg, in der ich wohne,
ich habe auch ein großes Pferd,
und auch mein Prinz ist lobenswert!

lobenswert — похвальний, вартий на похвалу
die Schaukel — гойдалка
das Schaukelpferd — кінь-гойдалка (іграшка)

der Drache — дракон
retten — рятувати; позбавляти; виручати
Ich hab' s geschafft! — у мене вийшло!

Jonalu. 1.6

das Saugmonster — монстр-пилосос
Schön, dass ihr da seid — добре, що ви тут

der Schrei — крик
die Nuss — горіх
die Angst — страх; Angst vor (Dat)

Verstecken spielen — грати у піжмурки
sich verstecken — ховатися
beide — обидва
erschrecken — лякати
haben — боятися чогось
keine Ahnung haben — гадки не мати про щось
der Husten — кашель

Ob haarig, borstig oder gierig,
ob riesig, eklig oder schmierig,
sobald ein Monster kommt,
sage ich ihm prompt:
Du brauchst nicht so zu schreien,
komm, lass die Gruseleien,
sei lieber ruhig und brav,
weil auch ein Monster mal ein kleines Päuschen machen darf.

haarig — волохатий
borstig — кудлатий
gierig — жадібний
riesig — величезний
eklig — огидний
schmierig — брудний
sobald — як тільки
prompt — одразу ж
du brauchst nicht zu (Infinitiv) — тобі не треба
schreien — кричати
lassen — 1. залишити 2. дозволити
die Gruseleien — страшилки
brav — гарний, молодець
das Päuschen — перервочка
der Staubsauger — пилосос
das Geräusch — шум
wetten — сперечатися
klingen nach Dat — звучати схоже на щось
schlürfen — 1. шаркати ногами [туфлями] (під час ходьби) 2. 1) (голосно) сьорбати (суп); присьорбувати; попивати (вино); плямкати; 2) ковтати, вбирати у себе er schlürfte mit vollen Zügen die Waldluft — повною груддю він вдихав лісне повітря
röhren — ревіти, голосно плакати; кричати
verschlucken — проковтнути, ковтати

Schlaf, Mönsterchen, schlaf,
beim Schlafen bist du brav,
drum schlafe weiter tief und fest,
damit du Lu entkommen lässt.

entkommen — вбігти, вислизнути, уникнути
schmatzen — чавкати
binden — обв'язати
Du schaffst das! — у тебе вийде!

Zieht und zieht, so fest es geht.
Zieht und zieht, bis ihr ihn seht.
Zieht und zieht mit aller Kraft,
und dann haben wir's geschafft.

ziehen — тягнути
mit aller Kraft — з усіх сил
zahm — свійський, приручений
zugeben — визнавати

Er steckt fest — він застряг
gehorchen — слухатися

Hüpfe und das Monster brummt,
hüpf noch mal und es verstummt.

brummen — гарчати
umgehen — поводитися
verstummen — замовкнути

Jonalu. 1.7

der Flieger — льотчик
fliegen — летіти
der Drachen — повітряний змій

Der Wind weht um das Haus
und tobt sich richtig aus,
er saust und braust, er stürmt und weht,
bis alles wackelt und sich dreht.

der Wind — вітер
stürmen, es stürmt — вирує буря; надворі буря
wehen — дмути
austoben sich — дати волю своїй люті
wackeln — хитатися, качатися
sausen — шуміти; свистіти (про вітер)
sich drehen — вертітися, крутитися
brausen — вирувати, шуміти

Ein Drache ist ein wildes Tier,
ein Drachen ist bloß aus Papier.

der Drache — дракон
das Papier — папір
wild — дикий
Achtung! — Увага! Обережно!
das Tier — звір
der Seil — канат, мотузка
bloß — тільки, лише

Zieht an Drachen, zieht!
Zieht, bis was geschieht,
zieht solang' die Schnur noch hält,
bis der Drachen 'runter fällt.

ziehen — тягнути
die Schnur — мотузка
solange — доки
riesig — величезний

Drachen, fliege hin und her,
fliege immer kreuz und quer,
mit dem langen bunten Drachenschwanz,
wink' uns zu bei deinem Tanz!

hin und her — туди і назад; туди-сюди, на всі боки; з боку на бік
der Schwanz — хвіст
zuwinken — махати
kreuz und quer — на всі боки, в усіх напрямках; вздовж та впоперек
der Tanz — танок; танець

Er hat das doch nicht extra gemacht! — Але ж він не спеціально!

kleben — клеїти
der Vogel — птиця
der Kleber — клей
das Nest — гніздо
pappig — клейкий, липкий
die Feder — пір'їна (птиці); пух
anpappen — приліпити, наліпити
blind — сліпий

klasse! — клас!
die Luft — повітря
Wir müssen etwas machen —
Lu kommt nicht ohne Drachen!
Ich hab eine Idee. — Я придумала!
Ich bin bereit! — Я готова.
der Applaus — оплески
Du kleiner Dickkopf! — Ач ти маленький упертюх! Дурне маля!
sich nicht trauen, zu tun — боятися [соромитися, не зважуватися] зробити

Ich will nicht mit dem Drachen
auf den Boden krachen.
krachen — тріщати, грюкати

die Kastanie — каштан
lassen — залишати

ich traue mich nicht ins Haus — я боюся [не ризикую, не наважуюсь] увійти в дім
Meine Beine sind auf einmal ganz weich — у мене ноги раптом стали ватними.
auf einmal — раптом, раптово
weich — м'який
der Ast — гілка

Jonalu. 1.8

die Gespensterjagd — полювання на привидів
das Gespenst — примара, привид
die Jagd — полювання
wach sein — не спати. Ihr seid auch wach. — Ви теж не спите.
Was ist denn? — Що таке?
Was hat er bloß? — Що з ним?
schnarchen — хропіти.
das Gespenst macht Krach — schon sind alle wach!
Krach machen [schlagen] — влаштувати скандал; шуміти, галасувати
Nichts wie hin! — Скоріш туди!

Gespenster können schaurig lachen — Ho, ha, ha, ha —
Und andere Grusellaute machen — Hu, hu, hu, hu —
Sie fliegen in der Dunkelheit ihre große Runde,
doch immer nur um Mitternacht zur Gi-ga-Geisterstunde.
schaurig — моторошний
der Grusel — острах, тремтіння, страх
gruseln — 1. mir [mich] gruselt's — мені моторошно, мені страшно; 2. (sich) боятися, лякатися
gruselig — лячний
die Dunkelheit — темрява, сутінок
die Runde — коло, виток
die Mitternacht — північ
es ist Mitternacht — зараз північ
es schlägt Mitternacht — годинник б'є північ
gegen Mitternacht — близько опівночі
nach Mitternacht — після опівночі
um Mitternacht — опівніч
spucken — плювати
spuken — являтися, бродити (про примару)
der Spuk — привид, примара; нечиста сила

Spuk-Spuk-Spuk,
Platz für den Gespensterzug!
quitschern — скрипіти
das Klopapier — туалетний папір

Mist! — прокляття!
oll — дурний
olle Papierkugel! — дурна паперова кулька!
das Klo — туалет, убиральня
der Keks — печиво
der Schatten — тінь

Spitze Ohren, großer Mund…
Ihr habt recht, das ist ein Hund!

spitz — гострий; шпилястий
das Ohr — вухо
der Mund — рот
der Hund — собака

Ein Engel mit zwei Flügeln? Nein…
Ein Vogel, sagt ihr? Das wird es sein!

der Engel — янгол
der Flügel — крило (птиці)
der Vogel — птиця

An Rüssel habt ihr es erkannt?
Ach so… Na klar! Ein Elefant!

der Rüssel — хобот (слона)
der Elefant, -en, -en — слон

Lasst mich raten… Mann mit Hut?
Cowboy, meint ihr? Passt auch! Gut!

Ah, ich kann’s! Eine Gans!
die Gans — гуска

Hoch auf eure Zehenspitzen,
wir schleichen uns jetzt an,
so dass uns beim Vorwärtsflitzen
das Gespenst nicht hören kann.

flitzen — стрімко нестися, летіти стрілою
auf den Zehenspitzen — навшпиньки
anschleichen sich — крастися, підкрадатися vorwärts — вперед
Angst haben vor Dat — боятися

In der Nacht bei Mondenschein
bin ich gar nicht gern allein.

der Mondschein / Mondenschein — місячне сяйво
Immer kommt was dazwischen — завжди щось заважає
anlocken — приманювати
schnappen — хапати, схопити, згарбати

Das Gespenst rasselt gruselig mit seiner Kette.

rasseln — гриміти, дзвеніти, гримотіти, побрязкувати
die Kette — ланцюг

In die Knie und hopp!

in die Knie gehen — ставати на коліна; присідати (навпочіпки)
hopp! — стриб!

Eine List? Was soll das heißen?
Will er das Gespenst beschmeißen?

überlisten — перехитрити, обдурити
beschmeißen — підманути, обдурити

Jonalu. 1.9.

der Roboter (Robo) — робот
trauen sich — насмілюватися;
anschalten — вмикати
der Riese — велетень

ризикувати; зважуватись
klappen — вдаватися (Es klappt!)
der Angsthase — боягуз
Streck die Arme aus,
streck sie hoch hinaus,
knick die Beine ein, steh auf einem Bein.
Robo, mach was ich will!
Und jetzt steh still!
einknicken — згинати
Fangenspiel: Robo fängt, und wir laufen weg.
fangen — ловити
lenken — правити, керувати
Robo, roll vorwärts!
rollen — катитися
vorwärts — вперед, rückwärts — назад
Du Blechgesicht!
Fang uns doch! Du kriegst uns nicht!
Du schläfst ja ein!
Du musst einfach schneller sein!
kriegen — схопити, дістати.
das Blech — жерсть, листкове залізо
Er dreht sich mit einem Pieps!
Er wackelt und macht Fips.
Da knickt er ein und knattert,
und nickt hinweg und lafert.
Der spinnt, der spinnt. Robo spinnt!
drehen sich — крутитися
lafern — нести нісенітницю, видавати дивні звуки
der Pieps — писк
wackeln — шататися, качатися
spinnen — бути не при своєму розумі: du spinnst wohl! — ти не при своєму розумі; ти що, з глузду з'їхав!
knattern — тріщати; потріскувати
der Fips — клацання
Du musst uns helfen, sofort, weil der Robo spinnt! Und jetzt ist Ludwig in Gefahr und die Tür geht nicht auf.
die Gefahr — небезпека
Robo weiß nicht, was er macht!
Er kommt an und alles kracht!
krachen — тріщати, греміти
schmeißen — шпурляти, кидати
Irgendetwas stimmt nicht! — Тут щось не так!
Du Blechgesicht, hier sind wir und fangen dich.
Er ist ja so dumm — alles schmeißt er um.
Wir rennen wie der Wirbelwind
und haben richtig Kraft.
Und weil wir so viel schlauer sind,
d'rum haben wir es geschafft!
der Wirbelwind — вихор; смерч
richtig — по-справжньому
die Kraft, Kräfte — сила
verrückt — божевільний, несповна розуму
schlau — розумний, тямущий; винахідливий

ЗРАЗКИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Створення електронного аудіозапису фонетичного матеріалу

Начитайте на електронний носій наступні слова (зразок завдання).

Präposition, Spiegel, zwischen, Rumänien, Fisch, Riemen, Theorie, studieren, Schritt, blind, Medium, wissen, Kind, wirr, Zimmer, Poesie, Studium, Deklination, Interview, lieben.

Переклад з української мови німецькою

У першому семестрі обсяг поточного перекладу складає 400 знаків, обсяг модульного і екзаменаційного перекладу — 800 знаків. У другому семестрі обсяг поточного перекладу складає 500 знаків, обсяг модульного і екзаменаційного перекладу — 1000 знаків. Час на виконання поточного перекладу — 30 хвилин, час на виконання модульного й екзаменаційного перекладу — 60 хвилин.

Зразок перекладу (контрольні моменти виділено підкресленням).

1. *Твій* викладач *піклується про* цього студента. 2. *Ваш* (2 ос. мн.) друг хвалить мене за *моє* старання. 3. Не *заважай мені*! Хіба ти не *бачиш*? Я вчу *мого* сина вимові. Він *розмовляє* німецькою, проте робить помилки. 4. Ти мене весь час забуваєш. Я цього не розумію. І твої батьки не звертають увагу на мене, *мою* сім'ю і наших друзів. 5. Куди ти *їдеш*? 6. *Прочитай їх* книгу. *Візьми* її. 7. *Біжіть*, діти. 8. Він читає *вашу* (2 ос. мн.) книгу без словника. 9. Це *твоя* ручка? 10. Вчитель каже: *«*Не *розмовляй*!*»* 11. Я *читаю* газету. А ти *читаєш* часопис? – *Читай* книгу! І ви, діти, теж *читайте*. 12. Ви (2 ос. мн.) йдете через сад? 13. Він робить це заради Вас. 14. Ми *проти цього хлопчика*. 15. Малюк вже *спить*? Ні? Чому ти не *спиш*? *Спи*! 16. Ці діти стоять *навколо* тих студентів. 17. Я роблю домашнє завдання до шостої. 18. Він мені *дасть* цю книгу на один місяць. 19. Що ти там *бачиш*? – Я *бачу* сад. *Подивіться*, друзі! Хіба він не чудовий?

(747 зн.)

Орфографічний диктант

У першому семестрі обсяг поточного орфографічного диктанту складає 250 знаків, обсяг модульного і екзаменаційного орфографічного диктанту — 500 знаків. У другому семестрі обсяг поточного орфографічного диктанту складає 400 знаків, обсяг модульного і екзаменаційного орфографічного диктанту — 800 знаків. Час на виконання поточного перекладу — 15 хвилин, час на виконання модульного й екзаменаційного перекладу — 30 хвилин. Диктант читається три рази.

Зразок орфографічного диктанту (контрольні моменти виділено підкресленням).

Olga und Kurt sind Freunde. Olga hilft Kurt und lädt ihn oft zu Besuch ein. Dann bäckt sie Kuchen und brät Kartoffeln. Kurt isst Kuchen sehr gern. Jede Woche fährt Olga zu ihren Eltern und manchmal gibt sie dann Kurt ihre Katze. Das gefällt Kurt keinesfalls. Diese Katze schläft auf seinem Tisch, läuft durch sein

Zimmer, betritt die Küche, wirft Zeitungen und Zeitschriften auf den Boden und stiehlt Kugelschreiber. Sie trägt sie dann und spielt. Kurt sieht das, aber er schlägt die Katze nie. Er sagt nur sehr laut: „Du, Katze! Verlasse das Zimmer jetzt gleich!“ Die Katze erschrickt und geht weg. Dann kommt Olga und nimmt die Katze nach Hause.

(543 зн.)

Словниковий диктант

Напишіть переклад німецькою мовою наступних слів (зразок завдання):	*Зразок виконання:*
1. Їсти (інфінітив, 2 ос. одн.)	1. Essen. Du isst.
2. Круглий	2. Rund
3. Називати (інфінітив, 2 ос. одн.)	3. Nennen. Du nennst
4. Людина (однина, множина)	4. Der Mensch, die Menschen.
5. Пізно	5. Spät
6. Справа	6. Rechts
7. Текст (однина, множина)	7. Der Text, die Texte
8. Казати (інфінітив, 2 ос. одн.)	8. Sagen. Du sagst.
9. Робити (інфінітив, 2 ос. одн.)	9. Machen. Du machst.
10. Швидко	10. Schnell
11. Ліжко (однина, множина)	11. Das Bett, die Betten.
12. Тиждень (однина, множина)	12. Die Woche, die Wochen.
13. Книга (однина, множина)	13. Das Buch, die Bücher.
14. Бачити (інфінітив, 2 ос. одн.)	14. Sehen. Du siehst.
15. Ніч (однина, множина)	15. Die Nacht, die Nächte.
16. Речення (однина, множина)	16. Der Satz, die Sätze
17. Звертати увагу (інфінітив, 2 ос. одн.)	17. Beachten, du beachtest.
18. Іноді	18. Manchmal
19. Брунатний	19. Braun
20. Затишний	20. Gemütlich

Транскрипційний диктант

Напишіть транскрипцію наступних слів (зразок завдання).

Präposition, Spiegel, zwischen, Rumänien, Fisch, Riemen, Theorie, studieren, Schritt, blind, Medium, wissen, Kind, wirr, Zimmer, Poesie, Studium, Deklination, Interview, lieben.

Інтонаційний аналіз

Проведіть інтонаційний аналіз наступних речень (зразок завдання).

1. Wohin geht Uta am Morgen?

Високий рівень	
Середній рівень	
Нейтральний рівень	
Низький рівень	

2. Das Kind schläft fest.

Високий рівень	
Середній рівень	
Нейтральний рівень	
Низький рівень	

3. Komm zu Tante Ada am Abend!

Високий рівень	
Середній рівень	
Нейтральний рівень	
Низький рівень	

4. Fährt dieses Mädchen nach Italien?

Високий рівень	
Середній рівень	
Нейтральний рівень	
Низький рівень	

5. Schmeckt der Kuchen gut?

Високий рівень	
Середній рівень	
Нейтральний рівень	
Низький рівень	

Фонетичний аналіз

Вкажіть звуки, що відповідають виділеним у тексті буквам, та наведіть правила читання (зразок завдання).

1. Ger**d** (1) studiert **a**n (2) der Universit**ä**t (3) gern. 2. Im Westen gr**e**nzt (4) die Ukraine an P**o**len (5).

Приклад: W**e**sten – короткий голосний [ε] у закритому складі

1._____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Твори

У творі студент має проявити свій рівень навичок письма, висловити власну думку та застосувати творчий підхід до розкриття запропонованої теми. Обсяг твору складає близько 900 знаків. У творі рекомендується використовувати активну лексику з теми, що вивчається.

Теми творів.

1. Ich lerne X-isch.
2. Ich studiere an einer Magieuniversität.
3. Diese Familie ist ja seltsam!
4. Meine Traumstadt.
5. Ein unglaubliches Haus.
6. In dieser Wohnung ist alles schief!

7. Ein gewöhnlicher Tag von einem ungewöhnlichen Menschen.
8. Ein märchenhaftes Wochenende.
9. Gestern habe ich einen rätselhaften Brief bekommen.
10. Heute muss ich viel einkaufen.

Презентації

Під час презентації студент має проявити свій рівень навичок підготовленого усного мовлення (доповідь) і спонтанного усного мовлення (відповіді на питання). Готуючись до створення презентації, студентові спочатку треба написати текст доповіді (її обсяг має складати близько 1800 знаків). Доповідь є підготовленим усним мовленням, тож речення в ній мають бути короткими, добре сприйматися на слух та містити лише знайому аудиторії лексику та граматичні конструкції. Якщо в доповіді необхідно використати нову лексику, їй треба надати визначення німецькою мовою, проте ні в якому разі не переклад. Вибравши ключові слова презентації, їх треба проілюструвати яскравими асоційованими з ними малюнками, і включити цей матеріал у презентацію в програмі PowerPoint. Доповідь не треба вчити напам'ять, проте не можна читати її під час презентації (студенти можуть використовувати роздрукований або написаний текст доповіді, проте їм необхідно підтримувати зоровий контакт з аудиторією). Після презентації інші студенти і викладач ставлять доповідачу запитання.

Теми презентацій.

1. Wie lernen die Studenten Fremdsprachen.
2. Das Studium an der Universität.
3. Meine Familie.
4. Meine Heimatstadt.
5. Meine Wohnung.
6. Mein Arbeitstag.
7. Meine Freizeit.
8. Die Post.
9. Mode im XX. Jahrhundert.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Завьялова В. М. Практический курс немецкого языка / Завьялова В. М., Ильина Л. В. – М. : ЧеРо, 2004. – 347 с.
2. Login 1. Deutsch für Germanistikstudenten des 1. Studienjahres. Lehrbuch / Сидоров О. В., Сотникова С. І. та ін . – Х. : Фоліо, 2005. – 336 с.

Допоміжна

1. Норк О. А. Фонетика современного немецкого языка / Норк О. А. – М. : Высшая школа, 1976. – 212 с.
2. Fandrych K. Klipp und Klar : Übungsgrammatik für die Grundstufe Deutsch / Fandrych K., Tallowitz U. – Stuttgart : Klett, 2000. – 256 S.
3. Theo K. Superstar / Klara Theo. – Berlin : Langenscheid, 2006. – 40 S.
4. Theo K. Ausgetrickst / Klara Theo. – Berlin : Langenscheid, 2007. – 41 S.

Довідкова література

1. Григорьева В. С. Практическая грамматика немецкого языка с лабораторными упражнениями и тестовыми заданими. Раздел I : морфология : учеб. пособ. для студентов неязыковых факультетов / В. С. Григорьева, Ж. И. Жеребцова, Н. А. Исаева, О. В. Обрядина и др. — Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2002. — 144 с.
2. Франк И. Немецкая грамматика с человеческим лицом / И. Франк. — М. : Восточная книга, 2001. — 240 с.
3. Шнитке Т.А. Грамматика немецкого языка / Т. А. Шнитке, Э. Б. Эрлих. — М. : Литературы на иностранных языках, 1963. — 224 с.
4. Duden. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / Drosdowski G., Eisenberg P., Gelhaus H. — Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zurich : Dudenverlag, 1993. — 864 S.
5. Helbig G. Deutsche Grammatik : Ein Handbuch für den Ausländerunterricht / Gerhard Helbig, Joachim Buscha. — Leipzig : Verlag Enzyklopädie, 1987. — 737 S.
6. Pons. Die große Grammatik DEUTSCH / Ines Balcik, Klaus Röhe, Verena Wróbel. — Stuttgart : PONS GmbH, 2009. — 656 S.

Інформаційні ресурси

ankisrs.net
lang-8.com
quizlet.com
rutracker.org
vk.com/club5297100
www.deutsch-lernen.com
www.daf-portal.de/uebungen
www.schubert-verlag.de/aufgaben
www.germanpod101.com
www.livemocha.com
www.solnet.ee
www.tivi.de/fernsehen/jonalu/start/index.html
www.youtube.com

Навчальне видання

Бучіна Катерина Володімирівна
Малая Олеся Юліївна

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Навчально-методичний посібник
для студентів факультету іноземних мов

(українською, німецькою мовами)

Коректор *С. В. Гончарук*
Комп'ютерне верстання *О. В. Будник*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. … Тираж 100 пр. Зам. № 138/14.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61077, Харків, майдан Свободи, 4
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009 р.

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна
Тел. 705-24-32